

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY INOWŁÓDZ
TEKST STUDIUM
CZ. 1 - UWARUNKOWANIA

DEROGACJA 2018

Załącznik nr 1

do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Inowłódz
z dnia .....

w sprawie zmiany Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Inowłódz

„TEKST STUDIUM - UWARUNKOWANIA

OPRACOWANIE:

IMPET - TOMASZÓW MAZOWIECKI

PROJEKTANT - MGR INŻ. ARCH. DOROTA Plich Z ZESPOŁEM:

MGR INŻ. ARCH. TERESA MARCINIAK

MGR INŻ. ARCH. ELŻBIETA KUCHARCZYK

MGR ANNA PAWŁOWSKA

MGR INŻ. KATARZYNA Plich

MGR INŻ. JACEK STEMPLEWSKI

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	6
I.1. Podstawy prawne opracowania	6
I.2. Cel i zakres opracowania	6
I.3. Charakterystyka i powiązania zewnętrzne gminy	6
II. MIEJSCE GMINY W KRAJU i REGIONIE	7
II.1. Zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju	7
II.2. Ustalenia strategii rozwoju województwa łódzkiego	8
II.3. Ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego (PZPWŁ).....	9
II.4. Ustalenia ramowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego związku metropolitalnego	13
II.5. Ustalenia strategii rozwoju powiatu tomaszowskiego	13
II.6. Ustalenia strategii rozwoju gminy	13
III. UWARUNKOWANIA	15
III.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu	15
III.2. Stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony	16
III.2.1. Rozplanowanie funkcjonalne	16
III.2.2. Stan ładu przestrzennego.....	16
III.2.3. Przeznaczenie terenów w planach miejscowych.....	16
III.3. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego.....	17
III.3.1. Uwarunkowania geologiczne	17
III.3.2. Ukształtowanie terenu.....	18
III.3.3. Uwarunkowania gruntowe	18
III.3.4. Gleby.....	18
III.3.5. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej	19
III.3.6. Stan leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	21
III.3.7. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz przepisów o lasach	21
III.3.8. Wielkość i jakość zasobów wodnych.....	23
III.3.8.a. Wody podziemne	23
III.3.8.b. Wody powierzchniowe.....	23
III.3.8.c. Urządzenia wodne	24
III.3.9. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów prawa wodnego.....	25
III.3.10. Uwarunkowania meteorologiczne.....	27
III.3.11. Stan sanitarny powietrza	27
III.3.12. Klimat elektromagnetyczny	28
III.3.13. Klimat akustyczny.....	28
III.3.14. Położenie przyrodnicze, świat roślin i zwierząt	28
III.3.15. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów o ochronie przyrody i innych.....	31
III.3.16. Gospodarka zielenią – zarządzanie i kształtowanie terenów zieleni.....	35
III.3.17. Środowisko kulturowe i ochrona krajobrazu kulturowego.....	37
III.4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	39
III.4.1. Wprowadzenie	39
III.4.2. Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego	40
III.4.3. Wykaz obiektów w ewidencji zabytków.....	41
III.4.4. Pozostałe obiekty nigdzie nie zakwalifikowane, a godne zauważenia i objęcia opieką.....	45
III.4.5. Zabytki archeologiczne	42
III.4.6. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów o ochronie zabytków - stan ochrony zabytków	45

III.5. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określone przez audyt krajobrazowy granice krajobrazów priorytetowych.....	45
III.6. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia.....	47
III.6.1. Uwarunkowania demograficzne.....	47
III.6.2. Struktura ludności	47
III.6.3. Warunki i jakość życia mieszkańców	48
III.6.4. Dostęp do oświaty, kultury, sportu.....	48
III.6.5. Warunki i jakość ochrony zdrowia, opieka społeczna	48
III.7. Zagrożenia i stan bezpieczeństwa ludności i jej mienia.....	48
III.8. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej	49
III.8.1. Zagrożenie powodziowe	49
III.8.2. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej	50
III.9. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych	51
III.9.1. Tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych.....	51
III.9.2. Tereny zagrożone ruchami masowymi	52
III.10. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.....	53
III.10.1. Występowanie zasobów wód podziemnych.....	53
III.10.2. Występowanie udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla	53
III.10.3. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin	53
III.11. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych	53
III.11.1. Systemy komunikacji i transportu.....	54
III.11.1.a. Komunikacja drogowy	54
III.11.1.b. Komunikacja kolejowa.....	55
III.11.1.c. Transport zbiorowy	55
III.11.1.d. Parkowanie.....	55
III.11.1.e. Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju komunikacji.....	55
III.11.1.f. Ocena funkcjonowania i możliwości rozwoju systemu transportowego gminy.....	55
III.11.2. Infrastruktura wodociągowa.....	57
III.11.2.a. Źródła zaopatrzenia w wodę.....	57
III.11.2.b. Sieć wodociągowa.....	58
III.11.3. Infrastruktura kanalizacyjna.....	58
III.11.4. Ocena stanu gospodarki wodno – ściekowej.....	59
III.11.5. Infrastruktura energetyczna.....	59
III.12. Infrastruktura gazownicza	61
III.13. Infrastruktura ciepłownicza.....	61
III.14. Gospodarka odpadami.....	61
III.15. Stan prawny gruntów	62
III.16. Zadania służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych	62
III.17. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	63

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO**

GMINY INOWŁÓDZ

UWARUNKOWANIA

derogacja 2017-2018 r.

I. WPROWADZENIE

I.1. Podstawy prawne opracowania

Przedmiotowa zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Inowłódz stanowi nowelizację Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uchwalonego Uchwałą Nr XVI/87/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Inowłódz.

Uchwałą Nr XXI/120/2016 z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Inowłódz, przystąpiono do zmiany dokumentu.

Zasady i tryb sporządzania Studium określają przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Studium jest aktem kierownictwa wewnętrznego, który zawiera zbiór informacji ułatwiających prowadzenie gospodarki przestrzennej.

Zgodnie jednak z art. 9 ust. 3a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 ze zm.), dla zmiany Studium dokonuje się, zarówno w części tekstowej jak i graficznej, zmian w odniesieniu do do wszystkich treści, które w wyniku wprowadzanej zmiany przestają być aktualne. Dotyczy to sformułowania od podstaw części Uwarunkowania oraz zmian części Kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Przedstawiane w niniejszej części Uwarunkowania są derogacją tej części dokumentu, aktualną na 2017 r. i na dzień uchwalenia zmiany studium.

Studium z 2011 r. w części graficznej sporządzone było w skali 1 : 25 000.

W obecnej edycji zmienia się skalę części graficznej – na 1: 10 000.

Obecnie sporządzany dokument zmienia ustalenia Studium z 2011 r. tylko w kilkunastu obszarach. W większości pól zmiany polegają na ujawnieniu istniejącego stanu zagospodarowania (większa skala rysunku uwidaczniająca faktyczne użytkowanie).

I.2. Cel i zakres opracowania

Sporządzana zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Inowłódz – zwana dalej Studium – jest zobrazowaniem polityki przestrzennej, a w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

Za naczelną zasadę sporządzanego dokumentu, zgodnie z wymogami przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przyjęto ład przestrzenny i zrównoważony rozwój. Ład przestrzenny oznacza takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb społeczności także kolejnych pokoleń.

Studium sporządza się w granicach administracyjnych gminy.

Studium przyjmują się uchwałą rady gminy, której załączniki stanowią:

- załącznik nr 1 – część tekstowa „Tekst studium” cz. 1 - „Uwarunkowania”
- załącznik nr 2 – część graficzna „Uwarunkowania”
- załącznik nr 3 – część tekstowa „Tekst studium” cz. 2 - „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy”
- załącznik nr 4 – część graficzna „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy”

I.3. Charakterystyka i powiązania zewnętrzne gminy

Gmina Inowłódz zlokalizowana jest we wschodniej części województwa łódzkiego, w południowo - wschodniej części powiatu tomaszowskiego, po obu stronach rzeki Pilicy. Od miasta Łódź oddalona jest o ok. 40 km (odległość pomiędzy granicami miasta Łódź i gminy Inowłódz), natomiast od Tomaszowa Mazowieckiego zaledwie o ok. 2 km (pomiędzy granicami miasta Tomaszów Mazowiecki i gminy Inowłódz). Do gminy Radom jest 56 km, do gminy Piotrków Trybunalski 25 km. Gmina Inowłódz sąsiaduje z siedmioma innymi gminami wiejskimi, są to: Tomaszów Mazowiecki od zachodu, Lubochnia od północnego-zachodu, Czerniewice i Rzeczyca od północy, Poświętne od wschodu, Opoczno od południowego - wschodu oraz Sławno od południa.

W skład gminy Inowłódz wchodzi 10 sołectw, w tym 11 miejscowości: Brzustów, Dąbrowa, Inowłódz, Konewka, Królowa Wola, Liciężna, Poświętne, Spała, Teofilów, Zakościele oraz Żądłowice. Gmina Inowłódz obejmuje swym zasięgiem 97,88 km², co stanowi 9,6% powierzchni ogólnej powiatu tomaszowskiego oraz zaledwie 0,54% województwa łódzkiego. Granica województwa mazowieckiego jest około 10 km od granicy gminy, zaś odległość do granic miasta Warszawa to ok. 80 km.

Powiązania komunikacyjne z gminami sąsiednimi zapewniają: droga krajowa nr 48 od Tomaszowa Mazowieckiego od drogi S8 w kierunku wschodniej granicy kończy się w Kocku, droga wojewódzka nr 726 Rawa Mazowiecka – Żarnów, sieć dróg powiatowych i gminnych. Łączność z Warszawą zapewnia droga krajowa nr 48 do S8.

Lokalizacja gminy na tle województwa łódzkiego
źródło – Strategia Rozwoju Gminy Inowłódz

II. MIEJSCE GMINY W KRAJU I REGIONIE

II.1. Zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju

Polityka przestrzenna samorządu lokalnego wpisana jest w hierarchię dokumentów planistycznych zależnych od poziomów zarządzania, tworząc spójny układ gwarantujący ład przestrzenny i spójną realizację celów polityki przestrzennej. Najwyżej w hierarchii aktów planistycznych stoi koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 przyjęta Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. (MP z 2012 r. poz. 252), wskazuje symptomy braku ładu przestrzennego:

- na poziomie kraju - postępującą fragmentację systemów przyrodniczych i degradację krajobrazów kulturowych,
- na poziomie regionalnym i subregionalnym – niekontrolowaną suburbanizację, rozpraszanie się zabudowy wiejskiej oraz brak koordynacji zabudowy wzdłuż głównych dróg,
- na poziomie lokalnym – niską jakość przestrzeni publicznych, chaos w formach zabudowy i architekturze zespołów urbanistycznych, niedostateczny poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną terenów urbanizowanych i wiejskich.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju zakłada następujące cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

Cel 1.

Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Kierunki działań: podnoszenie konkurencyjności gospodarki, podnoszenie potencjału, intensyfikacja powiązań funkcjonalnych, zapewnienie właściwych relacji obszarów funkcjonalnych poprzez tworzenie stref współpracujących ze sobą.

Cel 2.

Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

Kierunki działań na poziomie lokalnym: podniesienie poziomu dostępu do usług, większa dostępność do głównych miast regionu, tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy, dla małych miast, wzmocnienie ich potencjału ludnościowego, zlokalizowanie funkcji gospodarczych (np. przygotowywanie terenów pod inwestycje), restrukturyzacja terenów wiejskich także poprzez rozszerzanie oferty lokalnych rynków pracy.

Cel 3.

Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

Kierunki działań: inwestycje transportowe, teleinformatyczne.

Cel 4.

Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

Kierunki działań: m. in. zaspokojenia bieżących potrzeb rozwojowych społeczeństwa w drodze najmniejszych konfliktów ekologicznych i społecznych, przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów, zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby

Cel 5

Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Kierunki działań: m. in. rozbudowa sieci energetycznych, budowa elektrowni, dywersyfikacja produkcji, zwiększenie produkcji ze źródeł odnawialnych, racjonalna polityka przeciwpowodziowa

Cel 6

Przywrócenie i utwalenie ładu przestrzennego.

Kierunki działań: ochrona interesu publicznego, zbudowanie sprawnego systemu planowania przestrzennego.

Wnioski dla polityki gminy: eksponowanie walorów turystycznych gminy jako jej głównego potencjału rozwojowego, promowanie na tle województwa i regionu w celu stworzenia silniejszych powiązań z dużymi ośrodkami miejskimi – Łodzią, Rawą Mazowiecką, Warszawą, Piotrkowem Trybunalskim.

II.2. Ustalenia strategii rozwoju województwa łódzkiego

Strategia rozwoju województwa łódzkiego została przyjęta Uchwałą Nr XXXIII/644/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 lutego 2013 r. w sprawie uchwalenia zaktualizowanej Strategii Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 20202 i zmiany jej nazwy na Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.

Przyjęta wizja rozwoju regionu: region spójny terytorialnie i wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia. Strategia formułuje główne wyzwania rozwojowe – także dotyczące w założeniach gminy Inowłódz:

1. Restrukturyzacja technologiczna gospodarki – w tym kreowanie warunków do tworzenia innowacji, restrukturyzacja technologiczna gospodarki województwa oraz budowa sieci powiązań otoczenia biznesu; wykorzystanie potencjału posiadanych zasobów i warunków do rozwoju energetyki niskoemisyjnej.
2. Kreatywny kapitał ludzki – w tym zahamowanie i odwrócenie niekorzystnych trendów demograficznych, zahamowanie odpływu z regionu ludzi młodych; zwiększenie kapitału ludzkiego, aktywnego zawodowo uruchomienie niewykorzystanych zasobów pracy.
3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich – w tym: wzrostu zatrudnienia, wzrost powiązań funkcjonalnych oraz stymulowania wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich; efektywne wykorzystanie potencjałów obszarów wiejskich dla rozwoju rolnictwa; kształtowanie i poprawa ładu przestrzennego oraz intensyfikacja procesów rewitalizacji.
4. Sprawne powiązania transportowe – w tym zapewnienie powiązań wewnątrz wojewódzkich zapewniających spójność terytorialną;
5. Dostęp do dobrej jakości usług publicznych – w tym zapewnienie mieszkańcom dostępu do dobrej jakości usług: edukacji, zdrowia, kultury i rekreacji oraz infrastruktury teleinformatycznej i technicznej.
6. Zmniejszenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego
7. Rozwój kapitału społecznego i wzmacnianie tożsamości regionalnej - tworzenie warunków dla rozwoju kapitału społecznego i poczucia tożsamości regionalnej wzmacniającego integrację wewnętrzną województwa.
8. Ochrona zasobów przyrodniczych - ochrona stanu i poprawa jakości środowiska przyrodniczego oraz racjonalne wykorzystanie jego zasobów i różnorodności kulturowej jako potencjału rozwojowego dla turystyki.

Formułuje cele operacyjne:

Filar 1 – Spójność gospodarcza Filar 2 – Spójność społeczna Filar 3 – Spójność przestrzenna
Gmina Inowłódz, w ocenie strategii, jest obszarem wiejskim – z określonym głównym celem strategicznym: atrakcyjne osadniczo obszary wiejskie, wykorzystujące potencjały wewnętrzne dla rozwoju wielofunkcyjnego.

Strategiczne kierunki działań:

- wspieranie działań na rzecz wdrażania rozwiązań innowacyjnych w rolnictwie i leśnictwie oraz powstawania i działalności organizacji producentów rolnych.
- wspieranie działań na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego, rynków lokalnych promujących produkty regionalne oraz agroturystyki.
- wspieranie działań na rzecz rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw sektora pozarolniczego.
- wspieranie działań na rzecz uruchomienia i realizacji programu Odnowa Wsi w województwie łódzkim.
- wspieranie działań na rzecz stosowania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych, w tym m. in. poprawy efektywności gospodarowania zasobami wodnymi i glebowymi w rolnictwie (szczególnie w kierunku przeciwdziałania zakwaszeniu gleb) oraz wspieranie działań na rzecz realizacji programów rolnośrodowiskowych (w tym działania na rzecz ochrony bioróżnorodności), zwiększenie retencjonowania wód m. in. przez zwiększenie lesistości i zadrzewień.
- wspieranie działań na rzecz poprawy dostępu do podstawowych usług publicznych, w tym edukacji przedszkolnej, opieki zdrowotnej, oraz usług kultury i sportu.
- wspieranie rozwoju systemu transportu publicznego oraz sieci dróg powiatowych i gminnych istotnych dla zwiększania dostępności komunikacyjnej.
- wspieranie działań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, w tym rozbudowy i modernizacji sieci elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia oraz wykorzystywania odnawialnych źródeł energii.
- wspieranie rozwoju systemów wodno-ściekowych

Gminę Inowłódz wskazano jako ważne miejsce dla kształtowania tożsamości regionalnej.

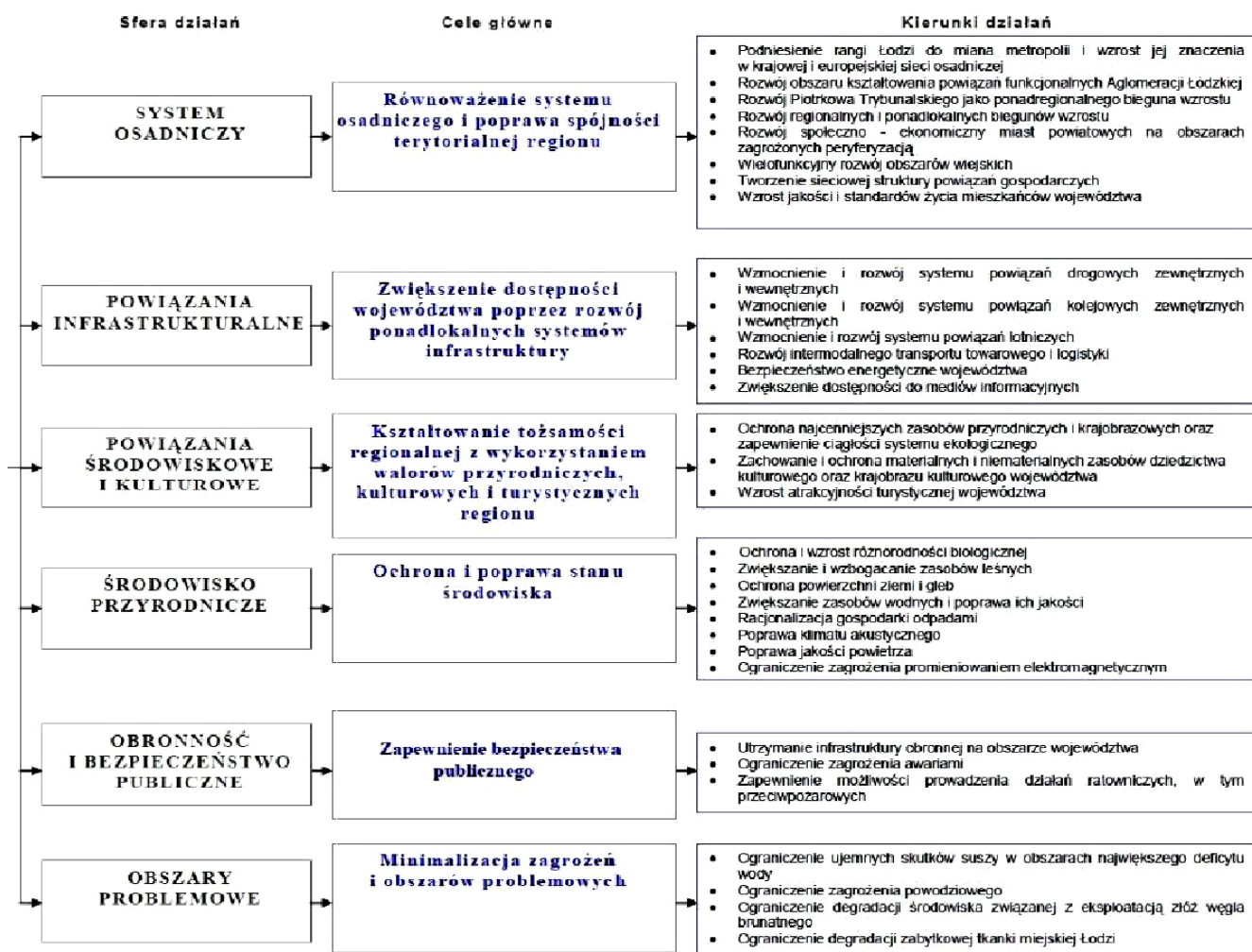

Jest też ważnym obszarem turystycznym doliny rzeki Pilicy, w którym dużą rolę pełni dolina rzeki, Spała jako centrum kongresowe, konferencyjno-biznesowe, zaplecze noclegowo-gastronomiczne i sportowe (Ośrodek Przygotowań Olimpijskich – Centralny Ośrodek Sportu), obszary objęte ochroną przyrodniczą z kompleksami dawnej Puszczy Pilickiej. Do najważniejszych problemów należą przede wszystkim: słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna (brak m. in. parkingów, przystani kajakowych) i słabo zagospodarowane przestrzenie publiczne, zdekapitalizowana baza ośrodków wypoczynkowych.

Wnioski dla polityki gminy: indywidualne wykorzystywanie szans rozwojowych jako gminy z obszaru turystycznego z dużym potencjałem przyrodniczym, historycznym i kulturowym.

II.3. Ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego (PZPWŁ)

Na poziomie regionalnym sporządza się wojewódzki plan zagospodarowania przestrzennego, który jest wyrazem polityki przestrzennej województwa. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego został uchwalony przez Sejmik Województwa Łódzkiego Uchwałą Nr LX/1648/10 z dnia 21.09.2010 r. Cele polityki rozwoju przestrzennego województwa:

WIZJA ROZWOJU:

PZPWŁ – System osadniczy: Cel główny – Równoważenie systemu osadniczego i poprawa spójności terytorialnej regionu:

Według mapy „Wizja Rozwoju”, gmina Inowłódz ulokowana jest poza prognozowanymi ośrodkami i strefami rozwoju. W systemie osadniczym – znajduje się w Strefie oddziaływania ponadregionalnego bieguna wzrostu jakim jest Piotrków Trybunalski – zasięg strefy 50km oraz strefy oddziaływania ponadlokalnego bieguna wzrostu jakim jest Tomaszów Mazowiecki – zasięg strefy 20km – istotne z punktu widzenia gminy – rozwój funkcji turystycznej, opartej na walorach środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz na rozwijającej się infrastrukturze turystycznej; funkcji usługowej, związanej z istotną rolą w gospodarce miasta usług nierynkowych; istotne będzie także włączenie go w sieć miast historycznych znaczenia regionalnego oraz podjęcie działań związanych z rewitalizacją struktur historycznych. Objęta jest programem Wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich. Pozostaje jednak poza strefą intensywnego rolnictwa.

Dla obszarów wiejskich PZPWŁ przewiduje realizację funkcji środowiskowej obszarów wiejskich poprzez wdrażanie rolnictwa zrównoważonego i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich. Gmina Inowłódz znajduje się w obszarze rozwoju rolnictwa wielofunkcyjnego i ekologicznego ze wskazaniem na:

- racjonalne użytkowanie gruntów rolnych, poprzez wyłączenie z produkcji części gruntów najsłabszych, racjonalne stosowanie nawożenia, zwłaszcza wapnowania na glebach zakwaszonych, właściwy dobór upraw dostosowany do miejscowych warunków, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, a także eliminowanie lub ograniczenie zagrożeń dla środowiska przyrodniczego w trosce o zachowanie bioróżnorodności
- rozwój rolnictwa ekologicznego nastawionego na produkcję zdrowej żywności, specjalizacja produkcji rolniczej
- zwiększenie konkurencyjności rolnictwa poprzez podnoszenie standardów jakościowych gospodarstw oraz działania wspierające (doradztwo rolnicze, tworzenie nowoczesnych form organizacji producentów oraz rozwijanie współpracy między nimi a odbiorcami, rozwój sektora B+R), jak również rozwijanie niszowego segmentu rynku produkcji żywności wysokiej jakości (produktów tradycyjnych),
- wspieranie działań ukierunkowanych na wytwarzanie materiałów energetycznych z biomasy (zagospodarowanie słomy, odpadów produkcji rolniczej i leśnej oraz upraw energetycznych) oraz stworzenie warunków dla rozwoju biogazowni rolniczych, wytwarzających biogaz z surowców rolniczych (rolnictwo energetyczne),
- rozwój funkcji pozarolniczych, opartych głównie na agroturystyce, usługach związanych z turystyką i wypoczynkiem, handlem, mieszkalnictwem, wstępnym przetwórstwem rolno-spożywczym, rzemiosłem i rękodzielnictwem, będących wyrazem przedsiębiorczości środowisk wiejskich

W zakresie rozwoju budownictwa mieszkaniowego założono:

- racjonalne wykorzystywanie przestrzeni - kontynuacja obszarów zainwestowania,
- przeciwdziałanie procesom suburbanizacji poprzez ograniczenie zainwestowania na terenach rolno-leśnych,
- racjonalną, uzasadnioną ekonomicznie politykę przestrzenną, kształtowaną na poziomie lokalnym, uwzględniającą ochronę walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz przeciwdziałanie powstawaniu zabudowy o cechach dysharmonijnych,
- wprowadzanie ekologicznych form budownictwa mieszkaniowego, jakim jest np. budownictwo ekologiczne z gliny, słomy, kamienia, szczególnie w terenach rolnych i o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

PZPWŁ – Powiązania infrastrukturalne: Cel główny – Zwiększenie dostępności województwa poprzez rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury:

PZPWŁ zakłada wzmocnienie i rozwój zewnętrznych i wewnętrznych powiązań infrastrukturalnych, zakładając w szczególności, co istotne dla obszaru gminy, poprawę infrastruktury drogowej.

- dla dróg wojewódzkich – klasę G (główna)
- dla dróg powiatowych (zamięjskich) – klasę Z (zbiorcza).

Gmina nie wpisuje się w rozwój systemów logistycznych i transportu intermodalnego – przewidziano dla niej tylko rozwój systemu drogowego.

Planowana obwodnica Inowłódza (niezrealizowana). Dla istniejącego lotniska wojskowego – planowana adaptacja oraz obsługa lotów służbowych i dyspozycyjnych. W zakresie bezpieczeństwa energetycznego województwa – planowany gazociąg wysokiego ciśnienia - odejście przez Inowłódz do Poświętnego od istniejącego gazociągu wysokiego ciśnienia Tomaszów Maz- Rawa Maz. , w tym w gminie 2 stacje redukcyjno – pomiarowe I stopnia. W Inowłodzu planowana elektrownia słoneczna.

PZPWŁ – Powiązania środowiskowe i kulturowe: Cel główny – Kształtowanie tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych regionu:

Przyjęto, że w wymiarze kulturowym kształtowanie tożsamości regionalnej oparte będzie na wielokulturowości regionu poszczególnych unikatowych tradycji ludowych, folkloru, a także utrzymywaniu charakterystycznych układów rozplanowania i regionalnego budownictwa.

Kierunki działań dla kształtowania tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych regionu:

- ochrona zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego
- zachowanie i ochrona korytarzy ekologicznych
- wybór najmniej konfliktowych lokalizacji inwestycji infrastrukturalnych,
- ochrona brzegów rzek i zbiorników wodnych przed zabudową, rewitalizacja dolin rzecznych

Również lasy winny być chronione przed zabudową. Wskazuje się rezygnację z lokalizacji elektrowni wiatrowych, stanowiących zagrożenie dla ochrony krajobrazu. Rolnictwo powinno być ukierunkowane na zdrową żywność, a funkcje pozarolnicze - głównie na usługi, w tym turystykę i wypoczynek, rzemiosło, rękodzielnictwo..

Dla gminy istotne jest także zachowanie i ochrona materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego, kształtowanie tożsamości regionalnej, kształtowanie pasm kulturowych, rewitalizacja i rewaloryzacja obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków oraz figurujących w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, eksponowanie miejsc pamięci, cmentarzy wojennych, udostępnianie obiektów sakralnych w sposób niepowodujący dewaluacji ich najważniejszej funkcji.

Dla walorów kulturowych i historycznych gminy znaczące jest założenie wyznaczenie stref ochronnych w celu:

- utrzymania charakteru zagospodarowania i zachowania istniejącego krajobrazu kulturowego poprzez rewitalizację, rewaloryzację i konserwację istniejących struktur historycznych, z wykorzystaniem ich na cele społeczne, kulturalne i turystyczne, pozwalających zachować specyfikę miejsca ze szczególnym naciskiem na tworzenie przestrzeni publicznej,
- przywracania walorów dziedzictwa kulturowego i tożsamości regionalnej, wdrażanie tematycznych programów rewitalizacji obszarów w celu odtwarzania regionalnego dziedzictwa,
- tworzenia właściwego sąsiedztwa dla obszarów o wartościach kulturowych — ochrona i zabezpieczenie obiektów zabytkowych oraz historycznych sylwet przestrzennych, poprzez ograniczenie w ich sąsiedztwie zabudowy, zalesień i lokalizacji reklam wielkoformatowych. Zapewnienie trwałej dostępności oraz ochronę przed dewastacją istniejącej różnorodności krajobrazowej — ograniczenie zabudowy terenów otwartych i wprowadzania obcych kulturowo form zagospodarowania (istotne w kontekście ochrony kościoła w Suchcicach i cmentarza)

Dla wzrostu atrakcyjności turystycznej: rozwój różnych form turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i kulturowych oraz zagospodarowania turystycznego, w tym aktywnej i przyrodniczej - pieszej na trasach nordic walking, rowerowej wzdłuż ponadregionalnych i regionalnych szlaków, konnej na szlakach konnych, sportów zimowych, wypoczynkowej na terenach wiejskich, przede wszystkim poprzez rozwój agroturystyki, budownictwa lotniskowego.

Utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych – w tym Spalski Park Krajobrazowy, projektowany Spalsko – Sulejowski obszar chronionego Krajobrazu.

Ochrona istniejących form ochrony przyrody. zachowanie i ochrona korytarzy ekologicznych.

Zachowanie i ochrona materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego województwa.

Kształtowanie pasm kulturowych: pasmo dorzecza Pilicy uwzględniające zabytki sakralne m.in.: kościół pw. św. Idziego w Inowłodzu.

Pasma rzeki Pilicy - rozwój turystyki aktywnej (wodnej : kajakarstwo, żeglarstwo i windsurfing na Zalewie Sulejowskim, rowerowej, konnej), wypoczynkowej , kulturowej (sakralnej i pielgrzymkowej opartych na sanktuariach oraz Szlakach Kulturowych), konferencyjno-biznesowej, przyrodniczej

(m.in. w Nadpilickich Parkach Krajobrazowych – Sulejowskim i Spalskim), sportowej (szkolenie kadry olimpijskiej w Spale, spadochroniarstwo w Piotrkowie Trybunalskim). Potencjalnymi ośrodkami i obszarami recepcyjnymi w ramach pasma są m.in. : Bronisławów, Sulejów, Polichno, Tomaszów Mazowiecki, Spała, Inowłódz.

Wyznaczanie stref ochronnych np. w celu tworzenia właściwego sąsiedztwa dla obszarów o wartościach kulturowych – ochrona i zabezpieczenie obiektów zabytkowych oraz historycznych sylwet przestrzennych, poprzez ograniczenie w ich sąsiedztwie zabudowy, zalesień i lokalizacji reklam wielkoformatowych, zapewnienie trwałej dostępności oraz ochronę przed dewastacją istniejącej różnorodności krajobrazowej – ograniczenie zabudowy terenów otwartych i wprowadzania obcych kulturowo form zagospodarowania. także w celu rewaloryzacji zabytkowych układów zieleni komponowanej (zespołów pałacowo parkowych i dworsko-parkowych).

Stworzenie sieci unikatowych ośrodków historycznych i poddanie ich działaniom rewitalizacyjnym i rewaloryzacyjnym – w tym ośrodek o randze lokalnej – Spała.

Objęcie ochroną najcenniejszych obszarów i obiektów w formie pomników historii i parków kulturowych – do uznania za pomnik historii - układ przestrzenny miasta z kościołem pw. św. Idziego w Inowłodzu.

Do objęcia ochroną w formie parków kulturowych - Spalsko – Inowłodzki.

Południowa część gminy na południe od rz. Pilicy – Opoczyński podregion kulturowy.

Północna część gminy na północ od rz. Pilicy – Rawski podregion kulturowy.

Część gminy – południowa i centralna – w zasięgu staropolskiego okręgu przemysłowego.

Gmina leży w wielofunkcyjnej strefie turystycznej – turystyka aktywna, sportowa, przyrodnicza, kulturowej i poznawczej o szerokiej ofercie festiwalowo – wystawienniczej – ośrodki Spała Inowłódz i Konewka, pielgrzymkowa, wypoczynkowa, biznesowa, szkoleniowa – konferencyjna, medyczna i zdrowotna.

Planowane kształtowanie systemu szlaków turystycznych, w tym:

- ponadregionalny szlak turystyczny stanowiący trasę tranzytową: kajakowy Szlak Wodny Pilicy
- ponadregionalna łódzka magistrała rowerowa E – W Poznań – Warszawa
- projektowany Szlak Zamków
- projektowany szlak Dworów i Pałaców
- regionalny Szlak Parków Krajobrazowych
- regionalny Łódzki Szlak Konny + projektowana trasa dla bryczek
- projektowany kulturowy Szlak Pielgrzymkowy
- szlak parków Krajobrazowych

Kształtowanie rozpoznawalnej marki turystycznej województwa poprzez rozwój wizerunkowych produktów turystycznych, w tym:

- produktów turystycznych z certyfikatem Polskiej Organizacji Turystycznej – w Spale (Spalski Jarmark Antyków i Rękodzieła), w Konewce (Trasa Turystyczna „Bunkier w Konewce”),
- projekty i planowane produkty turystycznym wzmacniające markę województwa: Pilica – rzeka, która łączy, Olimpijskie Centrum Sportu w Spale,
- promocję atrakcji turystycznych związanych z kulturą (turystyka w obiektach zabytkowych, przemysłowych, zabytkach techniki), festiwalami i tradycjami filmowymi, turystyką aktywną, zdrowiem i urodą (turystyka uzdrowskowa, zdrowotna, medyczna, SPA & Wellness), związaną z modą, biznesem, folklorem oraz kuchnią regionalną.
- wspieranie inicjatyw związanych z innowacyjnymi projektami i rozwiązaniami budownictwa z prasowanej słomy, gliny, kamienia polnego i wapiennego, które spełniają wszystkie współczesne standardy mieszkaniowe. Wpisują się one w nowoczesne, ekologiczne trendy światowe możliwe do wykorzystania na potrzeby inwestycji turystycznych z zakresu agroturystyki, budownictwa lotniskowego oraz obiektów hotelarskich. W przyszłości ten rodzaj budownictwa ma szansę stać się produktem regionalnym.

PZPWŁ – Środowisko przyrodnicze: Cel główny – Ochrona i poprawa stanu środowiska:

W procesie planowania przestrzennego kryteria ekologiczne należy równoważyć z ekonomicznymi. Wskazuje się zachowanie kompleksów leśnych, wzbogacanie zasobów, a dla terenów rolnych o wysokiej wartości produkcyjnej wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień.

Dla złóż kopalin - ochrona i racjonalne wykorzystanie oraz rekultywacja.

Dla ochrony jakości wód - sukcesywna eliminację zanieczyszczeń, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i zwiększenie zdolności do samooczyszczania wód płynących.

W zakresie gospodarki odpadami - ograniczanie ogólnej ilości wytwarzanych odpadów, wdrażanie idei zrównoważonej produkcji i konsumpcji, wprowadzanie selektywnej zbiórki odpadów oraz organizacja systemu zagospodarowania odpadów zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi w Planie Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2011.

W zakresie stanu klimatu akustycznego – ograniczanie hałasu.

Dla poprawy jakości powietrza - kontynuacja zamiany czynników grzewczych na bardziej ekologiczne, wdrażanie ekologicznych nośników energii (energii odnawialnej), preferencja inwestycji komunikacyjnych mniej szkodliwych dla środowiska oraz wprowadzanie nowych technologii spalania.

PZPWŁ ustala kierunki działań dla ochrony i poprawy stanu środowiska, w tym:

- Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej
- Zwiększanie i wzbogacanie zasobów leśnych – także w ramach realizacji Krajowego Programu Zwiększania Lesistości,
- Ochrona powierzchni ziemi i gleb
- Ochrona złóż kopalin - ochrona złóż przed zagospodarowaniem powierzchni, uniemożliwiającym przyszłe wykorzystanie i racjonalną ich eksploatację przy minimalizacji niekorzystnych skutków dla środowiska – w tym złoża Dęborzyczka – kamienie łamane i bloczne – ocenione jako złoża niewskazane do eksploatacji
- Zwiększanie zasobów wodnych i poprawa ich jakości
  - Zmniejszenie deficytu wód, w tym realizacja obiektów małej retencji, z uwzględnieniem Wojewódzkiego Programu Małej Retencji i Aneksu do Programu
  - Poprawa jakości wód powierzchniowych - modernizacja i budowa nowych oczyszczalni ścieków, budowa zbiorczych systemów kanalizacji na terenach wiejskich, zwłaszcza w powiatach, gdzie występują duże dysproporcje między długościami sieci wodociągowej a kanalizacyjnej (na 1 km kanału sanitarnego przypada powyżej 20 km wodociągu);
- Ochrona zasobów i jakości wód podziemnych
- Racjonalizacja gospodarki odpadami - ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów, podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów komunalnych i niebezpiecznych, wprowadzanie nowoczesnych technologii produkcji odzysku i recyklingu – zamknięcie składowiska odpadów w Brzustowie jako niespełniającego wymogów ochrony środowiska + rekultywacja składowiska zamkniętego w Inowłodzu
- Poprawa klimatu akustycznego - niekonfliktowe lokalizacje zakładów i urządzeń przemysłowych + ograniczenie skutków hałasu w sąsiedztwie lotniska
- Poprawa jakości powietrza, w tym poprzez stopniowe zastępowanie surowca konwencjonalnego w procesie spalania (węgla) bardziej ekologicznymi nośnikami energii, wraz z termomodernizacją zasobów mieszkaniowych i sieci ciepłych.

PZPWŁ – Obronność i bezpieczeństwo publiczne: Cel główny – Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego:

Na terenie gminy Inowłódz występują tereny zamknięte, nie ma przedsiębiorstw o szczególnym znaczeniu gospodarczo – obronnym. Nie występują zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii.

Lotnisko wojskowe Tomaszów Mazowiecki (Glinnik) generuje w obszar gminy powierzchnie ograniczające wysokość zabudowy od lotnisk wojskowych.

Dla zapewnienia możliwości prowadzenia działań ratowniczych, w tym przeciwpożarowych ustala się w szczególności zapewnienie ciągłości dostaw wody pitnej dla ludności w sytuacji kryzysowej.

PZPWŁ – Obszary problemowe: Cel główny – Minimalizacja zagrożeń i obszarów problemowych:

w tym dla gminy Inowłódz istotne ograniczenie zagrożenia powodziowego:

- budowa ekologicznych zabezpieczeń przeciwpowodziowych
- ograniczenie presji inwestycyjnej na obszary dolinne zagrożone powodzią – zakaz rozwoju funkcji osadniczych.

PZPWŁ – Współpraca międzyregionalna:

W ramach pasma kulturowo – turystycznego założono współpracę z województwem mazowieckim i świętokrzyskim – poprzez przedsięwzięcia wykorzystujące walory przyrodnicze i kulturowe pasm kulturowo-turystycznych Pilicy.

Elementami składowymi projektu będą: szlak kajakowy, szlak kultury ludowej w regionie opoczyńskim, trasy patriotyczne w powiecie tomaszowskim i na przyczółku warecko - magnuszewskim oraz walory przyrodniczo - krajobrazowe obszaru (Spalski i Sulejowski PK). Cały produkt oparty jest na założeniu, by z różnych konkurencyjnych produktów turystycznych stworzyć jedną spójną ofertę turystyczną. Realizacja projektu stworzy zintegrowany szlak turystyczny z bazą noclegową, gastronomiczną i informacyjną oraz stanicami wodnymi i zapleczem infrastrukturalnym.

II.4. Ustalenia ramowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego związku metropolitalnego

Gmina Inowłódz nie jest członkiem związku metropolitalnego.

II.5. Ustalenia strategii rozwoju powiatu tomaszowskiego

Strategia rozwoju Powiatu Tomaszowskiego na lata 2015 – 2020 została przyjęta Uchwałą Nr XIII/105/2015 Rady Powiatu w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 24 września 2015 r. Podkreśla się w niej, że jest spójna z kierunkami rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Dolina rzeki Pilicy, zawartymi w dwóch zasadniczych dokumentach:

- Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Dolina rzeki Pilicy w powiecie tomaszowskim;
- Strategia Rozwoju Turystyki Obszaru Funkcjonalnego Dolina rzeki Pilicy.

CEL:

Wypromowanie walorów turystycznych powiatu, zwłaszcza perspektywicznego, markowego produktu Dolina rzeki Pilicy jako znaczącego ponadregionalnego ośrodka turystycznego będącego atrakcją rekreacyjno-wypoczynkową głównie dla aglomeracji łódzkiej i warszawskiej.

Zbudowanie trwałego wizerunku powiatu silnego gospodarczo szczególnie w branżach związanych z lokalnymi zasobami tj, branżą ceramiczną - budowlaną, przetwórstwem rolno-spożywczym oraz przemysłem drzewno - meblarskim. Podejmowane są działania w celu zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców powiatu oraz rozwoju przedsiębiorczości. Służy temu coraz lepsze dopasowanie oferty szkolnictwa ponadgimnazjalnego do potrzeb lokalnego rynku pracy i współpraca środowiska edukacyjnego z przedsiębiorcami. Inicjowana i rozwijana jest całościowa oferta kształcenia przez całe życie, podnosząca znacząco jakość życia mieszkańców powiatu. Powiat dąży do wewnętrznego zharmonizowania rozwoju między innymi poprzez lepszą komunikację publiczną i rozwiązania transportowe między gminami a Tomaszowem Mazowieckim oraz wzmocnieniem wizerunku stolicy powiatu, a także do zbudowania lepszych powiązań transportowych z siecią dróg krajowych oraz w obrębie korytarzy europejskich.

DOMENY STRATEGICZNEGO ROZWOJU

- DOMENA 1. Dobre warunki dla edukacji i rozwoju mieszkańców powiatu
  - Dostosowanie oferty szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy
  - Zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia na wszystkich poziomach edukacyjnych (rozwój bazy)
  - Stworzenie oferty dla osobistego rozwoju mieszkańców na każdym etapie życia (aktywny styl życia)
- DOMENA 2. Budowanie wizerunku turystycznego i gospodarczego powiatu tomaszowskiego
  - budowa systemu informacji i szlaków, ścieżek, współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami dla wypracowania kwestii rozwojowych i wyznaczania terenów inwestycyjnych
  - nowoczesne rolnictwo, waloryzacja produktów regionalnych
- DOMENA 3. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego, integrująca polityka społeczna oraz dbałość o ochronę środowiska
  - rozwój placówek opieki zdrowotnej – stworzenie centrum geriatrycznego
  - zatrudnianie niepełnosprawnych, likwidacja barier
  - poprawa jakości powietrza i wód (termomodernizacje, modernizacje kotłowni)
  - rozbudowa systemów gospodarki ściekami
- DOMENA 4. Funkcjonalny system powiązań transportowych, komunikacyjnych i informatycznych
  - budowa i rozbudowa dróg, ciągów pieszo – rowerowych
  - rozwijanie infrastruktury parkingowej przy najważniejszych obiektach turystycznych na terenie powiatu

II.6. Ustalenia strategii rozwoju gminy

W dniu 27.11.2015 r. Uchwałą Rady Gminy Inowłódz Nr XVI/88/2015 została przyjęta Strategia Rozwoju Gminy Inowłódz na lata 2015 - 2020. Dokument opracowano w ramach projektu „Partnerstwo na rzecz rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Dolina Rzeki Pilicy w powiecie tomaszowskim”

CEL:

Gmina dąży do stworzenia dobrych warunków do życia, rozwoju i pracy swoich mieszkańców. Działania strategiczne koncentrują się wokół rozbudowy infrastruktury komunalnej, poprawy dostępności komunikacyjnej gminy, a także stworzenia atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego. Gmina Inowłódz stanowi także ważny obszar turystyczny i rekreacyjny na mapie Partnerstwa Dolina Rzeki Pilicy w powiecie tomaszowskim. Funkcje turystyczne gminy wzmocnione są w oparciu o walory przyrodnicze (głównie rzeka Pilica, Lasy Spalskie), walory kulturowe (m.in.: Zamek w Inowłodzu, kościół św. Idziego, obiekty fortyfikacyjne) oraz rozpoznawalną w skali kraju markę Spały.

Dąży się do wydłużenia sezonu turystycznego przy jednoczesnym zaktywizowaniu turystycznym wszystkich miejscowości gminy Inowłódz. Kołem zamachowym lokalnej gospodarki jest nie tylko turystyka, ale także małe i średnie przedsiębiorstwa.

- DOMENA 1. W kierunku turystycznej i rekreacyjnej gminy Inowłódz
  - Budowa całorocznej, rozpoznawalnej oferty turystycznej bazującej na dwóch biegunach wzrostu turystyki czyli Inowłódz i Spała
    - ~ system ścieżek rowerowych, miejsc parkingowych dla rowerów, oświetlenie tras –Spała-Inowłódz -Poświętne, dalej Inowłódz-Brzustów
    - ~ system tras narciarstwa biegowego
    - ~ zagospodarowanie centrum Spały i Podzamecza w Inowłodzu
    - ~ plaże z zapleczem w Spale i w Inowłodzu
    - ~ rewitalizacja placu Kazimierza Wielkiego w Inowłodzu
    - ~ Spalski Park Kultury i Wypoczynku
    - ~ Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika na rzece Gać w Spale
    - ~ odbudowa Pałacu Prezydenckiego
    - ~ zagospodarowanie turystyczne kopalni
    - ~ miejsca obsługi turystycznej (MOT)
    - ~ system informacji
  - Rozbudowa zaplecza/infrastruktury okołoturystycznej na terenie całej gminy
    - ~ rozbudowa/budowa bazy noclegowej związanej z rozwojem usług rehabilitacyjnych dla seniorów
    - ~ utworzenie taniej bazy noclegowej – szkolnego schroniska młodzieżowego
    - ~ budowa miejsc wodowania kajaków (pomostów), stanic wodnych, miejsc postojowych z odpowiednią infrastrukturą o wysokim standardzie – Teofilów, Inowłódz, Żądłowice, Spała
    - ~ budowa kilku zintegrowanych węzłów logistycznych turystyki
- DOMENA 2. Wysoka jakość usług komunalnych i komunikacyjnych.
  - Rozwój infrastruktury komunalnej sprzyjającej ochronie środowiska naturalnego
    - ~ budowa gminnej oczyszczalni ścieków w Zakościelu oraz kanalizacji ściekowej w ramach aglomeracji Gminy Inowłódz.
    - ~ modernizacja oczyszczalni ścieków w Spale.
    - ~ rozbudowa sieci wodociągowej
    - ~ połączenie sieci wodociągowej między osiedlem Konewka, a miejscowością Królowa Wola.
    - ~ połączenie sieci wodociągowej między miejscowościami Inowłódz i Brzustów wraz z budową przepompowni
    - ~ opracowanie wspólnego systemu gospodarki odpadami z sąsiadującymi gminami
    - ~ termomodernizacje
  - poprawa komunikacja wewnątrz gminy oraz polepszenie dostępności transportowej gminy z otoczeniem
    - ~ budowa i modernizacja ciągów pieszych na terenie gminy
    - ~ przebudowa i budowa infrastruktury drogowej na terenie gminy
- DOMENA 3. Dobre warunki dla prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczych.
  - Wdrożenie mechanizmów wspierających lokowanie przedsięwzięć gospodarczych
    - ~ skupienie / scalenie / sprzedaż terenów pod działalność gospodarczą oraz budownictwo jednorodzinne.
    - ~ opracowanie koncepcji miejscowych planów zagospodarowania w priorytetowych dla gminy obszarach
  - Pobudzanie aktywności przedsiębiorczej wśród mieszkańców gminy
    - ~ kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych
    - ~ różnicowanie działalności rolniczej w kierunku agroturystyki i rolnictwa ekologicznego
- DOMENA 4. Rozwijająca się, aktywna społeczność gminy.
  - Warunki do twórczego i aktywnego spędzania czasu wolnego dla różnych grup mieszkańców
    - ~ sukcesywna rozbudowa i modernizacja infrastruktury świetlicowej
    - ~ budowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej (np. budowa placu zabaw w Konewce).
    - ~ atrakcyjne zagospodarowanie terenu wokół Zamku Kazimierza Wielkiego w Inowłodzu, budowa małej architektury: ławek, koszy na śmieci.
    - ~ wspieranie organizacji lokalnych imprez kulturalnych np. święta poszczególnych miejscowości w gminie.
  - Edukacja – szkoła jako centrum rozwoju i całonocnej aktywności edukacyjnej
    - ~ modernizacja szkół, bibliotek, radio internetowe

III. UWARUNKOWANIA

III.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

Głównym ośrodkiem gminy jest Inowłódz, który stanowi ośrodek administracyjny (siedziba urzędu gminy), kulturalny, oświatowy, społeczno - twórczy. Wspomagającą rolę pełni Spała.

Struktura użytkowania terenów gminy Inowłódz sprzyja rozwojowi funkcji turystycznej w gminie. Dominują w niej grunty leśne zadrzewione i zakrzewione, zajmując ok. 6000 ha co stanowi około 60% powierzchni gminy. Dla porównania średni stopień lesistości w powiecie tomaszowskim kształtuje się na poziomie 31%, natomiast w województwie łódzkim 21%. Użytki rolne zajmują ok. 3 270 ha, stanowiąc ok. 33% powierzchni gminy. Tereny zabudowane i zurbanizowane, czyli te najbardziej przekształcone w wyniku działalności człowieka zajmują ok. 3% powierzchni gminy.

Wśród użytków rolnych dominują grunty orne, stanowiąc 67% ich powierzchni, drugą pozycję zajmują się użytki zielone (26% powierzchni użytków rolnych). Na gruntach zurbanizowanych i zabudowanych przeważają tereny dróg stanowiące 51% ich powierzchni, przy jednoczesnym stosunkowo niskim udziale terenów zabudowy mieszkaniowej kształtującym się na poziomie 8%. Na podobnym poziomie kształtuje się udział terenów rekreacyjno-wypoczynkowych (7,5%), co sprzyja rozwojowi funkcji turystycznej jako wiodącej w gminie.

Na strukturę przestrzenną gminy składają się obecnie:

1. Strefy zabudowy:

- 1) wielofunkcyjne jednostki osadnicze Inowłódz i Spała;
- 2) zabudowa zagrodowa, jednorodzinna – o złożonej strukturze przestrzennej z dominującym udziałem zabudowy zagrodowej, jednorodzinnej, usług, drobnej produkcji, niewielkim udziałem rekreacji indywidualnej - stanowiąca konglomerat różnego przeznaczenia i użytkowania nawarstwiony w czasie;
- 3) zabudowa letniskowa (rekreacji indywidualnej) - o strukturze przestrzennej z dominującą rekreacją indywidualną – ewoluująca często w zabudowę jednorodzinną całoroczną, z udziałem zabudowy jednorodzinnej,
- 4) zabudowa usługowa - o strukturze przestrzennej dominujących usług publicznych jak i komercyjnych, z udziałem zabudowy jednorodzinnej, drobnej produkcji, innych rodzajów działalności gospodarczej
- 5) strefy usług turystyki - o strukturze przestrzennej usług związanych z turystyką, gastronomią, zakwaterowaniem turystycznym, innych usług, z udziałem zabudowy jednorodzinnej, zagrodowej, agroturystyki
- 6) zabudowa usług publicznych – z udziałem usług komercyjnych,
- 7) zabudowa produkcyjna – produkcja o niewielkiej skali, często z udziałem zabudowy jednorodzinnej właścicielskiej
- 8) zabudowa produkcji rolniczej - z udziałem funkcji mieszkaniowej właścicielskiej,
- 9) ważniejsza zabudowa infrastruktury technicznej – wodociągowej (stacje ujęć wody), kanalizacji sanitarnej (oczyszczalnie), telekomunikacyjnej (stacje bazowe telefonii komórkowej)

Wszystkim strefom zainwestowania budowlanego towarzyszy dodatkowo infrastruktura, uzbrojenie, zieleń i inne obiekty, budowle, urządzenia służące dla realizacji przeznaczenia jak i służące całej gminie czy regionowi (sieci infrastruktury technicznej celu publicznego).

2. Obszary cenne przyrodniczo - ekosystemów naturalnych, z główną doliną rz. Pilicy, tworzące ciągi i obszary ekologiczne, w tym duże obszary objęte ochroną przyrodniczą
3. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej: grunty rolne – orne, łąki, pastwiska, także zadrzewione – z udziałem urządzeń i budowli rolniczych wraz z uzbrojeniem także grunty pod wodami, stawy.
4. Obszary leśnej przestrzeni produkcyjnej: grunty klasyfikowane jako lasy, w tym zadrzewione jak i przejściowo pozbawione zadrzewień – z udziałem urządzeń i budowli związanych z gospodarską leśną, przeznaczeniem i użytkowaniem określonym w przepisach o lasach.
5. Obszary wód – wody publiczne – rzeka Pilica i jej dopływy
6. Obszary infrastruktury technicznej – sieci drogowe, sieci uzbrojenia technicznego - z obiektami, urządzeniami, budowlami dla ich funkcjonowania.

Gmina posiada rozbudowaną sieć drogową opartą o drogę krajową nr 48 klasy głównej, drogę wojewódzką nr 726 klasy głównej oraz drogi zbiorcze powiatowe i drogi gminne kategorii lokalnej, dojazdowej oraz gęstą sieć innych dróg ogólnodostępnych. W południowo – zachodniej części – linia kolejowa.

Jednostki osiedleńcze posiadają dostęp do sieci wodociągowej, miejscowo do sieci kanalizacyjnej. Obszar jest w pełni zelektryfikowany. Posiada sieci oświetlenia dróg i wyposażony jest w sieci telekomunikacyjne.

Sieć wodociągowa zaopatrywana jest w wodę z 5 ujęć wód podziemnych Teofilów, Królowa Wola, Brzustów, Konewka, Spała . Zaopatrzenie z sieci uzupełniane jest indywidualnymi ujęciami wód.

Sieć kanalizacji sanitarnej obejmuje Spalę. Ścieki odprowadzane są do dwóch oczyszczalni wiejskich w Spale i Zakościelu. Poza oczyszczalniami gminnymi funkcjonują jeszcze 4 oczyszczalnie obiektowe.

Obszary nie posiadające uzbrojenia w sieć kanalizacji sanitarnej prowadzą gospodarkę ściekową z odprowadzeniem do zbiorników indywidualnych – zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Przez gminę przebiegają sieci elektroenergetyczne rozdzielcze 15kV i sieci 0,4kV. Do Spały doprowadzony jest gazociąg średniego ciśnienia. Gmina nie posiada sieci ciepłowniczych.

III.2. Stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

III.2.1. Rozplanowanie funkcjonalne

Zgodnie z definicją zawartą w przepisach ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przez pojęcie „ładu przestrzennego” należy rozumieć takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Strukturę osadniczą gminy tworzy 11 wsi, w tym 10 sołeckich. Siedzibą władz gminnych jest Inowłódz, położony w centralnej części gminy. Inowłódz pomimo, iż pełni rolę ośrodka głównego na szczeblu gminnym, nie jest wcale najliczniej zamieszkiwany. Miejscowością o największej liczbie ludności jest Brzustów, wieś o typowo rolniczym charakterze. Najbardziej znaną miejscowością położoną na obszarze gminy jest Spała. Dzięki znakomitym walorom przyrodniczo-krajobrazowym oraz bogatej bazie usługowej w zakresie obsługi sportu i turystyki, pełni ona funkcję ośrodka wypoczynkowego o randze krajowej. Inowłódz oraz Spała zaspokajają potrzeby mieszkańców w zakresie usług administracji, nauki, kultury, sportu, turystyki i ekonomii na poziomie lokalnym. Usługi wyższego rzędu oferuje oddalony o ok. 20 km w kierunku zachodnim Tomaszów Mazowiecki. Pozostałe wsie pełnią funkcje rolnicze (Brzustów, Królowa Wola, Liciężna, Dąbrowa, Żądłowice) i letniskowe (Teofilów, Fryszerka, Żądłowice – tereny wzdłuż Pilicy). Zarówno funkcje rolnicze jak i letniskowe występują w Zakościelu oraz Poświętnem. Natomiast w Konewce występują wyłącznie funkcje mieszkaniowe powstałe jako zaplecze mieszkaniowe dla zakładu obróbki drewna.

Zabudowa wsi jest przeważnie zwarta, koncentruje się przy lokalnych szlakach komunikacyjnych. Niekorzystna struktura agrarna (działki bardzo długie i wąskie), bezpośrednio wpływa na skupioną wzdłuż dróg lokalizację zabudowy zagrodowej. Występujący układ zabudowy pozwala na określenie typu genetycznego wsi. Na obszarze gminy wyróżnić należy wsie sznurowe. Czytelne układy zachowały się w Brzustowie, Królowej Woli oraz Zakościelu. Wsie o złożonym układzie przestrzennym reprezentują: Inowłódz, Spała i Teofilów. Ponadto w Liciężnej można zaobserwować ślad owalnicy. Dąbrowa stanowi przykład przysiółka ulicowego, natomiast charakter rzędówki posiadają Żądłowice. Najmłodszą czytelną formę rozplanowania posiada Konewka. Jest to wieś regulowana. Stosunkowo najbardziej rozproszona zabudowa występuje w Poświętnem.

Na analizowanym obszarze dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zagrodowa. Ponadto w wielu miejscowościach występuje zabudowa letniskowa (Inowłódz, Spała, Teofilów, Fryszerka, Żądłowice, Poświętne). Zabudowa wielorodzinna występuje w Konewce, Spale oraz Inowłodzu. Zabudowa usługowa (obsługa turystyki i sportu), pensjonatowa oraz rezydencjonalna koncentruje się w Spale.

Nieliczne obiekty zabudowy produkcyjnej oraz magazynowej występują między innymi w Inowłodzu i pojedynczo w innych wsiach. Podmioty gospodarcze realizujące funkcje usługowo-produkcyjne koncentrują się przede wszystkim w Inowłodzu. Znaczne nagromadzenie podmiotów świadczących usługi w zakresie obsługi turystyki występuje w Spale. Na pozostałym terenie gminy pojawiają się raczej drobne obiekty usługowe i produkcyjne. Są to przeważnie sklepy spożywcze oraz małe warsztaty rzemieślnicze obsługujące mieszkańców gminy.

III.2.2. Stan ładu przestrzennego

Zainwestowanie przestrzenne gminy determinowane jest i znacznie hamowane przez rozległe kompleksy leśne, obszary chronione przyrodniczo i obszary doliny Pilicy ze strefami zagrożonymi wystąpieniem zagrożenia powodziowego. Urbanizacja koncentruje się więc poza tymi terenami. Skupia się w istniejących jednostkach osiedleńczych. Ograniczone możliwości lokowania zabudowy przyczyniły się do małego jej rozproszenia. Najsilniejsze procesy inwestycyjne zauważalne są w obszarze Spały. Powstały tu dwa duże zespoły zabudowy jednorodzinnej. Nowa zabudowa mieszkaniowa otacza też centrum Inowłodza. Dużą presję osiedleńczą notują też tereny sąsiadujące z dużymi wsiami – Królową Wolą i Brzustowem.

Konflikty przestrzenne generowane są przez strefy szczególnego zagrożenia powodzią doliny Pilicy. W aktualnie obowiązujących strefach istnieje wiele terenów dawniej zabudowanych – duża część starej zabudowy Inowłodza. Istnieje też potrzeba zagospodarowania turystycznego obszarów nadrzecznych na cele turystyki. Stara zabudowa Inowłodza zajmuje też zdiagnozowane obecnie tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi – skarpy nadpільnicze.

Duża lesistość gminy wymusza też czasami anektowanie gruntów leśnych na cele zabudowy. Jest to szczególnie zauważalne w Spale, która jest otoczona lasami, a cechuje się ekspansją rozwojową oraz w Poświętnem.

Szczególnie konfliktowa jest kopalnia chalcidonitu w Inowłodzu – złoża Teofilów. Eksploatację rozpoczęto w 1974 r. Znajdują się częściowo w granicach (powołanego później niż powstanie kopalni) Spalskiego Parku Krajobrazowego, a eksploatacja powierzchniowa dużego złoża jest obecnie sprzeczna z celami ochrony parku.

III.2.3. Przeznaczenie terenów w planach miejscowych

Ważnymi czynnikami warunkującymi utrzymanie ładu przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które są gwarantem lokalizacji określonego przeznaczenia, o ustalonych zasadach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Gmina posiada 11 obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

- 1) Uchwała nr XXIV/161/97 Rady Gminy w Inowłodzu z dnia 13 marca 1997 r. w sprawie zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Inowłódz. (Dz. Urz. woj. piotrkowskiego nr 16 poz. 45):
- 2) Uchwała nr XXXII/260/2001 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Inowłódz na terenie sołectw: Inowłódz, Spała, Liciężna i Zakościele. (Dz. Urz. woj. łódzkiego z 2002 r. nr 61, poz. 1281):
- 3) Uchwała nr XXXII/261/2001 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Inowłódz na terenie sołectw: Inowłódz, Spała, Brzustów, Konewka, Królowa Wola, Liciężna, Poświętne, Teofilów, Zakościele, Żądłowice (Dz. Urz. woj. łódzkiego z 2002 r. nr 61, poz. 1282)
- 4) Uchwała nr XXXII/262/01 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Inowłódz na obszarze sołectwa Zakościele (Dz. Urz. woj. łódzkiego z 2002 r. nr 61, poz. 1283):

W/w plany oceniono jako nieaktualne w całości w ramach oceny aktualności dokonanej przez radę gminy

- 5) Uchwała nr VII/55/2003 Rady Gminy Inowłódz z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Inowłódz na obszarze miejscowości Inowłódz. (Dz. Urz. woj. łódzkiego z 2003 r. nr 351, poz. 3480):
- 6) Uchwała nr VII/56/2003 Rady Gminy Inowłódz z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Inowłódz na obszarze miejscowości Spała (Dz. Urz. woj. łódzkiego z 2003 r. nr 351, poz. 3481):
- 7) Uchwała nr IX/74/2003 Rady Gminy Inowłódz z dnia 14 października 2003 r. w sprawie zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Inowłódz na obszarze miejscowości Spała. (Dz. Urz. woj. łódzkiego z 2004 r. nr 80, poz. 696):

Plany te straciły w części swa aktualność, z uwagi na trudności interpretacyjne pojedynczych zapisów.

- 8) Uchwała nr XLIV/233/2010 Rady Gminy Inowłódz z dnia 20 maja 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Teofilów w Gminie Inowłódz (Dz. Urz. woj. łódzkiego z 2010 r. Nr 187, poz. 1526)
- 9) Uchwała nr XLV/261/2014 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 maja 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pn.: „Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przy ul. Hubala 2 w miejscowości Spała w Gminie Inowłódz" (Dz. Urz. woj. łódzkiego z 2014 r. poz. 2703 i poz. 2704)
- 10) Uchwała nr XLV/262/2014 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 maja 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pn.: „Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przy ul. Nadpiliczej 2 w miejscowości Spała w Gminie Inowłódz" (Dz. Urz. woj. łódzkiego z 2014 r. poz. 2751)
- 11) Uchwała nr XX/109/2016 Rady Gminy Inowłódz z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie „Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przy ul. Mościckiego/ul. Piłsudskiego w miejscowości Spała w gminie Inowłódz" (Dz. Urz. woj. łódzkiego z 2016 r. poz. 1915)

W obszarach nieobjętych planami miejscowy zagospodarowanie kształtowane jest w drodze decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów i wydawanych pozwoleń na budowę. Rocznie wydawanych jest około 40 decyzji w zist. Najwięcej decyzji wydawanych jest w Inowłodzu, który jest terenem zurbanizowanym, ale szcztąkowo objętym planami miejscowymi. Kolejne miejsce zajmuje Spała, dalej Królowa Wola i Brzustów, Liciężna i Zakościele. W pozostałych wsiach notuje się mniejszy ruch budowlany. Najwięcej decyzji wydaje się na cele zabudowy jednorodzinnej, zagrodowej. Najmniejszy udział stanowią obiekty związane działalnością gospodarczą.

Obecnie zarządzanie przestrzenią w gminie Inowłódz prowadzone jest głównie w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy oraz o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Decyzje te nie muszą spełniać warunku zgodności z ustaleniami Studium, co w wielu przypadkach może prowadzić do zakłócania ładu przestrzennego.

III.3. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu w tym krajobrazu kulturowego

III.3.1. Uwarunkowania geologiczne

Gmina Inowłódz położona jest na obszarze dwóch jednostek strukturalnych podłoża: paraantyklinorium środkowopolskiego oraz synklinorium szczecińsko-łódzko-miechowskiego. Wyróżnić tu można jednostki niższego rzędu: w części wschodniej znajduje się antyklina inowłodzka, a w części zachodniej położona jest niecka tomaszowska. Jednostki te zbudowane są z utworów mezozoicznych pokrytych występującymi na terenie całej gminy osadami czwartorzędowymi o różnej miąższości. Najstarszymi osadami nawierconymi na obszarze gminy Inowłódz są utwory jury środkowej. Na powierzchni terenu odsłaniają się w krawędzi wysoczyzny nad Pilicą koło Inowłodza (Zakościele) oraz ok. 2 km na południowy-wschód od Inowłodza. Miąższość osadów środkowojurajskich osiąga na tym obszarze 800 m.

Jurę środkową reprezentują piaskowce, mułowce i ilowce z wkładkami syderytów oraz wapieni. Podczwartorzędowe wychodnie jury górnej zajmują znaczną część obszaru gminy. Jura górna reprezentowana jest przez utwory: chalcedonity, gliny, mułowce i margle (rejon Teofilowa i Inowłódza). Miąższość tego kompleksu wynosi około 70 m. Pokrywa osadów czwartorzędowych występuje na całym obszarze gminy. Jest ona zróżnicowana zarówno pod względem miąższości (od 2 do 60 m) jak i genezy. Po okresach zlodowaceń na terenie gminy pozostały różnowiekowe gliny zwałowe (w postaci płatów) oraz żwiry, piaski i mułki (obszary wytopiskowe i akumulacji rzek roztopowych), niewielkie soczewki ilów i mułków laminowanych (osady zastoiskowe), jak również osady eoliczne - piaski kwarcowe w formie wydm.

III.3.2. Ukształtowanie terenu

Obszar gminy Inowłódz położony jest w południowej części Niziny Środkowopolskiej w obrębie makroregionów: Równiny Piotrkowskiej (zachodnia i centralna część gminy) i Doliny Białobrzesckiej (wschodnia część gminy). Obszar gminy przechyla się w kierunku wschodnim i jest w przeważającej części równiną zbudowaną z piasków wodnolodowcowych i glin zwałowych. Duża część powierzchni gminy zajmują piaszczysto-żwirowe sandry związane z młodszym stadium zlodowacenia środkowopolskiego (Warty). Na sandrach przetrwały największe kompleksy leśne tego obszaru, m.in. lasy obrębu Spała. Na sandrach i piaszczystej morenie dennej występują wydmy i pola piasków przewianych (eolicznych), np. koło Dąbrowy. Z osadami lodowcowymi wiąże się również występowanie głazów narzutowych.

Ważnym elementem rzeźby terenu jest dolina rzeki Pilicy z trzema poziomami tarasowymi i doliny jej dopływów. Dolina Pilicy w obecnym kształcie powstała w stadium Warty i odprowadzała wówczas wody sprzed topniejącego czoła lądolodu. Jej szerokość jest zmienna. W przełomowych odcinkach pod Inowłodzem wynosi zaledwie 1 km, natomiast po przebicciu się przez garb inowłodzki (antyklinę) rozszerza się do 6-8 km. Zwykle występują trzy terasy rzeczne. Terasa zalewowa jest obecnie w wielu miejscach sucha i piaszczysta, np. pod Teofilem, gdzie znajdują się na niej liczne niewielkie formy wydymowe. Terasa nadzalewowa jest wszędzie piaszczysto-żwirowa i nie nadaje się do innego użytkowania jak leśne. Doliny dopływów Pilicy mają charakterystyczny kierunek, zgodny z biegiem warstw antykliny inowłodzkiej: lewobrzeżne płyną ku południowemu-wschodowi, a prawobrzeżne ku północnemu zachodowi. Doliny te różnią się od siebie. Ogólnie dopływy lewobrzeżne posiadają doliny wąskie i bardziej wcięte, natomiast dopływy prawobrzeżne są płaskie i szerokie. Prawie w całości zachowany jest naturalny kształt koryt rzecznych.

W dolinie Pilicy znajdują się najniższe położone punkty o wysokości do 143 m n.p.m. - Inowłódz. Zróżnicowanie hipsometryczne powierzchni terenu waha się w granicach od 143 m n.p.m. (dolina rzeki Pilicy) do 187 m n.p.m. (wzniesienia w zachodniej części gminy). Krawędź doliny porożcinana jest tu wyrobiskami po kamieniołomach i parowami schodzącymi do dna doliny.

III.3.3. Uwarunkowania gruntowe

O przydatności gruntów do posadowienia obiektów budowlanych decydują: skład litologiczny skał i gruntów, ukształtowanie powierzchni terenu, a także położenie zwierciadła wód gruntowych i ewentualne zagrożenie procesami geodynamicznymi. Uwzględniając te kryteria na terenie gminy wydzielono rejonów korzystnych i niekorzystnych (utrudniających) dla budownictwa. Z analizy wyłączono obszary kompleksów leśnych, gleb chronionych, łąk na gruntach organicznych, obszary udokumentowanych złóż oraz tereny zwartej zabudowy.

Obszary występowania gruntów spoistych zwartych, półzwartych, twaroplastycznych, gruntów sypkich, w obrębie których zwierciadło wód gruntowych leży poniżej 2 m p.p.t. zakwalifikować można do rejonów o korzystnych warunkach budowlanych. Tereny takie znajdują się m.in. w okolicach Królowej Woli. Rejonów o warunkach geologiczno-inżynierskich niekorzystnych dla budownictwa związane są przede wszystkim z gęstą siecią hydrograficzną (doliny rzek) oraz z obszarami płytkiego występowania zwierciadła wód gruntowych. Zlokalizować je można m.in. w okolicach Inowłódza.

Istotnym ograniczeniem są też występujące osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi znajdujące się w kilku miejscach na zboczach Pilicy i jej dopływów – skala zagrożenia płynąca z tych uwarunkowań jest jednak niewielka.

III.3.4. Gleby

Zmienność podłoża skalnego i ukształtowanie powierzchni, a co za tym idzie zróżnicowanie lokalnych warunków hydrologicznych, klimatycznych i roślinnych zdeterminowały przebieg procesów glebotwórczych. Na formach pochodzenia lodowcowego, wodnolodowcowego i eolicznego występują gleby pseudobielicowe oraz piaskowe różnych typów genetycznych – bielicowe, rdzawe, brunatne kwaśne.

Dna dolin rzecznych i tarasy zalewowe pokryte są madami i glebami mułowo-torfowymi, tarasy nadzalewowe – glebami rdzawymi i glejowymi, równiny akumulacji organiczno-mineralnej – glebami torfowymi i torfowo-murszowymi. Na obszarach suchych dolin denudacyjnych i stoków występują gleby deluwialne.

Gleby na omawianym obszarze są generalnie niskiej jakości i należą głównie do trzech „żytnich” kompleksów rolniczej przydatności gleb ornych: 5 (dobry), 6 (słaby), 7 (bardzo słaby). Jedynie w rejonie miejscowości Królowa Wola występują izolowane płyty gleb na glinach zwałowych, zaliczanych do kompleksu 4 (żytni bardzo dobry). Znajdujące się tu trwałe użytki zielone należą także głównie do słabych i bardzo słabych (3z) z niewielkim udziałem średnich (2z). Na obszarze opracowania znajdują się znaczne obszary gleb marginalnych, rolniczo nieprzydatnych, nadających się pod zalesienia.

Wyrazem wartości użytkowej gleb, obok wspomnianej klasyfikacji przydatności rolniczej (kompleksów glebowych) jest ich wartość bonitacyjna. Gleby na obszarze gminy przedstawiają stosunkowo niską wartość użytkową, czego następstwem jest zachowanie się dużych powierzchni lasów lub powrót lasu na grunty porolne. Brak jest gleb klas I i II. Gleby w III klasie bonitacyjnej występują niewielkimi, rozproszonymi płatami, głównie w rejonie Inowłódza.

Struktura gleb:

- gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne - 66,3%
- mady – 13,9%
- gleby biellicowe i pseudobiellicowe – 13%
- gleby murszowo mineralne i murszowate – 3,5%
- gleby torfowe i murszowo-torfowe – 1,4%
- czarne ziemie zdegradowane i gleby szare – 0,8%
- gleby mułowo-torfowe 0,5%
- pozostałe 0,6%

III.3.5. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Czynnikiem w decydującym stopniu wpływającym na niski poziom rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest jakość gleb, szczególnie ornych. Większość gruntów ornych gminy należy do słabych i bardzo słabych.

Na przydatność rolniczą gleb składa się też wiele czynników związanych bezpośrednio z właściwościami fizycznymi gleby (właściwości skały macierzystej – uziarnienie, zasobność w składniki odżywcze, odczyn, zawartość próchnicy), jak i środowiska (rzeźba terenu, stosunki wodne, agroklimat). Na podstawie analizy wszystkich tych czynników ustalana jest przynależność poszczególnych gleb do kompleksów rolniczej przydatności.

Na badanym terenie dominują kompleksy glebowe o niskiej przydatności rolniczej (rozproszone na obszarze całej gminy): 7 – żytnio-lubinowy (9,96% pow. gminy), 6 – żytni słaby (6,17% pow. gminy). Najlepsze kompleksy tj. 3 – pszenno-wadliwy (0,25% pow. gminy), 4 - żytni bardzo dobry (2,90% pow. gminy) oraz 5 – żytni dobry (5,08% pow. gminy) występują głównie w sołectwach Królowa Wola, Brzustów, Inowłódz, Poświętne. W mniejszym stopniu w sołectwach Liciężna, Dąbrowa, Zakościele oraz Żądłowice.

Miarą jakości gleb są klasy bonitacyjne. Najwięcej, bo ok. 40% arealu gruntów ornych, zajmują rolniczo nieprzydatne gleby VI klasy. Na analizowanym obszarze nie występują gleby klasy I i II. Natomiast gleby III klasy bonitacyjnej zajmują niespełna 1% powierzchni gruntów ornych, zaś IV klasy ok. 30%. Gleby najwyższych klas tj. III i IV zalegają głównie w rejonie wsi: Brzustów, Stegny i Królowa Wola. Gleby V klasy najliczniej występują w okolicach Liciężnej, zaś VI klasy w okolicach wsi Kolonia Brzustów i Poświętne.

Na stan gospodarki rolniczej wpływa też stan prawny, który w gminie Inowłódz cechuje się znacznym rozdrobnieniem działek rolnych nie sprzyjających tworzeniu dużych i sprawnie działających gospodarstw rolnych.

Dane tabelaryczne wg. danych GUS ze stycznia 2016 r. z wykorzystaniem Powszechnego Spisu Rolnego 2002 i 2010, plus dane urzędu gminy.

Struktura gruntów rolnych

RODZAJ	POWIERZCHNIA ha – stan na 2002 r.	RODZAJ	POWIERZCHNIA ha – stan na 2015 r.
grunty rolne ogółem	3361,36	grunty rolne ogółem	2834,95
użytki rolne ogółem	2758,18	użytki rolne ogółem	2186,36
grunty orne ogółem	2249,80	-	-
grunty orne pod zasiewami	1166,58	pod zasiewami	976,38
grunty orne odłogi	865,51	-	-
grunty orne ugory	217,71	grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	223,86
sady ogółem	21,92	sady ogółem	26,69
łąki trwałe ogółem	408,41	łąki trwałe ogółem	455,43
łąki i trwałe użytkowanie	254,02	-	-
pastwiska ogółem	78,05	pastwiska trwałe	64,30
pastwiska użytkowane	42,48	-	-
pozostałe grunty ogółem (orne)	168,69	-	-
las i grunty leśne ogółem	435,41	las i grunty leśne	426,28
las i grunty leśne zalesione	425,41	-	-
pozostałe grunty zadrzewione i zakrzewione	2,71	-	-

W strukturze użytkowania rolniczego przeważają grunty orne. Tendencja spadkowa rolniczego użytkowania gruntów.

Struktura gospodarstw domowych

ILOŚĆ	JEDNOSTKA		
	szt stan na 2002 r.	szt – stan na 2010 r.	
ogółem	843	574	
indywidualne	842	574	
do 1 ha włącznie	180	125	
powyżej 1 ha razem	663	449	
do 1ha	179	329	
1 -2 ha	191		
2- 5 ha	315		
5-7 ha	86		
7-10 ha	45		
10-15	24	94	
nie prowadzące żadnej działalności gospodarczej	306	z dochodem z działalności rolniczej	411
prowadzące wyłącznie działalność rolniczą	456	z dochodem z emerytury i renty	193
prowadzące wyłącznie działalność pozarolniczą	32	z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	49
prowadzące działalność rolniczą i pozarolniczą	49	z dochodem z pracy najemnej	256
nie prowadzące produkcji rolniczej	338	z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	39
produkujące wyłącznie na potrzeby własne	78	bez dochodów z działalności rolniczej	163
produkujące głównie na potrzeby własne	259	bez dochodów z emerytury i renty	381
produkujące głównie na rynek	168	bez dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej	525

Dominują małe gospodarstwa rolne do 5ha.

Rodzaje upraw

POWIERZCHNIA ZASIEWÓW	stan na 2002 r. (ha)	stan na 2010 r. (ha)
ogółem	445	976,38
pszenica ozima	49	8,45
pszenica jara	28	16,15
żyto	362	339,63
jęczmień ozimy	17	14,32
jęczmień jary	21	49,78
owies	238	109,12
pszenżyto ozime	71	139,45
pszenżyto jare	23	45,59
mieszanki zbożowe ozime	20	23,37
mieszanki zbożowe jare	115	118,27
gryka, proso i inne zbożowe	3	
kukurydza na ziarno	0	2,54
kukurydza na zielonkę	-	
strączkowe jadalne	-	
ziemniaki	335	25,62
okopowe pastewne	-	
warzywa gruntowe	17	
truskawki	-	

Uprawia się głównie zboża. Dominują uprawy żyta, pszenżyta ozimego. Znacząco zmniejszyła się uprawa ziemniaka. Oprócz upraw polowych na terenie gminy prowadzona jest również hodowla zwierząt. Najwięcej hodowanego jest bydła i krów. Hodowana jest także trzoda chlewna.

Struktura hodowli zwierząt

POGŁOWIE ZWIERZĄT	stan na 2002 r.		stan na 2010 r.	
	szt.	gospodarstwa	szt.	gospodarstwa
bydło	755	297	556	171
krowy	516	288	309	154
trzoda chlewna	696	132	724	47
trzoda chlewna lochy	79	-		16
konie	95	77	75	39
owce	6	-		
kury	50 971	-	34 724	245
kury nioski	4 358	-		
kozy	42	-		
bez zwierząt gospodarskich		513		

Wnioski :

- spadek ilości gospodarstw rolnych w każdym przedziale wielkości
- wzrost powierzchni zasiewów
- spadek pogłowia bydła i drobiu
- porównywalny poziom pogłowia trzody chlewnej – ale w mniejszej liczbie gospodarstw
- na terenie gminy działa niewielka liczba podmiotów gospodarczych zapewniających obsługę rolnictwa,
- obszar gminy charakteryzuje się rozdrobnioną strukturą agrarną; grunty orne położone są w większości na długich i bardzo wąskich działkach, znacznie utrudniających ich użytkowanie,
- nie występuje tendencja do tworzenia dużych towarowych gospodarstw rolnych

III.3.6. Stan leśnej przestrzeni produkcyjnej

Lasy z terenu gminy Inowłódz znajdują się na obszarze Nadleśnictw Smardzewice oraz Spała. Nadleśnictwa podlegają Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi.

Wskaźnik lesistości w gminie wynosi obecnie 59,98% i jest to wartość systematycznie, acz powoli, rosnąca od 2009 r. Wartość ta jest najwyższą wśród gmin powiatu tomaszowskiego. Lesistość w powiecie tomaszowskim wynosi 31,0% zaś w województwie łódzkim osiąga 21,0%. Zwiększa się też powierzchnia lasów publicznych oraz prywatnych.

Leśnictwo – wg. danych GUS ze stycznia 2016 r.

LEŚNICTWO	stan na 2013 r. LASY	stan na 2014 r. LASY	stan na 2015 r. LASY	stan na 2016 r. LASY		stan na 2016 r. GRUNTY LEŚNE
Pow. ogółem w ha	5 706,72	5706,35	5720,01	5736,99		5870,49
w tym publiczne	4 765,72	4 769,35	4781,01	4785,99		4919,49
w tym własność gminy	37,10	37,10	37,10	37,10		36
w tym własność prywatna	941,00	937,00	901,9	951,00	w tym własność inna niż gminy lub Skarbu Państwa	1821
lesistość	58,3	58,3	58,5	58,6		59,98

Struktura powierzchniowa lasów na terenie gminy jest zwarta.

W strukturze siedliskowej lasów gminy przeważają siedliska borowe, stanowiące ponad 70% wszystkich siedlisk.

Są to przede wszystkim: bór mieszany wilgotny (BMw), bór mieszany świeży (BMśw) oraz bór świeży (Bśw). Zajmują gleby mniej żyzne o umiarkowanym uwilgotnieniu, głównie piaski i żwiry lodowcowe. W okolicach Spały i Konewki występuje las mieszany świeży (LMśw) zajmujący gleby żyzne o umiarkowanym uwilgotnieniu, najczęściej gliny zwałowe, piaski i żwiry sandrowe na glinach zwałowych. Ponadto w strukturze siedliskowej lasów gminy Inowłódz występują siedliska wilgotne i bagiennie, głównie ols jesionowy (OLJ). Zajmują siedliska bardzo żyzne o zasobnych glebach z wysokim poziomem przepływającej wody gruntowej. Występują głównie w dolinach rzek (przede wszystkim okolice Żądłowic). Struktura siedliskowa lasów gminy wskazuje na to, iż są one bogate pod względem różnorodności biologicznej oraz bardzo cenne z przyrodniczego punktu widzenia.

Gatunkiem dominującym jest sosna, która stanowi ponad 80% składu gatunkowego lasów w gminie. Sosna występuje na wszystkich typach siedliskowych lasu. Dominują drzewostany jednopiętrowe. Drzewostan dwupiętrowy występuje sporadycznie. Głównym gatunkiem drugiego piętra jest dąb, poza nim występują buk, brzoza oraz grab. Na terenach bagiennych oraz wzdłuż dolin rzecznych licznie występuje olsza. Obecne działania Lasów Państwowych dążą do dostosowania składów gatunkowych lasów do panujących warunków siedliskowych.

W obwodach łowieckich na terenie gminy wśród gatunków zwierząt łownych zwierzyny grubej najliczniej występują: łoś, jelen, daniel, sarna, dzik. Ze zwierzyny drobnej w lasach żyją: lisy, jenoty, borsuki, piżmaki, kuny, zające i dzikie króliki. Ptaki będące zwierzętami łownymi są reprezentowane przez: bażanty, kuropatwy, dzikie kaczki, słonki i łyski.

Lasy w gminie pełnią funkcję przyrodniczą i ekologiczną, w znacznej części objęte są ochroną przyrodniczą, Pełnią też funkcję produkcyjną i rekreacyjną.

Duże kompleksy i zwartość lasów podnoszą ich wartość przyrodniczą i produkcyjną.

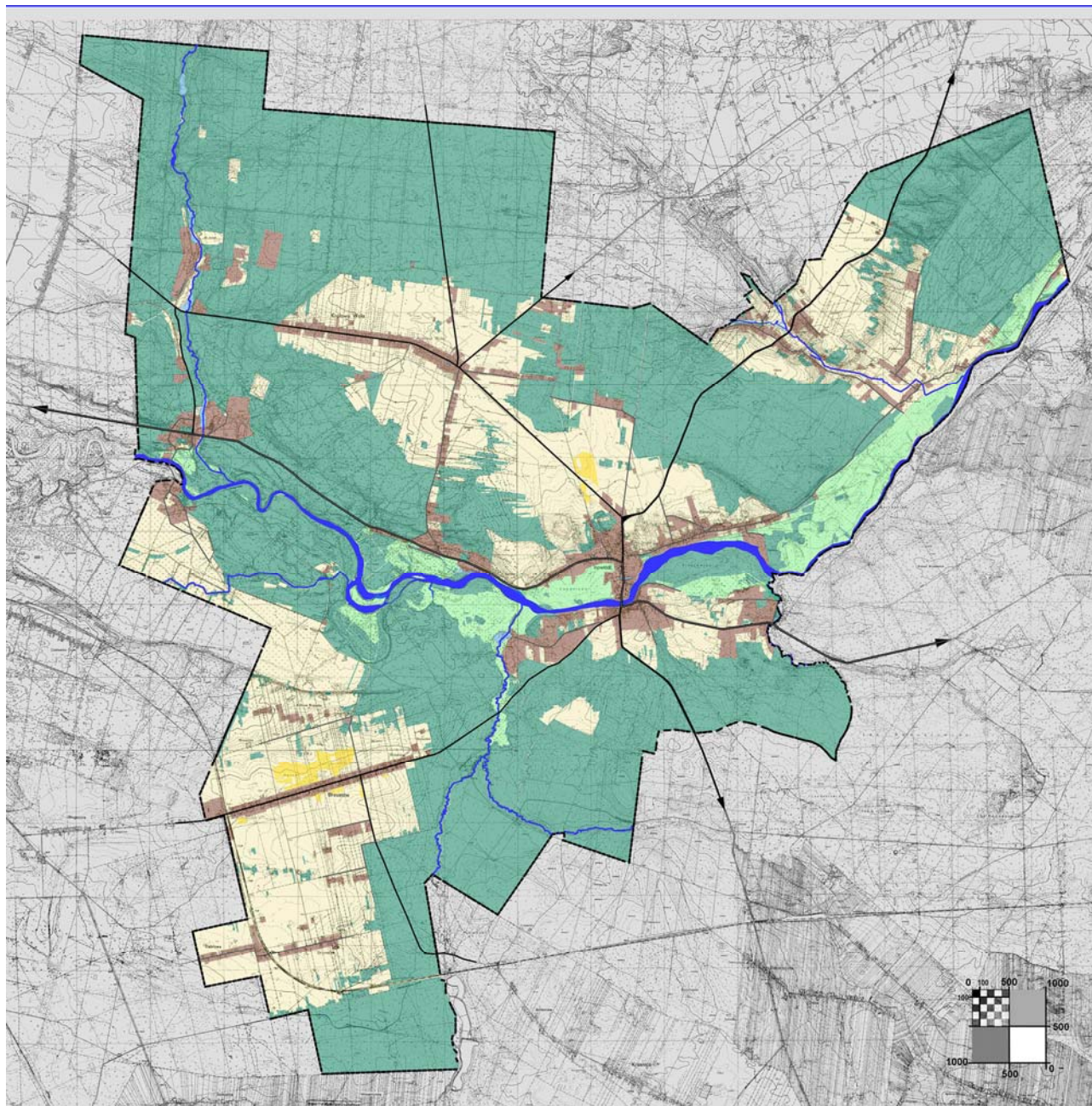
III.3.7. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz przepisów o lasach

Tereny chronione przez przepisy ustawy o ochronie gruntów i leśnych - o ograniczonych możliwościach przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne – to grunty rolne i leśne wymagające zgody na zmianę przeznaczenia. W obszarze gminy Inowłódz są to grunty rolne klasy RIIIa-1ha, RIIIb – 44ha, PsIII- 27ha oraz lasy.

Grunty rolne klasy III zajmują w gminie niewielki obszar - obręb Brzustów i obręb Poświętne.

Lasy ochronne znajdujące się na terenie gminy Inowłódz łącznie zajmują ponad 3500ha, czyli ponad 60%.

Wśród kategorii ochronności lasów, na terenie gminy występują: lasy położone w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców (Tomaszów Mazowiecki), lasy wodochronne, cenne fragmenty rodzimej przyrody, nasienne oraz ostoje zwierząt.

SCHEMAT ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

	LASU I GRUNTY ZALESIONE		TERENY ZABUDOWANE
	GRUNTY ROLNE		WODY PŁYNĄCE
	WAŻNIEJSZE KOMPLEKSY ŁĄK I PASTWISK		STAWY I GRUNTY POD WODAMI
	GRUNTY ROLNE KLASY III		

III.3.8. Wielkość i jakość zasobów wodnych

III.3.8.a. Wody podziemne

Według podziału na jednolite części wód podziemnych (podział 172) – gmina leży w całości nad PLGW200073 – Dorzecze Wisły¹ - główne zlewnie Wisła (I rząd zlewni), Pilica (II rząd zlewni).

- region hydrogeologiczny - Dorzecze Wisły – obszar bilansowy Z-07 Pilica
- hydrogeologia: 4 piętra wodonośne, w tym w obszarze gminy 2 piętra :
  - dla piętra czwartorzędowego zbiornik porowy budowany przez piaski i żwiry, miąższość 2-30m
  - dla piętra jurajskiego

~ jura górna – zbiornik szczelinowy, budowany przez wapienie i margle – miąższość 80-120m,

~ jura środkowa i dolna – zbiornik szczelinowy, budowany przez piaskowce – miąższość 40-60m,

Zasilanie odbywa się przez infiltrację opadów atmosferycznych. W części zachodniej południowej granicy JCWPd na odcinku, gdzie biegnie ona wzdłuż południowej granicy subregionu hydrogeologicznego Środkowej Wisły-niziny mają miejsce dopływy i odpływy boczne. Pozostałe granice są hydrodynamiczne i biegną po działach wód podziemnych. Naturalnymi strefami drenażu wewnątrz JCWPd są rzeki i cieki powierzchniowe z tym, że dla głębiej położonych warstw wodonośnych jest to głównie rzeka Pilica. Funkcję drenażu pełnią także liczne ujęcia wód podziemnych (studnie wiercone i kopane). Kierunki krążenia wód podziemnych są często bardzo skomplikowane ze względu na zróżnicowaną przepuszczalność warstw wodonośnych i występowanie pomiędzy nimi utworów półprzepuszczalnych. Generalnie jednak wody wszystkich pięter/poziomów wodonośnych odpływają do naturalnych stref drenażu.

Ocena stanu – na 2012 r. – stan ilościowy – dobry, stan chemiczny dobry, ogólna ocena stanu – dobry, ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych – niezagrożona.

Gmina Inowódz leży nad dwoma Głównymi zbiornikami wód podziemnych. Głównie zbiorniki wód podziemnych są to struktury geologiczne o dużych zasobach wody stanowiących strategiczne zasoby wód podziemnych dla zaopatrzenia ludności i gospodarki w wody wysokiej jakości.

- Na południe od rz. Pilicy – pod zachodnią część gminy – sięga udokumentowany zbiornik nr 410 Zbiornik Opoczno. Jest to zbiornik szczelinowy jury górnej. Głębokość do 200m.
- Północna części gminy na lewym brzegu rz. Pilicy znajduje się nad udokumentowanym zbiornikiem 404 Zbiornik Kolutski – Tomaszów. Jest to zbiornik szczelinowy jury środkowej i górnej. Głębokość od 4m do 210m, śr. 100m

III.3.8.b. Wody powierzchniowe

Sieć hydrograficzną gminy tworzą rzeki, kanały, rowy, zbiorniki wód stojących – naturalnych bądź antropogenicznych, torfowiska. Główną rzeką gminy jest Pilica (dział wodny II rzędu), lewobrzeżny dopływ Wisły. Pilica jest ósmą co do długości rzeką w Polsce.

Lewobrzeżne dopływy Pilicy to rzeki Gać, Olszówka i jej Dopływ w Liciężnej. Prawobrzeżne dopływy Pilicy to rzeki Słomianka i jej dopływ Giełzówka, na granicy gminy Dopływ spod Cetnia, ciek Spała.

Pilica odbierająca wody z obszaru gminy tworzy zlewnię poziomu 4 – PLRW2000172547 - 29 (PLRW200019254799) Pilica od Wolbórki do Drzewiczki.

WODY PŁYNAĆCE:

Pilica - Początek swój bierze na terenie województwa śląskiego, w miejscowości Pilica. Pilica jest rzeką nieuregulowaną. Działalność erozyjna w dolinie rzeki objawia się licznymi starorzeczami. Występują one na dnie terasy zalewowej. Największe z nich na terenie gminy występują w okolicach Kolonii Brzustów. Starorzeczom najczęściej towarzyszą stałe podmokłości. Szerokość koryta rzeki waha się w granicach 60-120 m, dochodząc miejscami do 200-300 m. Poza odcinkami przelomowymi (Inowódz – Zakościele) oraz rejonem Żądłowice rzeka ma charakter typowo meandrujący.

Gać - jest lewobrzeżnym dopływem Pilicy wpływający do niej na wysokości Spały. Źródła rzeki znajdują się na Tarnowskiej Woli na wysokości 186 m n.p.m. Długość rzeki wynosi 18 km. Na całym przebiegu przez teren gminy rzeka płynie przez tereny leśne. Rzeka płynie naturalnym korytem (jedynie odcinek ok. 1 km jest uregulowany). Na rzece znajduje się 9 przepływowych zbiorników wodnych, z czego 5 w graniach gminy Inowódz (Wojcieszek, Gierkówka, Tartak, Konewka, Spała).

Słomianka - jest prawobrzeżnym dopływem rzeki Pilicy. Źródło rzeki znajdują się w okolicach Kozenia w gminie Sławno, zaś ujście w okolicach Inowłodza. Całkowita długość rzeki wynosi 18,9 km, w tym 11,7 km jest uregulowane. Odcinek rzeki znajdujący się w graniach gminy jest naturalny.

Giełzówka - jest prawobrzeżnym dopływem Słomianki. Swoje źródło ma na terenie łąk pod miejscowością Dęba Opoczyńska. Szeroka płaska dolina cieków staje się wyrazista dopiero na około trzykilometrowym odcinku od połączenia z doliną Słomianki. Do Giełzówki wpływa kilka niewielkich cieków o dł. 0,5-1,5 km. Na terenie gminy rzeka płynie przez tereny leśne.

¹ <http://baza.pgi.gov.pl/resources.html?type=jewpd&id=73>

Cetynka (Cetenka) - jest to prawobrzeżny dopływ Pilicy. Za obszar źródłowy można uznać niewielkie zabagnione obniżenie na północ od Czarnej Drogi. W początkowym biegu ciek nie ma wykształconej doliny, koryto jest uregulowane, ok. 3km od źródła rzeka płynie wąską, głęboko wciętą doliną. Na rzece powstały 3 zbiorniki zaporowe. Olszówka, Struga (Liciężna) - jest to lewobrzeżny dopływ Pilicy. Na obszarze gminy dolina rzeki jest wąska, głęboko wcięta w podłoże i tworzy strome stoki. Na ostatnim około 700-metrowym odcinku rzeka płynie po terasie zalewowej Pilicy. Ogólna długość rzeki wynosi 7,9 km.

Spała - na wschód od Spały uchodzi do Pilicy niewielki prawobrzeżny dopływ Spała. Ciek wpływa do starorzecza Pilicy mającego bezpośrednie połączenie z rzeką. Na całej swej długości tj. 3,3 km mieści się w granicach doliny Pilicy. Prawie cały ciek jest uregulowany. Stanowi go rów melioracyjny odprowadzający wody ze zmeliorowanego obiektu Spała.

WODY STOJĄCE

Na terenie gminy nie występują większe zbiorniki wodne, zarówno naturalne jak i sztuczne. Należy jednak zwrócić uwagę na starorzecza występujące głównie w dolinie rzeki Pilicy. Do największych na terenie gminy należy zaliczyć zespół starorzeczy na północ od Brzustowa.

Na obszarze gminy wyróżnić można zbiorniki wodne pochodzenia antropogenicznego – zbiorniki zaporowe. Utworzone zostały na rzece Gać, Słomianka oraz Cetynka.

Na rzece Gać na terenie gminy powstało 5 zbiorników: Spała – staw rybny z wykorzystaniem rekreacyjnym na terenie miejscowości Spała, około 1 km od ujścia Gaci do Pilicy, o powierzchni ok. 3,7 ha; Konewka – zbiornik zaporowy na północ od drogi Olszowiec-Królowa Wola w Konewce, o powierzchni ok. 4 ha i pojemności 13210 m³; Tartak – zbiornik przy tartaku o powierzchni ok. 2,2 ha, dawniej była to powierzchnia znacznie większa jednak obecnie cała cofka zbiornika przekształciła się w bagno; Gierkówka – zbiornik o funkcji rekreacyjnej na terenie dawnego ośrodka wypoczynkowego o powierzchni 1,37 ha; Wojcieszek – zbiornik zaporowy położony na północ od zbiornika Gierkówka, przy leśnym dukcie, o powierzchni ok. 2,05 ha, obecnie zarośnięty. Wszystkie zbiorniki podobnie jak rzeka znajdują się w otoczeniu lasu.

Na rzece Słomianka istnieje zbiornik zaporowy na terasie zalewowej Pilicy, około 400 m od ujścia rzeki do Pilicy, przy osiedlu letniskowym Gasek w Inowłodzu. Powierzchnia zbiornika wynosi ok. 1 ha.

Na rzece Cetynka, na granicy z gminą Inowódz istnieją 3 zbiorniki zaporowe: Fryszerka – zbiornik ok. 300 m od ujścia Cetynki do Pilicy o powierzchni ok. 1,3 ha; Inowódz – zbiornik znajdujący się ok. 200 m na południe od zbiornika Fryszerka, o powierzchni ok. 2,4 ha i pojemności 4500 m³; Wytoka – staw pomłyński o powierzchni ok. 2,9 ha.

Należy również zwrócić uwagę na zbiornik wodny powstały w wyniku antropopresji w Inowłodzu – osadnik kopalniany.

Zgodnie z zapisami "Wojewódzkiego Programu Małej Retencji" wraz z Aneksami i Prognozą oddziaływania na środowisko dla województwa łódzkiego (Uchwała Zarządu Województwa Łódzkiego Nr 581/10 z dnia 13.04.2010 r.) na obszarze gminy projektowane są dwa obiekty małej retencji:

- zbiornik nr 175 Inowódz (starorzecze rz. Pilicy przy moście) oraz zgłoszone przez RDLP w Łodzi: nr - 95/Ł Wojcieszek, 96/Ł Konewka, 106/Ł Brzustów,
- obiekty retencji korytowej: jaz żelbetowy 404/K, jaz betonowy 410/K .

Do ważniejszych terenów torfowiskowo-bagiennych należy zaliczyć:

- Torfowisko Zieleń – Borki o powierzchni ok. 600 ha znajdujące się w dolinie Pilicy między Spałą, a Brzustowem (częściowo w gminie Tomaszów Mazowiecki);
- Torfowisko Żądłowice – Łęg o powierzchni ok. 100 ha – ważna ostoja ptaków wodno-błotnych (częściowo w gminie Rzeczyca).

III.3.8.c. Urządzenia wodne

Do urządzeń melioracji wodnych podstawowych zalicza się: budowle piętrzące, budowle upustowe oraz obiekty służące do ujmowania wód, stopnie wodne, zbiorniki wodne, kanały, wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie, rurociągi o średnicy co najmniej 0,6 m, budowle regulacyjne oraz przeciwpowodziowe, stacje pomp. W gminie znajdują się 3 jazy oraz stopień wodny na rz. Gać, jaz na rz. Słomiance.

Na terenie gminy Inowódz znajdują się odwadniane metodą rowów otwartych użytki zielone i grunty orne wraz z siecią rowów w m. Spała (najsilniej rozwinięta sieć), Inowódz (rejon zamku), Liciężna oraz jedyne w gminie obszar melioracji szczegółowych w m. Spała (55 ha).

Na obszarze gminy wyróżnić należy również zbiorniki wodne pochodzenia antropogenicznego – zbiorniki zaporowe. Utworzone zostały na rzece Gać, Słomianka oraz Cetynka.

Na rzece Gać na terenie gminy powstało 5 zbiorników: Spała, Konewka, Tartak, Gierkówka, Wojcieszek. Na rzece Słomianka istnieje zbiornik zaporowy na terasie zalewowej Pilicy. Na rzece Cetynka, poza granicą gminy, istnieją 3 zbiorniki zaporowe: Fryszerka, Inowódz, Wytoka. W Inowłodzu także zbiornik antropogeniczny – osadnik kopalniany.

Do oceny zagrożenia suszą w Polsce został utworzony Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej (SMSR) – dla gminy Inowódz nie odnotowano zagrożenia suszą.

III.3.9. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów prawa wodnego

Przepisy Prawa wodnego przewidują ochronę w szczególności: zasobów wodnych, strefy ochronne ujęć wody, obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych, rybackie obręby ochronne.

Celem ochrony wód jest osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych, jednolitych części wód podziemnych oraz obszarów chronionych. Obszary objęte ochroną zawarte są w Rejestrze wykazów obszarów chronionych zawierających:

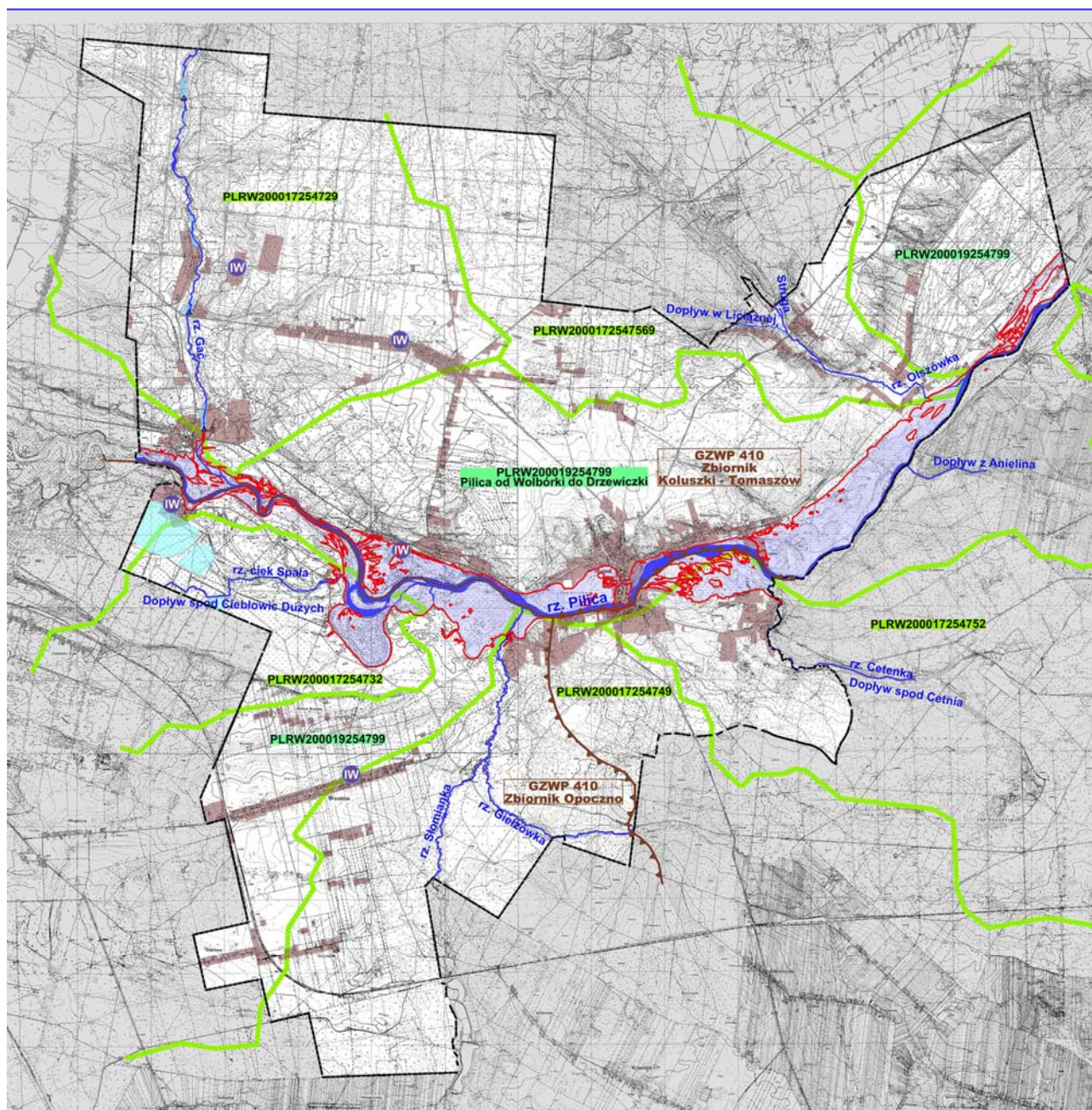
- jednolite części wód przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym;
- jednolite części wód przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych;
- obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych;
- obszary narażone na zanieczyszczenia związkami azotu, pochodzącymi ze źródeł rolniczych;
- obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

W/w rejestr wykazów obszarów chronionych nie wyznacza obiektów i obszarów z obszaru gminy.

W obszarze gminy – strefy oraz obszary ochronne wód sprowadzają się do ochronny ujęć wody zaopatrujących gminne sieci wodociągowe. Nie są to jednak strefy ochrony bezpośredniej ustanawiane w pozwoleniu wodnoprawnym.

Ochrona ujęć sprowadza się do ochrony terenu ujęcia równego terenowi działek.

Nie występują obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych.

SCHEMAT UKŁADU HYDROGRAFICZNEGO

	TERENY ZABUDOWANE		GRANICA GZWP		OBSZAR SZCZEGÓLNEGO ZAGROZENIA POWODZIĄ - granica obszaru
	WODY PŁYNĄCE		GRANICA POMIĘDZY GZWP		OBSZAR SZCZEGÓLNEGO ZAGROZENIA POWODZIĄ na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (q 10%)
	STAWY i GRUNTY POD WODAMI		GRANICA JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH		OBSZAR SZCZEGÓLNEGO ZAGROZENIA POWODZIĄ na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (q 1%)
	OBSZAR MELIORACJI SZCZEGÓŁOWYCH		STUDNIE - UJĘCIA WÓD PUBLICZNEGO ZAOPATRZENIA W WODĘ		OBSZAR ZAGROZENIA POWODZIĄ na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (q 0,2%)

III.3.10. Uwarunkowania meteorologiczne

Gmina Inowłódz położona jest w łódzko-wieluńskim regionie klimatycznym charakteryzującym się:

- średnią roczną sumą opadów atmosferycznych – 585 mm,
- długością okresu wegetacyjnego – 210 dni,
- średnią roczną temperaturą powietrza +7,5°C,
- średnią temperaturą dla lipca +18,2 °C
- średnią temperaturą dla stycznia –3,0°C
- średnim zachmurzeniem w skali od 0 do 8-5,
- średnim okresem trwania pokrywy śnieżnej – 52 dni,
- dominują wiatry zachodnie, północne i południowo-zachodnie ze średnią prędkością 2,5 m/s.

Klimat w obszarze gminy Inowłódz nie różni się diametralnie od klimatu całego województwa. Główną cechą występujących tu zjawisk pogodowych jest ich wybitna zmienność. Bardzo zróżnicowany jest rozkład temperatur w poszczególnych miesiącach. Największe różnice notowane są w przypadku miesięcy jesiennych i zimowych. Podobną zmiennością jak temperatura powietrza charakteryzują się wielkości opadów powietrza i ich rozkład w roku. Od wielu lat obserwuje się niższą od normalnej dla tego obszaru Polski wartość opadów atmosferycznych. Pora deszczowa ulega przesunięciu z miesięcy wiosenno-jesiennych na koniec lata. Zjawisko to w sposób niekorzystny odbija się na przebiegu prac rolnych. Okres wegetacyjny z intensywnym wzrostem roślin często charakteryzuje się niedoborem wody, natomiast okres zbioru planów nadmiarem opadów.

Mikroklimat:

Najważniejszym czynnikiem klimatotwórczym jest duża lesistość gminy. Rozległe kompleksy leśne, przeważnie sosnowe na przepuszczalnym podłożu czynią klimat łagodnym i zdrowym oraz dodatnio wpływają na klimat przyległych terenów. Terenami o niekorzystnych warunkach klimatycznych są doliny. Cechuje je zaleganie mgieł, występowanie inwersji temperatury, stagnacja chłodnego i wilgotnego powietrza. Ograniczeniu uległ negatywny wpływ zakładów przemysłowych z Tomaszowa Mazowieckiego (bark obecnie dużego przemysłu włókien sztucznych, nowoczesne technologie zakładów ciepłowniczych i oczyszczalni ścieków).

III.3.11. Stan sanitarny powietrza

Wg. Rocznej Oceny Jakości Powietrza w województwie Łódzkim (WIOS Łódź) - obszar gminy leży w strefie łódzkiej PL1002. Na terenie gminy Inowłódz nie ma punktów pomiarowych dla zanieczyszczeń powietrza. Najbliższy punkt pomiarowy znajduje się w Tomaszowie Mazowieckim w Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej ul. Św. Antoniego 24. W powiecie tomaszowskim największym zakładem emitującym zanieczyszczenia do środowiska jest Zakład Gospodarki Ciepłowniczej – odległość od gminy ok. 5 km w linii prostej. Dla oceny emisji liniowej od źródeł komunikacyjnych, znaczące oddziaływanie może mieć droga krajowa nr 48 i droga wojewódzka nr 726. Emisja liniowa pyłu od drogi na średnio wysokim poziomie 2,42 – 4,56 Mg/a. W ocenie zanieczyszczeń dla SO₂, NO₂, Pb w pyłe PM₁₀, AS w pyłe PM₁₀, Cd w pyłe PM₁₀, Ni w pyłe PM₁₀ – strefa łódzka otrzymała klasę A. W ocenie PM_{2,5}, PM₁₀, B9a) P w pyłe PM₁₀ - klasa C. Dla ozonu O₃ – klasę D2.

Do głównych emitorów zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na obszarze gminy należą m.in.:

- zakład produkcji betonów w Inowłodzu,
- tartaki zlokalizowane na terenie gminy,
- wszystkie złoża surowców mineralnych,
- stacje benzynowe i LPG w Spale i Inowłodzu.

Na terenie gminy istotnym problemem jest tzw. mała emisja, głównie w okresie grzewczym, pochodząca z opalanych węglem małych kotłowni lokalnych i palenisk domowych. Wielkość tej emisji jest stosunkowo niewielka, lecz staje się problematyczna ze względu na liczebność źródeł zlokalizowanych blisko siebie, niskie gatunki opałów stosowanych w paleniskach oraz fakt, że często spalane są tu różnego rodzaju odpady oraz niskie możliwości przewietrzania obszarów otoczonych lasami.

Zanieczyszczenia pochodzące z niskiej emisji są trudne do oszacowania i zbilansowania, niemniej jednak największe to zjawisko zaobserwować można w Inowłodzu (duże zagęszczenie palenisk) oraz Konewce (brak przewietrzania terenu lesistego).

Gmina objęta jest programem ochrony powietrza (POP) dla strefy łódzkiej.

1. Wg. programu ochrony powietrza dla strefy łódzkiej w celu osiągnięcia poziomu docelowego ozonu przyziemnego: Poziomy docelowe miały być osiągnięte w 2010 r., poziomy celów długoterminowych mają być osiągnięte do 2020 r. - nie ma możliwości dotrzymania tego terminu. Działania w skali regionalnej, obejmujące nie tylko jeden kraj, ale grupę krajów w naszym regionie, są mało realne. Emisja prekursorów ozonu będzie utrzymywać się na wysokim poziomie. Dlatego w najbliższych latach poziom ozonu w troposferze będzie uwarunkowany przede wszystkim warunkami meteorologicznymi:

- Uchwała nr XLIII/797/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim w celu osiągnięcia poziomu docelowego ozonu przyziemnego. Nazwa strefy: strefa łódzka. Kod strefy: PL1002

- Uchwała NR LIII/964/14 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 października 2014r. w sprawie planu działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia przekroczeń poziomu alarmowego i poziomu docelowego ozonu przyziemnego oraz ograniczenia skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń
2. Wg. programu ochrony powietrza dla strefy łódzkiej w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 – obszary przekroczeń zwiększają się – sprzyja temu inwersja termiczna na obszarach o dużej licznie palenisk domowych. Stężenie pyłów ulega wahaniom. Zmienność koncentracji pyłu zawieszonego w powietrzu w obrębie obszarów zurbanizowanych charakteryzuje się widocznym cyklem rocznym, tygodniowym oraz dobowym. Jest to związane z cyklicznością emisji pyłu oraz częściowo ze zmiennością warunków jego rozprzestrzeniania w różnych porach roku i doby. Na występowanie cyklu tygodniowego ma wpływ zróżnicowanie aktywności przemysłowej i trans - portowej w dni robocze i weekendy. Istotny wpływ na dobowy przebieg zapylenia powietrza ma dobowy cykl emisji w mieście oraz występowanie szczytów komunikacyjnych na głównych arteriach komunikacyjnych miast (wzniesanie pyłu w kanionach ulicznych)
- Uchwała nr XXXV/690/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy w woj. łódzkim w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 oraz planu działań krótkoterminowych. Nazwa strefy: strefa łódzka. Kod strefy: PL1002
  - Uchwała nr XLII/778/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XXXV/690/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 kwietnia 2013 roku w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy w woj. łódzkim w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego i poziomu docelowego benzo(a)pirenu, zawartego w pyłe zawieszonym PM10 oraz planu działań krótkoterminowych. Nazwa strefy: strefa łódzka. Kod strefy: PL1002

III.3.12. Klimat elektromagnetyczny

Monitoring promieniowania elektromagnetycznego prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Wg. wyników pomiarów WIOŚ Łódź w 2015 r., w terenach wiejskich średnia wartość 2-godzinna natężenia pola nie przekroczyła dolnej granicy oznaczalności metody badawczej czyli 0,3 V/m. na obszarze gminy Inowłódz nie znajduje się jednak żaden punkt pomiarowy.

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego występującym na obszarze gminy są linie energetyczne, urządzenia elektroenergetyczne wysokiego napięcia oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

Na terenie gminy znajduje się obecnie kilkanaście stacji telefonii komórkowej różnych operatorów. Dla stacji bazowych emitowane pola elektromagnetyczne znajdują się na wysokości ponad 30 m n.p.t., poza strefa dostępu ludzi. Napowietrzne linie elektroenergetyczne wyłącznie nN i SN 15kV.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych nie przekracza pasów technologicznych sieci. Monitoring promieniowania elektromagnetycznego w województwie łódzkim nie obejmuje swym zasięgiem obszaru gminy Inowłódz.

III.3.13. Klimat akustyczny

Do hałasu zaliczane są dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16000 Hz. Na obszarze gminy nie ma punktów pomiarowych dla monitorowania natężenia hałasu.

Głównymi źródłami hałasu na terenie gminy są drogi komunikacyjne, drugorzędne zakłady produkcyjne i drobne zakłady usługowo – produkcyjne. Największy hałas występuje przy głównych drogach krajowych i wojewódzkich. Nasilenie hałasu ze źródeł komunikacyjnych zależy od natężenia ruchu, stanu technicznego dróg i pojazdów. Poziom zagrożenia wzrasta przy przebiegu tras przez tereny chronione akustycznie – najbardziej obciążone pozostają Inowłódz i Spała.

Drugim czynnikiem jest hałas przemysłowy. Źródłem punktowym jest kopalnia chalcedonitu w Teofilowie i inne tereny eksploatacji kopalni. Problemy lokalne stwarzają małe zakłady przetwórcze, rzemieślnicze, takie jak: tartaki, stolarnie, zakłady kamieniarskie, ślusarskie, blacharstwo samochodowe i inne zlokalizowane w pobliżu terenów chronionych przed hałasem. Badania wielkości emisji takich zakładów prowadzone są interwencyjnie, bez stałego monitoringu..

III.3.14. Położenie przyrodnicze, świat roślin i zwierząt

STRUKTURA GEOBOTANICZNA

STRUKTURA GEOBOTANICZNA:

- Pierwszy rząd Państwa Holaraktydy, Obszar Euro Syberyjski, Podprowincja Środkowoeuropejska Właściwa,
- E.3a.2.a: E. Dział Mazowiecko Poleski, Poddział Mazowiecki, 3. Kraina Południowomazowiecko Podlaska, 3a Podkraina Południowomazowiecka, 2. Okręg Wysoczyzny Rawskiej, a. Podokręg Rogowsko – Rawski
- E.3b.6.b: E. Dział Mazowiecko Poleski, Poddział Mazowiecki, 3. Kraina Południowomazowiecko Podlaska, 3b Podkraina Radomska, 6. Okręg Puszczy Pilickiej, b. Podokręg Odrzywołski
- C.2.6.a: C. Dział Wyżyn Południowopolskich 2. Kraina Wyżyn Środkowomałopolskich, 6. Okręg Wzgórz Opoczyńsko – Łopuszańskich a. Podokręg Opoczyńsko - Sulejowski

FLORA:

Lokalizacja gminy Inowłódz według podziałów geobotanicznych oraz geobotanicznej regionalizacji świadczy o dużej różnorodności zespołów roślinnych ze względu na rozmaite podłoża i siedliska. Występują tu żyzne fitocenozy lasów liściastych i ubogie (oligotroficzne) bory sosnowe, murawy psammofilne, zbiorowiska bagienne, torfowiskowe i murawy kserotomiczne, ale spotkać można również bliskie naturalnemu stanowi lasy grądowe i łąkowe oraz przekształcone ludzką ręką murawy, łąki, pola, środowiska ruderalne i rozległe monokultury sosnowe.

Prawie na całej długości Pilicy, oprócz odcinka gdzie rzeka przepływa przez zwarte lasy w okolicach Spały można spotkać wikliny nadrzeczne (łac. *Salicetum triandro-viminalis*). Najciekawsze fragmenty wiklin można spotkać głównie w Zakościelu - poniżej Inowłodza.

Dzике i niedostępne lasy bagienne w postaci olsów (łac. *Ribo Nigri-Alnetum*) występują nielicznie. Najciekawsze połacie typowych olsów znajdują się w uroczysku Żądłowice. Miejscami można je także spotkać na starorzeczu pod Teofilowem.

Na terenie gminy często występują łąki jesionowo-olszowe (łac. *Circae-Alnetum*) - w okolicach Spały, Żądłowic oraz w przykorytowej strefie dopływów Pilicy: Gaci, Strudze, Słomiance, Wytyce. Są to trudno dostępne, gęste lasy związane silnie z wodą, najczęściej olszowe z domieszką jesionu, czeremchy zwyczajnej i brzozy brodawkowej.

Jedne z najcenniejszych i najpiękniejszych dla tego obszaru lasy - grądy (łac. *Tilio-Carpinetum*) można spotkać w okolicach Spały, Konewki i Liciążni. Są to lasy dębowo-grabowo-lipowe rosnące na żyznych siedliskach, glebach gliniastych. Można tu trafić na ślady dawnej świetności Puszczy Pilickiej w postaci okazów starych sosen zwyczajnych i dębów szypułkowych. Najcenniejsze fragmenty grądów chronione są w rezerwacji Spała.

Najbarwniejszym i najbogatszym zespołem leśnym w gminie, choć coraz rzadszym, jest świetlista dąbrowa (łac. *Potentillo albae-Quercetum*), którą można spotkać w okolicach Konewki i Spały. Główne gatunki drzew, które składają się tutaj na drzewostan, to dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy i sosna zwyczajna.

Największą powierzchnię spośród lasów zajmują zbiorowiska borowe rosnące na glebach piaszczysto gliniastych i piaszczystych. Przede wszystkim są to drzewostany sosnowe pochodzące z nasadzeń. Największe powierzchnie zajmują świeże bory sosnowe rosnące głównie pod Brzustowem i Inowłodzem. Na całym obszarze gminy, w dużym rozproszeniu występują bory mieszane (łac. *Pino-Quercetum*). W drzewostanie dominuje sosna, a pod nią odnawia się dąb szypułkowy. W poszyciu dominuje jałowiec. Występują tu: wrzos, borówka czarna, brusznica, pszeniec zwyczajny. Lasy tego typu znajdują się w Żądłowicach, pod Królową Wolą oraz na północ od Teofilowa.

Powszechnie wzdłuż starorzeczy Pilicy występują zbiorowiska szuwarowe ze związków *Phragmition* i *Magnocaricion*. Porastają one strefę najbliższą otwartej toni wodnej lub całkowicie zarastają bardzo wypłycone zbiorniki. Największe skupisko tej roślinności spotkać można pod Teofilowem, gdzie rzeka Pilica ma najszerszy taras zalewowy z licznymi meandrami. Gatunki dominujące w tym zespole: trzcina pospolita, manna mielec, pałka szerokolistna, tatarak zwyczajny, strzałka wodna, jeżogłówka gałęzista i sitowie leśne.

Na terenie gminy Inowłódz najczęściej występującymi zbiorowiskami łąkowymi są łąki wilgotne ze związku *Calthion* i *Molinion* porastające tereny tarasu zalewowego Pilicy przede wszystkim pod Żądłowicami oraz na obszarze dawnego PGR-u w Spale. Tereny te porośnięte są z rzadka jałowcami i niskimi rozłożystymi sosnami z pionierskimi roślinami zielnymi. Najładniejsze murawy piaszkowe oglądać można pod Inowłodzem, Brzustowem, Teofilowem i pod Królową Wolą.

Na nasłonecznionych zboczach, o ekspozycji południowej w Inowłodzu i Zakościelu rośnie roślinność ciepłolubna z klasy *Festuco-Brometea*. Można tu znaleźć takie cenne gatunki: szaflwia okrągłowa, szaflwia łąkowa, goździcznik wcięty, wyka kaszubska, dzwonek boloński, wiązówka bulwkowa. Fragment takiej roślinności można spotkać również w Teofilowie.

Na terenie gminy występują rośliny podlegające ochronie ścisłej: goździk pyszny, rosiczka okrągłolistna, lilia złotogłów, mącznica lekarska.

Rośliny podlegające ochronie częściowej: bagno zwyczajne, centuria pospolita, pierwiosnka wyniosła.

Na terenie gminy oraz w jej sąsiedztwie stwierdzono 360 gatunków grzybów makroskopowych, w tym 5 gatunków objętych ochroną prawną oraz 52 gatunki znajdujące się na czerwonej liście grzybów wieloowocowych zagrożonych w Polsce. Wpływ na skład gatunkowy grzybów mają gatunki drzew, które są dla nich partnerami mikoryzowymi oraz substratami dla saprofitów. Różnorodność siedliskowa terenu oraz pokrywająca go szata roślinna odzwierciedla się w bogactwie grzybów. Najliczniejsze na terenie gminy to gatunki związane z sosną i brzozą.

Chronione gatunki grzybów: sopłówka jodłowa (łac. *Hericium coraloides*), smardz jadalny (łac. *Morchella esculenta*), mądziak psi (łac. *Mutinus caninus*), sromotnik bezwstydy (łac. *Phallus impudicus*), szmaciak gałęzisty (łac. *Sparessis crispa*). Najbardziej zagrożona jest sopłówka jodłowa.

FAUNA:

Na obszarze gminy występuje ponad 130 gatunków ptaków lęgowych oraz około 60 gatunków ptaków nielęgowych. Najwięcej najrzadszych gatunków skupia się w dolinie Pilicy oraz w starych drzewostanach. Dość licznie lokalnie występuje tu derkacz - gatunek zagrożony w skali światowej. Z listy gatunków zagrożonych na całym lub w znacznej części swojego arealu europejskiego, a obecnych na terenie gminy należy wymienić: bączka, bociana czarnego i białego, błotniaka stawowego, cietrzewia, kropiatkę, zielonkę, żurawia, rycyka, rybitwę rzeczną, puchacza, zimorodka, dzięcioła zielonosiwego, czarnego, średniego, skowronka borowego, świergotka polnego, podóżniczka, jarzębatkę, muchołówkę małą, gąsiorka i ortolana.

Większość z tych gatunków jest chroniona prawem międzynarodowym w ramach Konwencji Berneńskiej i Konwencji Bolońskiej oraz Dyrektywy Rady Wspólnoty Europejskiej dotyczącej Ochrony Dzikich Ptaków. Obszar gminy Inowłódz stanowi znaczącą ostoję w skali regionalnej dla ptaków migrujących i zimujących, ze względu na różnorodne warunki występujących tu środowisk. Pola okolic Inowłódza i Liciążnej o dużym rozdrobieniu upraw, występowaniu na miedzach szpalerów krzewów i pojedynczych drzew, skupiają w okresie przelotów jesiennych duże zgrupowania ptaków, głównie wróblowatych, krukowatych oraz drapieżnych (wśród nich: zięby, trznadale, gawrony, pliszki siwe, kwiczoły, grzywacze, szpaki, świergotki łąkowe, makolągwy, dzwońce, kawki; z drapieżnych: krogulce, myszołowy, błotniaki zbożowe i pustułki). Dolina Pilicy oraz rzeka Pilica przyciągają ptaki wodno-błotne takie, jak: nurogęś, krzyżówka, łabędź niemy, czajka, batalion, czapla siwa i drapieżne, np.: rybołów, bielik. W lasach zimują paszkioty, dzięcioły i mysikróliki.

Na terenie gminy Inowłódz stwierdzono występowanie 50 gatunków ssaków. Bytowaniu zwierząt na tym terenie sprzyjają duże kompleksy leśne oraz liczne doliny rzeczne. 26 z tych gatunków objętych jest ochroną prawną na podstawie Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska z dnia 26 września 2001., a 12 gatunków podlega ochronie wynikającej z prawa łowieckiego.

Na tym terenie występują rzadko spotykane w Polsce nietoperze: nocek Bechsteina i borowiaczek - umieszczone w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt, nocek Brandta i nocek wąsatek. Ważnym miejscem dla nietoperzy są bunkry w Konewce. W czasie hibernacji stwierdzono tu 8 gatunków, spośród których 3 umieszczone są na Europejskiej Czerwonej Liście Zwierząt i Roślin Zagrożonych Wyginięciem w Skali Świata. Są to: nocek duży, nocek Nattera i gacek brunatny. Wszystkie żyjące w Polsce nietoperze podlegają ochronie w ramach Konwencji Berneńskiej i Bolońskiej.

Stwierdzono 5 gatunków ssaków owadożernych, których liczebność może się zmniejszyć ze względu na obniżanie wilgotności terenu. Nie są one jednak zagrożone. Stwierdzono 2 gatunki zajączkowskich - królik i zając szarak. Także 15 gatunków gryzoni, zwłaszcza bóbr europejski w dolinie Pilicy. Gatunek umieszczony jest w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt jako gatunek wydobyty z zagrożenia. Ponadto odnotowano nornika północnego, piżmaka, karczownika i chomika europejskiego. Stwierdzono 9 gatunków ssaków drapieżnych. Wydra - umieszczona w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Ponadto łasica łaska oraz tchórz i gronostaj. Stwierdzono 5 gatunków parzystokopytnych. Najliczniej występuje sarna, mniej licznie jeleni i daniel. Najrzadszym jestłoś wędrujący wzdłuż doliny Pilicy.

Ssaki objęte ochroną gatunkową to: Owadożerne (jez europejski, kret, ryjówka aksamitna, ryjówka malutka, rzesorek rzeczny), Nietoperze (nocek duży, nocek Bechstein, nocek Nattera, nocek Brandta, nocek wąsatek, nocek rudy, mroczek późny, borowiec wielki, borowiaczek, karlik malutki, karlik większy, gacek brunatny, gacek szary, mopek), Gryzonie (wiewiórka pospolita, chomik europejski, bóbr europejski (pod ochroną częściową)), Drapieżne (wydra, tchórz, gronostaj, łasica).

Na obszarze gminy Inowłódz najbogatszą grupą zwierząt są bezkręgowce.

Najlepiej rozpoznanymi grupami są owady (głównie chrząszcze, motyle, muchówki, błonkówki) oraz mięczaki (m.in małże i ślimaki). Badania hydrofauny wykazały w Pilicy 29 gatunków skąposzczetów, 11 gatunków ochotkowatych, 6 gatunków idelnic oraz pod Królową Wolą odnotowano chronionego tygryzka paskowatego. Wśród mięczaków odnotowano 3 gatunki małż i 41 gatunków ślimaków. W rzece Gać w okolicach Konewki odkryto raka szlachetnego należącego do skorupiaków.

Najwięcej interesujących gatunków owadów występuje w okolicach Spały w lasach nad brzegami Pilicy. Wśród motyli dziennych znajduje się kilka gatunków ustępujących, niektóre to gatunki ginące, wśród nich są również motyle ustawowo chronione. Wśród pozostałych, acz zasługujących na uwagę są: pokłonnik osiniec - największy polski motyl dzienny, rusalka żałobnika, czerwoczyk nieparka, czerwoczyk płomieniec, modraszek bagniczek, modraszek *nausitous*, modraszek *teleius*, skalnik. Wśród motyli nocnych stwierdzono występowanie 13 gatunków zawisaków, w Inowłodzu na wzgórzu pod kościołem Św. Idziego można spotkać w maju 2 gatunki fruczaków.

Gatunki motyli podlegające ochronie: paź królewski, mieniak strużnik, mieniak tęczowiec, zmierzchnica trupia główka, postojak wiesiołkowiec.

Chrząszcze stanowią najliczniejszą grupę owadów. Dość liczny gatunkiem w rezerwacie Spała jest pachnica dębowa (łac. *Osmoderma lassalei*), która znajduje się w czerwonej księdze gatunków ginących. Z rodziny kózkowatych rozwijających się w drewnie i pod korą drzew, stwierdzono występowanie 76 gatunków, co stawia spalski rezerwat na pierwszym miejscu w Polsce pod względem ilości występujących gatunków.

W wodach Pilicy i jej dopływów Gaci i Strugi, stwierdzono 31 gatunków, w tych minogów i 29 ryb. Z wyżej wymienionych, 6 gatunków jest objętych prawną ochroną gatunkową: minóg strumieniowy, minóg ukraiński, szweja (piekielnica), koza, różanka, śliz. Obecnie na terenie gminy dominują płoć i okoń, a w dolnych odcinkach kiełb. W ostatnich latach obserwuje się wzrost ilości poławianej brzany i klenia, rzadziej poławiana jest brzanka i świnka.

Na terenie gminy Inowłódz i w jej sąsiedztwie stwierdzono 11 gatunków z rzędu *Anura* (płazy bezogonowe) oraz 2 gatunki z rzędu *Urodela* (płazy ogoniaste) spośród 18, które występują w Polsce.

Gady: Stwierdzono również 5 gatunków, w tym 2 przedstawicieli rodziny jaszczurkowatych i 2 gatunki z podrzędu Serpentes (węży), spośród 9 gatunków gadów występujących w Polsce.

Wszystkie gatunki płazów oraz gadów występujących na terenie gminy objęte są ścisłą ochroną gatunkową.

Rozmieszczenie herpetofauny jest ściśle skorelowane z występowaniem środowisk wodnych, przede wszystkim wód stojących. Spośród płazów najpowszechniej występującym gatunkiem jest eurytopowa ropucha szara ze względu na mnogość typów środowisk w jakich się pojawia, gatunkiem dominującym natomiast liczebnie jest żaba trawna.

Do najrzadszych należą ropucha paskówka i rzekotka drzewna

III.3.15. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów o ochronie przyrody i innych

W ramach europejskiego programu międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody opracowano w 1995 roku koncepcję krajowej sieci ekologicznej ECONET (obecnie nieobowiązująca). Składała się ona z 78 obszarów węzłowych połączonych siecią korytarzy ekologicznych i obejmowała 46% powierzchni kraju. Praktycznie cały obszar gminy Inowłódz był zlokalizowany w obszarze węzłowym o znaczeniu międzynarodowym Obszar Puszczy Pilickiej (21M).

Podstawowym potencjałem endogenicznym województwa jest spójny system przyrodniczy, który powinien zostać wykorzystany m. in. dla rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych i uzdrowiskowych regionu.

Sieć obszarów chronionych na terenie gminy tworzy spójny, wzajemnie połączony układ świadczący o niesłuchanej bioróżnorodności i odporności całego układu.

Na obszarze gminy Inowłódz występują następujące obiekty objęte ochroną przyrody i krajobrazu wymienione w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U z 2016 r. poz. 2134):

- rezerwaty przyrody (4) – Konewka, Gać Spalska, Spała, Żądłowice

Nazwa	Rezerwat Konewka
Lokalizacja	Leśnictwo Konewka oddz. 153 a, b, c, d, f, g, h, i, j, 153 ~a, ~b, 154 a, b, c, d, f, g, h, i, 154 ~a, ~b, 155 c, 155 ~c, ~d, 181 a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, 181 ~a, ~b, 182 a, 182 ~a, ~b; obr. Spała gm. Inowłódz, pow. tomaszowski
Mezoregion wg. Kondrackiego	Równina Piotrkowska 318.84
Rodzaj ochrony:	czynna
Rodzaj rezerwatu	leśny (L) ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ - fitocenotyczny (PFI), podtyp- zbiorowisk leśnych (zl), ze względu na główny typ ekosystemów: typ - leśny i borowy (EL), podtyp - lasów mieszanych nizinnych (lmni);
Opis chronionego obiektu	fragment ekosystemów leśnych o charakterze naturalnym, obejmującym m.in. zespół świetlistej dąbrowy oraz stary drzewostan
Powierzchnia	99,91 ha
Data utworzenia/podstawa prawna	Zarządzenie NR 48/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Konewka" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 194, poz. 1566), zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 11 października 1978 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (MP nr 33, poz. 126 z 1978 r.)
Właściciel/zarządca/użytkownik	Skarb Państwa / Lasy Państwowe / N - ctwo Spała
Plan ochrony	2007-2026 Rozporządzenie NR 52/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Konewka" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 372, poz. 3296)
Ochrona w zakresie prawa międzynarodowego	obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Lasy Spalskie PLH100003

Nazwa	Rezerwat Gać Spalska
Lokalizacja	w części w gminie Lubochnia, Leśnictwo Jasień, oddz. 68 g, ~b, 69 c, d, f, h, ~c, ~d, 93 c, d, f, g, h, i, j, l, m, ~c, 94 a, 117 b, c, g, ~a, ~d, 118 c, d, f, ~a, ~c, 138 a, b, f, g, h, i, ~b, ~c, 159 a, b, i, m, ~b; Leśnictwo Małomierz, oddz. 186 c, j, ~a, ~b, 209 c, d, j, 210 a, h; Leśnictwo Borki, oddz. 247 g, h, t, w, x, y, 252 c, d, g, i, n, o, p, ~c, 258 d, f, g, i, j; obr. Spała oraz koryto rzeki Gać z rozlewiskami w obrębie tych oddziałów zarządzane przez WZMiUW w Łodzi gm. Lubochnia i Inowłódz, pow. tomaszowski
Mezoregion wg. Kondrackiego	Równina Piotrkowska 318.84
Rodzaj ochrony:	czynna
Rodzaj rezerwatu	leśny (L), ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ - fitocenotyczny (PFI), podtyp- zbiorowisk leśnych (zl), ze względu na główny typ ekosystemów: typ - różnych ekosystemów (ER), podtyp - lasów i wód (lw);
Opis chronionego obiektu	zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych naturalnie wykształconych zespołów roślinnych (gł. łągu jesionowo-olszowego i olsu porzeczkowego) związanych ze środkową rzeką niziną oraz licznych stanowisk rzadkich i chronionych roślin i zwierząt
Powierzchnia	85,89 ha
Data utworzenia/podstawa prawna	Zarządzenie NR 14/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 11 lutego 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Gać Spalska" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 70, poz. 555), Rozporządzenie NR 32/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 16 listopada 2006 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Gać Spalska" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 394, poz. 3037)
Właściciel/zarządca/użytkownik	Skarb Państwa, RDLP w Łodzi, Nadleśnictwo Spała
Plan ochrony	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 15 stycznia 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Gać Spalska" (Dz. Urz. Woj. Łódz. z 2015 r., poz. 201), Zarządzenie Nr 44/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 28 listopada 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Gać Spalska" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 5121)
Ochrona w zakresie prawa międzynarodowego	obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Lasy Spalskie PLH100003

Nazwa	Rezerwat Spała
Lokalizacja	Spała, Nadleśnictwo Spała oddz. 267 f, g, h, k, l, ~c-j 271 g, h, i, j, ~f, ~g, 284 a-g, k-r, ~a, 285 a, c, h, 286 a-d, ~a, 287 a, b, ~c, ~i, ~m; gm. Inowłódz, pow. tomaszowski, (...) leśnictwo Borki, obręb Spała
Mezoregion wg. Kondrackiego	Równina Piotrkowska 318.84
Rodzaj ochrony:	ściśła na powierzchni 38,36 ha i czynna na powierzchni 64,34 ha
Rodzaj rezerwatu	leśny (L) ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ - fitocenotyczny (PFI), podtyp- zbiorowisk leśnych (zl), ze względu na główny typ ekosystemów: typ - leśny i borowy (EL), podtyp - lasów mieszanych nizinnych (lni)
Opis chronionego obiektu	grądy ze starymi dębami i sosnami
Powierzchnia (nowa)	102,7 ha (55,89 ha)
Data utworzenia/podstawa prawna	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 grudnia 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Spała" (Dz. Urz. Woj. Łódz. z 2015 r., poz. 124), Rozporządzenie NR 59/2001 Wojewody Łódzkiego z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Spała" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 3, poz. 62), Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30 września 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP nr 81, poz. 467 z 1958 r.)
Właściciel/zarządca/użytkownik	Skarb Państwa / Lasy Państwowe / N - ctwo Spała
Plan ochrony	2007 - 2026 Rozporządzenie NR 54/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Spała" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 372, poz. 3298)
Ochrona w zakresie prawa międzynarodowego	obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Lasy Spalskie PLH100003

Nazwa	Rezerwat Żądłowice
Lokalizacja	w części gmina Rzeczyca, Leśnictwo Żądłowice, oddz. 215 A d, 216 a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, 217 a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, t, w, x, y, z, ax, bx, 218 a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, 219 a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, 220 a, b, c, d, f, g, h, i, 222 a, b, c, d, f, g, h, i, 223 a, b, c, d, f, g, h, i, 224 a, b, c, d, f, g, h, i, 225 a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, 216 ~a, ~b, ~c, 217 ~a, ~b, 218 ~a, ~b, 219 ~a, ~b, 220 ~a, ~b, 222 ~b, 224 ~a, ~b, ~c, 225 ~a, ~b; obr. Spała gm. Inowłódz, gm. Rzeczyca, pow. tomaszowski, nadleśnictwo Spała
Mezoregion wg. Kondrackiego	Równina Piotrkowska 318.84
Rodzaj ochrony:	czynna
Rodzaj rezerwatu	leśny (L) ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ - fitocenotyczny (PFI), podtyp- zbiorowisk leśnych (zl), ze względu na główny typ ekosystemów: typ - leśny i borowy (EL), podtyp - lasów nizinnych (lni);
Opis chronionego obiektu	mozaika ekosystemów leśnych: olsów, borów sosnowych, łęgów i grądów, występujących w związku z istniejącym układem warunków hydrologicznych
Powierzchnia	241,19 ha
Data utworzenia/podstawa prawna	Zarządzenie NR 55/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Żądłowice" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 194, poz. 1573), Rozporządzenie NR 58/2001 Wojewody Łódzkiego z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Żądłowice" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 3, poz. 61), Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 5 października 1968 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP nr 43, poz. 300 z 1968 r.)
Właściciel/zarządca/użytkownik	Skarb Państwa / Lasy Państwowe / N - ctwo Spała
Plan ochrony	2007 - 2026 Rozporządzenie NR 56/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Żądłowice" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 372, poz. 3300)
Ochrona w zakresie prawa międzynarodowego	obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Dolnej Pilicy PLH140016

- park krajobrazowy (1) – Spalski Park Krajobrazowy wraz z otuliną zewnętrzną i wewnętrzną

Nazwa	Spalski PK
Lokalizacja	Tomaszowski / gmina Tomaszów Maz., M. Tomaszów Maz., Rzeczyca, Inowłódz, Lubochnia; Opoczyński / Poświętne, Opoczno Otulina Parku Krajobrazowego - p. Tomaszowski / Czerniewice, p. Opoczyński / Ślawno
Mezoregion wg. Kondrackiego	Wzgórza Radomszczańskie 342.11, Równina Piotrkowska 318.84, Dolina Białobrzaska 318.85
Opis chronionego obiektu	fragmenty puszczańskich drzewostanów dębowych i sosnowych; naturalne układy fitocenoz leśnych, łąkowych, szuwarowych, torfowiskowych; bogata flora i fauna
Powierzchnia całkowita	37 244 ha
Data utworzenia/podstawa prawna	- Rozporządzenie Nr 4/95 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 5 października 1995 r. w sprawie utworzenia Spalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 15, poz. 113) - utrata mocy - Rozporządzenie Nr 26/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 13 lipca 2006 r. w sprawie Spalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 258, poz. 1990) - nieważność
Plan ochrony	opracowywany
Ochrona w zakresie prawa międzynarodowego	obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Pilicy PLB140003, obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Lasy Spalskie PLH100003, obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Łąki Cieblowickie PLH100035

obszary Natura 2000 (2):

- **Lasy Spalskie PLH100003** - plan zadań ochronnych ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 14 lutego 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Spalskie PLH100003 (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r. poz. 740 i z 2016 r., poz. 927).
- **Dolina Dolnej Pilicy PLH140016** - plan zadań ochronnych ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Pilicy PLH140003 (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r. poz. 1661, 4774, z 2016 r. poz. 2417).
- bezpośrednie sąsiedztwo: PLB Dolina Pilicy 140003,
PLH Łąki Cieblowickie 100035

- pomniki przyrody

Nazwa pomnika	Lokalizacja	Podstawa prawna
59 dębów szypułkowych	Spała, grunty Funduszu Wczasów Pracowniczych w Spała	Zarządzenia Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody -2 dęby szypułkowe ochrona zniesiona Uchwałą Nr XLIX/251/2010 Rady Gminy Inowłódz z dnia 7.10.2010 r. w sprawie pozbawienia statusu pomnika przyrody ustanowionego Zarządzeniem Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15.12.1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 332, poz. 2875
33 dęby szypułkowe, lipa drobnolistna		Zarządzenia Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody
2 dęby szypułkowe	przy drodze Tomaszów Mazowiecki - Inowłódz w miejscowości Spała	Zarządzenia Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody
Jesion wyniosły	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Jesion wyniosły	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Jesion wyniosły	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Klon zwyczajny	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Klon zwyczajny, od wys. 2,9 m potrójny pień	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Klon zwyczajny, od wys. 2,5 m potrójny pień	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Kasztanowiec zwyczajny, od wys. 2,5 m potrójny pień	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Orzech czarny	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Cyprysik	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Cyprysik	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Orzech szary	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Klon srebrzysty, pień sześciokrotny	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Brzoza papierowa	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Dąb czerwony	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Żywotnik zachodni	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Klon srebrzysty, pień poczwórny	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Sosna zwyczajna	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Sosna zwyczajna	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Sosna zwyczajna	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Sosna zwyczajna	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
Sosna zwyczajna	Spała	Uchwała Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała
39 Dębów szypułkowych grupa "Nad strugą"	Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Żądłowice, Oddz. 243d	Rozporządzenie Nr 5/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 25 marca 2008 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 103, poz. 1009,
Sosna pospolita "Kołmierzykowata"	Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Małomierz, Oddz. 196	Rozporządzenie Nr 5/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 25 marca 2008 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 103, poz. 1009,
Jeremi	rośnię przy osadzie 12-to rodzinnej, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 253i,	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Julia	rośnię na wysokiej skarpie ok. 100 m od drogi Tomaszów Maz-Spała, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 260c	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Jakub	rośnię na wysokiej skarpie ok. 100 m od drogi Tomaszów Maz-Spała, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 260c	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)

Grupa drzew "Na skarpie"	rośnie na wysokiej skarpie ok. 100m od drogi Tomaszów Mazowiecki-Spała, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 260c	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Grupa drzew "Przy Marii Wielkopolskiej"	grupa drzew rośnie obok symbolicznej mogiły Marii Władysławowej Wielkopolskiej, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 261c	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Dominik	drzewa rosnące nad rzeką Pilicą, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 261f	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Grześ	drzewa rosnące nad rzeką Pilicą, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 264g	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Radek	drzewa rosnące nad rzeką Pilicą, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 264g	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Marcin	drzewa rosnące nad rzeką Pilicą, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 264g	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Grupa drzew "Dęby Olimpijskie"	grupa drzew ok. 300 m od Ośrodka Przygotowań Olimpijskich w Spale, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 265j	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Marysia	Rośnie obok Ośrodka Przygotowań Olimpijskich w Spale, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 265j	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Krysia	Rośnie obok Ośrodka Przygotowań Olimpijskich w Spale, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 265j	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Sosny "Na szczydlach"	rośnie tuż na rzeką Pilicą, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 271k	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Maksymilian	drzewa rosną w otulinie rezerwatu Spała, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 285f	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Maciek	drzewa rosną w otulinie rezerwatu Spała, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 285f	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Karol	drzewa rosną w otulinie rezerwatu Spała, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 287g	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Bożydar	drzewa rosną w otulinie rezerwatu Spała, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 287g	
Gniewko	drzewa rosną w otulinie rezerwatu Spała, Nadleśnictwo Spała, Leśnictwo Borki, oddział 287g	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)
Pawełek	drzewo rośnie w Nadleśnictwie Spała, Leśnictwo Borki, oddział 291h	Uchwała NR XVI/95/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie Gminy Inowłódz w Oddziałach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 561)

- użytki ekologiczne (3)

Rodzaj użytku ekologicznego	Lokalizacja	Podstawa prawna
bagno	Brzustów, Leśnictwo Brzustów oddz. 1 f N-ctwo Smardzewice, dz. Nr 1	Rozporządzenie Nr 57/2001 Woj. Łódzkiego z dnia 17 grudnia 2001 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 272, poz. 4779
łąka	Brzustów, Leśnictwo Brzustów oddz. 55a N-ctwo Smardzewice, dz. Nr 55	Rozporządzenie Nr 57/2001 Woj. Łódzkiego z dnia 17 grudnia 2001 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 272, poz. 4779
kompleks leśny i bagienny	Spała dz. nr 337	Uchwała Nr XXIII/226/2001 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 czerwca 2001 r.

- zespół przyrodniczo-krajobrazowy (1) - Skarpa Jurajska

Nazwa	Powierzchnia	Lokalizacja	Podstawa prawna
Zespół Przyrodniczo-krajobrazowy „Skarpa Jurajska”	pow. 0,8238 ha	Zbocze doliny rzeki Pilicy przy kościele św. Idziego w Inowłodzu	Uchwała Nr XXIII/226/2001 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 czerwca 2001 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe obszarów Gminy Inowłódz

- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów (opisane przy omawianiu fauny i flory)

Zgodnie z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Inowłódz na lata 2008-2013, w zakresie rozwijania systemu obszarów chronionych, na terenie gminy proponuje się następujące nowe formy ochrony przyrody, aczkolwiek nie wszystkie pozostają w gestii gminy:

- rezerwat florystyczno-krajobrazowy Inowłódz (utworzenie pozostaje w gestii dyrektora RDOŚ)
- liczne pomniki przyrody (pojedyncze drzewa i źródła pulsujące);
- stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej: kopalnia Inowłódz i Inowłódz;
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: Dolina Strugi (Liciężnej), Dolina Słomianki i Gielźówki, Małkowy Parków, Kolonia Brzustów, Stara Wieś;
- użytki ekologiczne: Spała (starorzecze Pilicy) i Konewka.

Ponadto, na terenie gminy proponowane są następujące obszary i obiekty ochrony przyrody:

- powiększenie rezerwatu przyrody Konewka (pozostaje w gestii dyrektora RDOŚ)
- 21 użytków ekologicznych (bagna śródleśne) w tym: 8 na terenie leśnictwa Żądłowice, 3 – leśnictwo Konewka, 9 – leśnictwo Borki oraz 1 na terenie leśnictwa Brzustów
- cały obszar gminy zawiera się w projektowanym Spalsko – Sulejowskim Obszarze Chronionego Krajobrazu

Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych:

- Na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochroną przed przeznaczeniem na cele nierolnicze są objęte grunty III klasy bonitacyjnej. Na obszarze gminy Inowłódz stanowią ok. 1% powierzchni (65 ha). Występują w rejonie wsi Brzustów, Królowa Wola (Stegny). Zmiana przeznaczenia gruntów tych klas na cele nierolnicze wymaga uzyskania zgody Ministra Rolnictwa. Gleby organiczne szczególnie chronione (tzn. gleby torfowe, murszowe) znajdują się głównie w dolinach rzek i zagłębieniach powytopiskowych zajmując łącznie powierzchnię ok. 82 ha, co stanowi niespełna 1% całkowitej powierzchni gminy.

Obszary chronione na podstawie przepisów o lasach:

Część lasów na terenie gminy Inowłódz (3429 ha) pełni funkcje lasów ochronnych.

W ich skład wchodzi:

- lasy położone w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców,
- lasy wodochronne – chroniące zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulujące stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów,
- lasy ochronne – stanowiące drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej.
- Północna część gminy leży w zasięgu utworzonego w 2002 r. Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Spalsko-Rogowskie”. Podstawowym celem LKP jest wprowadzanie do praktyki leśnej zasad prowadzenia gospodarki w warunkach pełnego rozpoznania stanu i spełniania wymogów ochrony przyrody. Gospodarka leśna w LKP respektuje zasady ekologiczne i zmierza do zachowania naturalnej zmienności przyrody integrując cele ekonomiczne z potrzebami ochrony przyrody i krajobrazu. Na terenie LKP prowadzone są liczne działania służące ochronie przyrody – m.in. wykaszane są tereny porzuconych łąk i bagien dla zachowania unikatowego krajobrazu i zapewnienia miejsc do rozwoju dla wielu gatunków roślin i zwierząt. W dolinie strumienia Gać prowadzona jest restytucja raka.

III.3.16. Gospodarka zielenią – zarządzanie i kształtowanie terenów zieleni

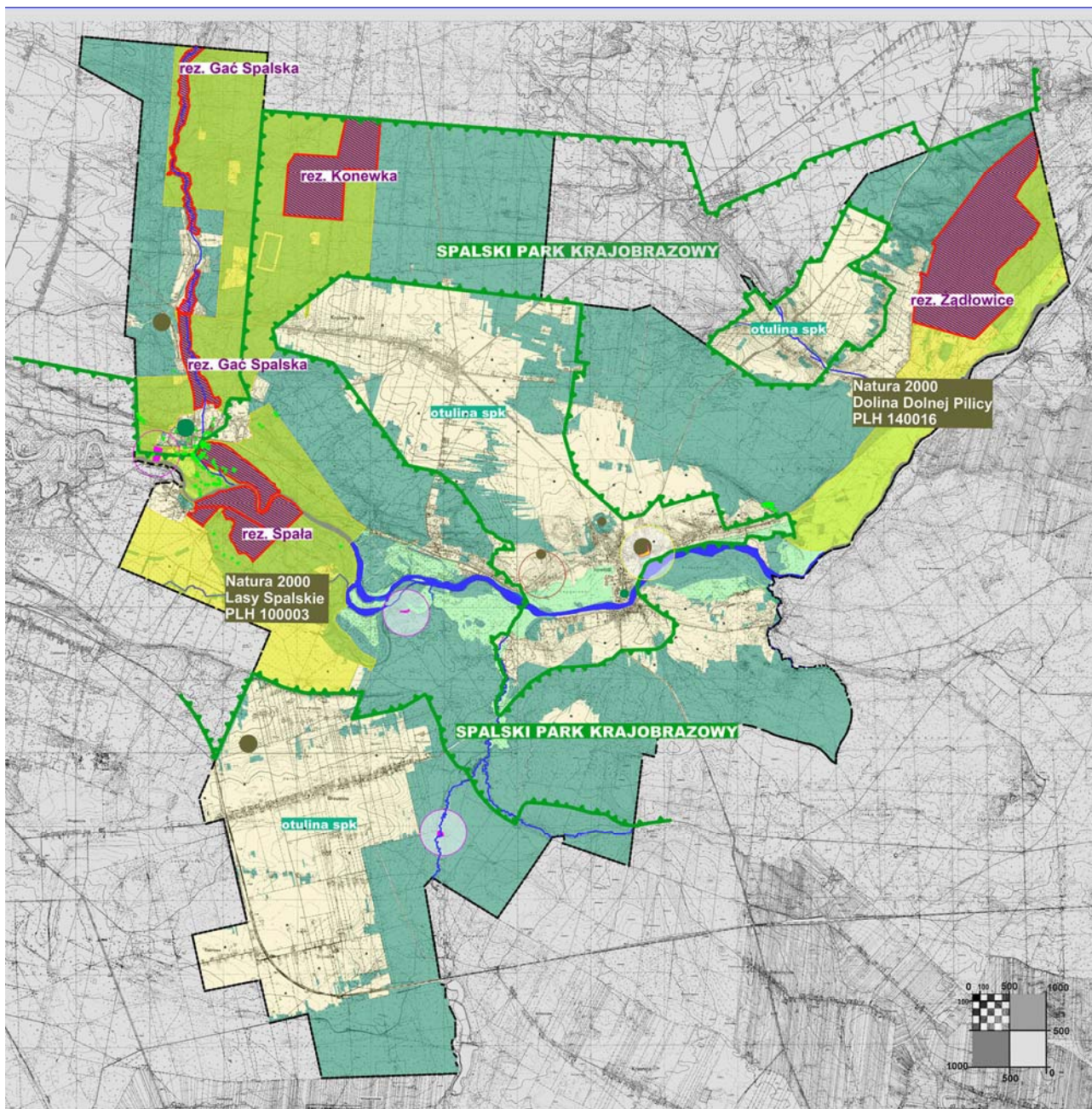
Poza obszarami lasów i naturalnej zieleni łąkowej, skupisk zadrzewień śródpolnych, także zieleni antropogenicznej przydomowej sadów i ogrodów, zieleni dekoracyjnej towarzyszącej wszelkiej zabudowie - w gminie znajduje się niewiele obszarów zieleni w postaci publicznej zieleni urządzonej i założeń parkowych.

Wyróżnić należy założenia parkowe:

- Park leśny w Spale – w rejestrze zabytków
- zieleni urządzonej Placu Kazimierza Wielkiego

Także zieleni cmentarzy:

- Brzustów
- Inowłódz – 1 czynny + 3 zabytkowe
- Spała

SCHEMAT UWARUNKOWAŃ PRZYRODNICZYCH

	EKOSYSTEMY LEŚNE		OBSZARY NATURA 2000		UŻYTKI EKOLOGICZNE
	EKOSYSTEMY ŁĄKOWE		REZERWATY		ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY
	EKOSYSTEMY WÓD		PARK KRAJOBRAZOWY		PARKI, SKWERY
			DRZEWA - POMNIKI PRZYRODY		CMENTARZE (czynne, nieczynne)

III.3.17. Środowisko kulturowe i ochrona krajobrazu kulturowego

RYS HISTORYCZNY:

Długa i bogata historia gminy Inowłódz jest w znacznej mierze wynikiem usytuowania nad Pilicą. Swojemu położeniu po obu brzegach tej rzeki gmina zawdzięcza niejednorodny teren pod względem administracji, zarówno państwowej, jak i kościelnej. Wzdłuż Pilicy przebiegała granica między księstwami (część lewobrzeżna – księstwo sieradzkie, część prawobrzeżna – księstwo sandomierskie), następnie województwami, zaborami, guberniami i ponownie województwami.

Trudne do przecenienia jest znaczenie gospodarcze tej rzeki jako środka transportu, energii i źródła pożywienia. W miejscu, gdzie dolina Pilicy zwęża się do ok. 1 km stwarzając tym samym miejsce najdogodniejszej przeprawy przez rzekę powstała osada – późniejszy Inowłódz. To właśnie tutaj znaleziono najstarsze ślady osadnictwa pradziejowego, pochodzące z IX w. p.n.e., jednak najstarsze udokumentowane źródło pisane o Inowłodzu zawarte jest w dokumencie Mieszka Starego dla klasztoru w Trzemesznie z 1145 r. Wśród posiadłości klasztoru wymieniany jest kościół św. Idziego (wybudowany na przelomie XI i XII w. z inicjatywy Władysława Hermana) wraz z dwiema nieznanymi wsiami oraz karczmami i komorami celnymi w Inowłodzu.

Znaczenie Inowłodza w średniowieczu wynikało z położenia geograficznego i sytuacji politycznej z tego okresu. Przez Inowłódz przebiegał tranzytowy szlak handlowy pomiędzy Wielkopolską a Rusią Kijowską, później także między krzyżackim Toruniem a Rusią Halicko-Włodzimierzowską. Szczególna pozycja przeprawy przez Pilicę w Inowłodzu wynikała z faktu zbiegania się w jego rejonie granic księstw kujawsko-łęczyckiego, krakowsko-sandomierskiego i mazowieckiego.

Za czasów króla Kazimierza III Wielkiego miejscowość otrzymała prawa miejskie. Z uwagi na doskonałe położenie strategiczne, na wyniesionym brzegu Pilicy, król wybudował zamek (siedzibę kasztelana) i otoczył miasto murami, dzięki czemu Inowłódz wszedł w skład łańcucha linii obronnej Małopolski. Wytoczono również nowy układ przestrzenny miasta lokacyjnego. Miasto zaczęło się dynamicznie rozwijać m.in. dzięki królewskiemu nakazowi z 1344 r. zgodnie z którym kupcy podróżujący z Prus do Krakowa i na Węgry używać mieli tylko szlaku prowadzącego przez Brześć, Łęczycę, Inowłódz, Opoczno, Sandomierz i Wiślicę. Fakt ten dodatkowo podniósł rangę miasta, dzięki czemu Inowłódz stał się ważnym punktem na mapie Królestwa Polskiego. Pod koniec XIV w. uformowało się starostwo niegrodowe Inowłodzkie, tj. kompleks dóbr królewskich z ośrodkiem w Inowłodzu. W jego skład wchodziły wsie: Lubochnia Wielka i Mała, Liciężna, Glinnik, Brynica, Jasień, Zawady, Łęk, Bobrowiec, Glinna, Rzeczyca, Żądłowice, Królowa Wola, Giełzów, Luboszowy, Małomierz, Zakościele, Szadkierz, Brzoza i Góra.

Pod opieką królów, otrzymując liczne przywileje, miasto rozwijało się pomyślnie. Okresem największego rozkwitu były wieki XV i XVI.

Położenie na szlaku ważnych dróg handlowych stwarzało dogodne warunki dla rozwoju rzemiosła, handlu i rolnictwa. Dużą rolę w gospodarce miasta odgrywało przetwórstwo zbożowe oraz warzenie piwa. Od XVI w. zaczęto wykorzystywać Pilicę do spławu drewna i płodów rolnych oraz surowców mineralnych. Prawdopodobnie niedaleko Spały istniała wówczas osada flisacka Winduga. Do połowy XVII w. Inowłódz był siedzibą kasztelanii. Przyjeżdżała tu królowa Bona, ponieważ była to jej rezydencja posagowa od męża Zygmunta Starego.

Gospodarczy rozwój Inowłodza trwał do momentu wojen szwedzkich. W 1655 r. oddziały szwedzkie w czasie przeprawy przez Pilicę zostały pokonane przez wojska Stefana Czarneckiego. Szwedzi wycofując się z miasta spalili zamek. Zniszczone miasto i zamek nigdy nie odzyskały dawnej świetności. Od końca XVIII w. część ludności zatrudniona była przy wypalaniu wapna, a w XIX w. istniała tu huta żelaza.

Inowłódz aż do czasu rozbiorów był miastem królewskim. Prawa miejskie utracił w wyniku represji po powstaniu styczniowym w 1870 r. Niedługo potem nastąpił rozwój miejscowości, związany z odkryciem źródła wód mineralnych – źródła żelaziste oraz wapińowo-magnezowe, borowiny oraz miejscowego mikroklimatu. Właściciel dóbr inowłodzkich Bernard Birenzweig założył w Inowłodzu Zakościele stację klimatyczno-leśną, na którą składały się wille szwajcarskie, kąpielisko nad Pilicą oraz wycieczkowy statek „Inowłódz”, odbywający regularne rejsy w górę i w dół rzeki, do Tomaszowa Mazowieckiego i Nowego Miasta nad Pilicą. Właściwie od tego momentu Inowłódz zaczyna rozwijać się jako miejscowość letniskowa.

W latach młodości (okres międzywojenny) spędzał w Zakościele swoje letnie wakacje Julian Tuwim. Uroki tego miejsca opisał w pisany na obczyźnie poemacie „Kwiaty polskie”.

Z uwagi na malownicze położenie wśród lasów i nad Pilicą tradycje kurortu posiada również Spała. Nazwa miejscowości wywodzi się od rodu Spałów. Pierwsze wzmianki o tej miejscowości sięgają 1511 r. Na przelomie XVII i XVIII w. Bartłomiej Spała postawił nad rzeczką Gać młyn, a jego następcy wybudowali folusz i tartak. W spalskie lasy przybywali na polowania m.in. Władysław Herman, Władysław Jagiełło, Kazimierz Jagiellończyk. Car Aleksander III, zachwycony Spałą, wybudował w 1884 r. swój pałacyk myśliwski, a jego syn Mikołaj II polecił wybudowanie okazałego zespołu rezydencjonalnego. Założono i urządzono tu wielki park z bogatym i oryginalnym drzewostanem, w środku ustawiono spiżowy odlew żubra przywieziony z Białowieży. Odbywały się tutaj huczne polowania z udziałem wielu koronowanych głów.

W czasie I wojny światowej znacznie ucierpiały miejscowości nadpilickie. Utworzenie frontu na linii Bzury, Rawki, Pilicy i dalej w kierunku Opoczna spowodowało, że od grudnia 1914 r. teren gminy był areną ciężkich wielomiesięcznych walk pozycyjnych wojsk rosyjskich i niemieckich.

W okresie międzywojennym Spała stała się reprezentacyjną siedzibą prezydentów II RP. Przybywali tutaj na odpoczynek, polowania i przyjęcia dyplomatyczne Józef Piłsudski, Stanisław Wojciechowski, Ignacy Mościcki.

Ten ostatni znacznie przysłużył się okolicznym miejscowościom – m.in. w Inowłodzu zainicjował odbudowę romańskiego kościoła św. Idziego, w Królowej Woli ufundował Dom Ludowy, a w Spale wyasygnował znaczne fundusze na rozbudowę miejscowości, w tym na budowę stadionu przewidzianego na miejsce ogólnopolskich dożynek. Podczas II wojny światowej Spała była siedzibą Naczelnego Dowództwa Wojskowego „Wschód” (tzw. Oberost), a od lipca 1940 r. dowództwa wojskowego w Generalnej Guberni (Militärbefehlshaber im Generalgouvernement). Wojna pozostawiła swe trwałe ślady w postaci bunkrów – kolejowego w Konewce z 1941 r. oraz schronów na Liniu Pilicy z 1944 r. Spalskie lasy były ostoją legendarnego majora Hubala i innych oddziałów partyzanckich.

Po II wojnie światowej okolice Spały okazały się atrakcyjnym miejscem również dla ówczesnej władzy ludowej. Niedaleko Konewki w latach 70-tych wybudowano luksusowy ośrodek, zwany „Gierkówką”, w którym wolny czas spędzał ówczesny I Sekretarz KC PZPR oraz inni przedstawiciele władzy ludowej.

W latach 90 tych nastąpił upadek ośrodków czasów pracowniczych. Przez wiele lat zrujnowane obiekty deprecjonowały przestrzeń gminy. Od początków XXI następuje powolna ich restrukturyzacja własnościowa i przestrzenna. Gmina odzyskuje dawne cechy turystyczne i blichtr związany z ważnymi imprezami – Dożynkami Prezydenckimi.

WALORYZACJA KULTUROWA:

O istnieniu i jakości środowiska kulturowego i wartościowych krajobrazach kulturowych decyduje identyfikowanie się społeczeństwa z miejscem zamieszkania. Jest to ważnym elementem tożsamości kulturowej i etnograficznej. Krajobraz kulturowy odbierany jest wizualnie jako wyrażenie kultury ludzkiej na powierzchni Ziemi, łączące elementy środowiska przyrodniczego i kulturowego, czyli zawierające wytwory człowieka i przyrody, także ukształtowanej przez człowieka dla jego potrzeb. Celem ochrony krajobrazu kulturowego ma być zachowanie tożsamości i kontynuowanie tradycji.

Inowłódz:

Historyczne miasto Inowłódz jest niezwykle cennym w skali środkowej Polski obszarem łączącym wybitne walory krajobrazowo-przyrodnicze z nawarstwieniami kulturowymi od najdawniejszych czasów, udokumentowanymi znaleziskami archeologicznymi, poprzez zabytki architektury średniowiecznej, układ urbanistyczny średniowiecznego warownego miasta, po XIX-wieczną zabudowę. Do unikalnych zaliczyć należy panoramy widokowe doliny Pilicy z dominującą nad nią skarżą z romańskim kościołem św. Idziego.

Z analizy dzisiejszej rzeźby krajobrazu w okolicy Inowłodza można wnioskować, iż Pilica w dawnych wiekach płynęła nieco inaczej niż obecnie. Śladem dawnego koryta rzeki jest dość wysoka skarpa nad podmokłym pasem gleb deluwialnych. Dzisiejsze centrum miasta (rynek wraz z kościołem parafialnym św. Michała) leżało zapewne na wyspie otoczonej z jednej strony północnym ramieniem rzeki płynącym między dzisiejszym rynkiem a ową wyniosłą skarżą. Podnosiło to walor obronności miejsca.

Spała:

W Spale bardziej niż w Inowłodzu rozwinęły się tradycje kuracyjne. Tutejsza, zasobna w lasy i zwierzynę a zarazem bardzo malownicza okolica od najdawniejszych czasów przyciągała na łowy zarówno królów polskich (m.in. Władysława Hermana, Władysława Jagiełłę i Kazimierza Jagiellończyka), a w okresie zaborów carów (Aleksander III, Mikołaj II), którzy upodobali sobie Spałę na tyle, iż wybudowali pałacyk myśliwski a następnie okazały zespół rezydencjonalny. Urządzono w nim rozległy zwierzyniec, w którym odbywał się huczne polowania. Spalska rezydencja ucierpiała znacznie podczas I wojny światowej, jednakże po 1918 r. powrócono do reprezentacyjnych funkcji kurortu spalskiego. W 1922 Spałę przeznaczono na letnią rezydencję prezydentów Rzeczypospolitej. Do jej odrestaurowania przyczynił się Stanisław Wojciechowski. Na jego polecenie inżynier Kazimierz Skórewicz zbudował w 1923 na miejscu dawnych koszar kaplicę drewnianą w stylu zakopiańskim nazywaną przez długi czas Kaplicą Prezydentów RP pw. Królowej Korony Polskiej. W Spale często przebywał prezydent Ignacy Mościcki – wielki amator polowań. Wprowadził on zwyczaj obchodzenia w Spale dorocznych ogólnopolskich dożynek.

Do dziś wśród obiektów zabytkowych Spały istnieje „pałacyk szwajcarski” – część carskiej rezydencji oraz budynek, który najpierw służył jako dom gościnny dla carskiej świty, a w okresie międzywojennym jako hotel dla gości prezydenta Mościckiego, a także dawne budynki kozackich koszar ochraniających carską rezydencję oraz dawna strażnica rezydencji Prezydenta RP. Dużymi walorami odznacza się również park przy dawnym pałacu. Stan zachowania układu kompozycyjnego, jak również stan zachowania komponowanych układów roślinnych pozwala na właściwe rozpoznanie historycznego rozplanowania. Pierwotny park został przekształcony w niewielkim stopniu oraz posiada wysoką wartość kompozycji założenia ogrodowego. W 1950 r. park ten został wpisany do rejestru zabytków. Granice zasięgu parku zostały doprecyzowane w 2006 r. (Postanowienie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków UOZ PT-671/040/06 z 21 lipca 2006 r.) następująco: część obszaru miejscowości Spała w obrysie ulic: od zachodu ul. Nadpiliczna i Wojciechowskiego, od północy Wojciechowskiego, od wschodu ul. Piłsudskiego, od południa Majora Hubala i Nadpiliczna.

Zakościele:

Wieś położona w centrum gminy – na lewym brzegu Pilicy. Miejscowość ta prawdopodobnie istnieje od XIV wieku. Jej początki związane są z budową zamku w Inowłodzu – to właśnie włoscy budowniczowie zamku sprowadzeni przez Kazimierza Wielkiego byli pierwszymi mieszkańcami Zakościała.

Zakościele posiada bogate tradycje rękodzielnictwa ludowego: hafciarstwo, wycinanki oraz tkactwo ludowe, które najlepiej funkcjonowało od 2 połowy XIX w. do połowy XX w. W latach 1907-1914 gościł tu Julian Tuwim.

Królowa Wola:

Jest to wieś o charakterze rolniczo-rzemieślniczym. Pierwsze wzmianki o niej pochodzą z 1495 r. Wśród obiektów zabytkowych zachowanych we wsi można wymienić Dom Ludowy oraz budynek Szkoły Podstawowej – obydwa powstały z inicjatywy Prezydenta Ignacego Mościckiego.

Brzustów:

Wieś położona w południowo-wschodniej części gminy. Domy usytuowane są wzdłuż głównej drogi powiatowej przechodzącej przez centrum miejscowości. W skład sołectwa wchodzi: wieś Brzustów wraz z przysiółkami Kolonia I, Kolonia II, Kolonia III i Wzgórze. Sołectwo Brzustów ma charakter rolniczy oraz znane jest z kultywowania folkloru i tradycji ludowych. Udokumentowana historia Brzustowa datuje się od dnia 3 lutego 1367 r., kiedy to biskup włocławski Zbylut z Gołańczy nadał mieszczaninowi Wolborza Piotrowi Rusinowi prawo lokowania na prawie średzkim wsi Brzustów (Brzosthov), położonej w Ziemi Sandomierskiej, w kasztelanii opoczyńskiej. Brzustów był własnością biskupów włocławskich. Początkowo Brzustów należał do parafii w Białobrzegach (Opoczyńskich), a od ok. 1520 r. do trzeciego rozbioru Polski w 1795 r. do parafii w Inowłodzu, kiedy to znów powrócił do parafii w Białobrzegach. W 1827 r. wieś liczyła 121 mieszkańców. W miejscowości znajduje się: kościół murowany z XIX wieku, cmentarz rzymsko-katolicki z ok. 1940 r., kilkadziesiąt zabytkowych drewnianych chałup z XIX i XX w. (elementy architektury wiejskiej).

Liciężna

Wieś położona w północno-wschodniej części gminy. Liciężna to miejscowość usytuowana w malowniczej, pagórkowatej okolicy, ze śladami owalnicy jako formy rozplanowania wsi. Faliście usytuowane pola z odłogami i ugorami oraz kompleksami leśnymi tworzą niepowtarzalną kompozycję krajobrazową. Pierwsze wzmianki o Liciężnej pochodzą z II połowy XIV w., natomiast nazwa wsi w dokumentach historycznych pojawia się na początku XVI wieku.

Teofilów

Przysiółek Inowłodza usytuowany nad brzegiem Pilicy o tradycjach letniskowych.

Dąbrowa

Najbardziej wysunięta na południe gminy wieś. Położona jest wśród lasów, co sprzyja osiedlaniu się mieszkańców z pobliskich miast.

Konewka

Wieś położona jest w południowo-zachodniej części gminy. Konewka to miejscowość wyrosła na bazie osady związanej z przemysłem drzewnym, której początki związane były z intensywną eksploatacją lasów tego obszaru. Nie występuje tutaj rolnictwo. Początki osadnictwa w Konewce sięgają XIV wieku. Wieś znana jest dzięki znajdującemu się niedaleko kompleksowi betonowych schronów.

Poświętne

Wieś położona w północnej części gminy, pośród lasów. Usytuowanie to sprzyja rozwijającemu się osadnictwu letniskowemu.

Żądłowice:

Położone nad Pilicą, w najbardziej wysuniętej północno-wschodniej części gminy Inowłódz. Wieś otacza rezerwat przyrody – Rezerwat Żądłowice. Występują tu ciekawe gatunki drzew oraz zwierząt. Usytuowanie miejscowości sprzyja rozwojowi zabudowy letniskowej.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego, doceniając walory kulturowe gminy, proponuje utworzenie Spalsko – Inowłodzkiego parku Kulturowego.

III.4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

III.4.1. Wprowadzenie

Zgodnie z przepisami art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 poz. 2187 ze zm.) w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się, w szczególności ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, parków kulturowych. Jednocześnie ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania, zabytki nieruchome będące w szczególności:

- układami ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- dziełami architektury i budownictwa,
- obiektami techniki,
- zabytkami archeologicznymi,
- cmentarzami,
- parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni.
- miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

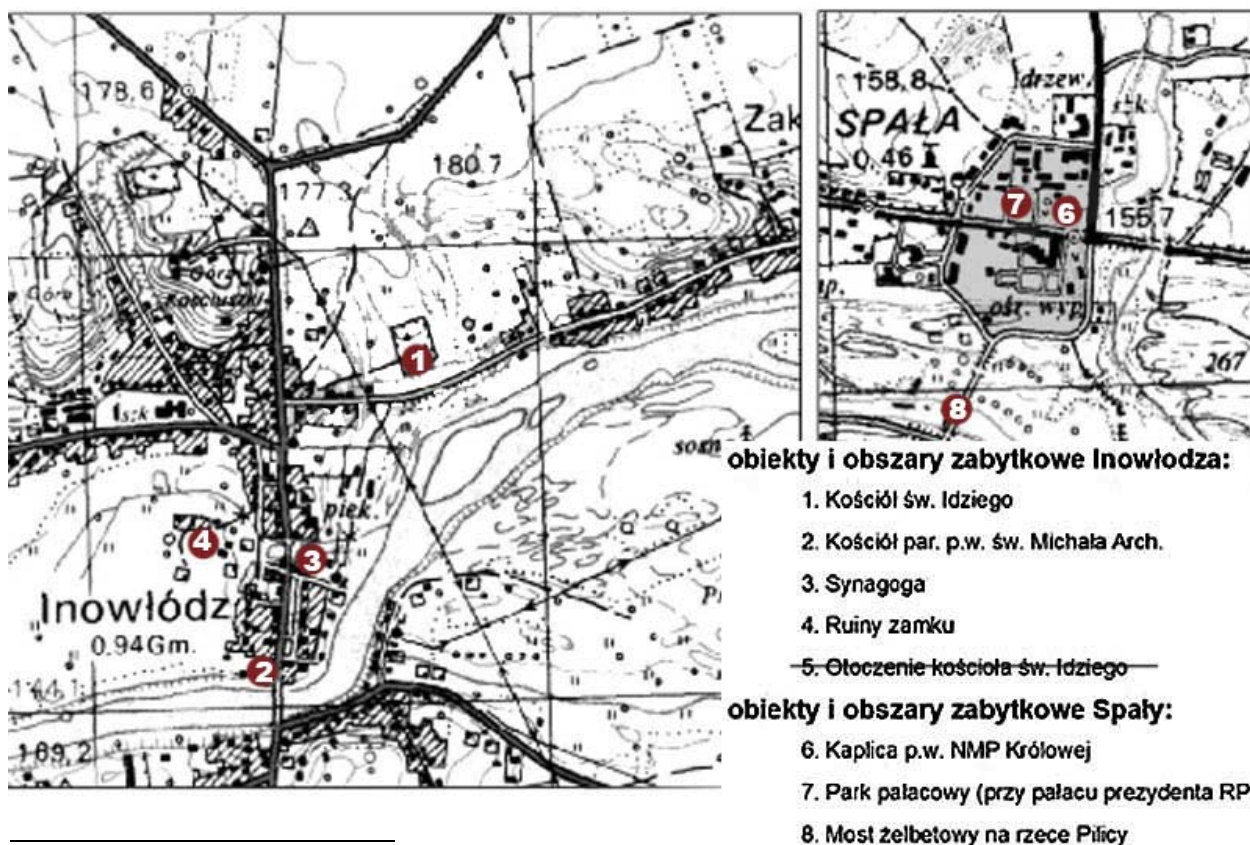
W studium winny zatem być zawarte informacje o wszystkich obiektach podlegających ochronie konserwatorskiej, ujętych w rejestrach i ewidencjach zabytków. Zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy, w przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium. Gmina nie posiada programu opieki nad zabytkami. Sejmik Województwa Łódzkiego w dniu 21 czerwca 2016 roku, Uchwałą Nr XXV/319/16 przyjął trzecią edycję programu opieki nad zabytkami na lata 2016-2019. W Programie ustalono priorytet główny: Rewitalizacja układów przestrzennych miast i wsi.

III.4.2. Wykaz zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego

Lp	Miejscowość	Obiekt	Nr działki obręb	adres	Datowanie	Nr i data rej. zabytków
1.	Inowłódz	Kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. św. Idziego	1391 Inowłódz	ul. Władysława Hermana 2	XI-XII	765 z 27.12.1967
2.	Inowłódz	Kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. św. Michała Archanioła		ul. Kazimierza Wielkiego 12	1520	766 z 27.12.1967
3.	Inowłódz	synagoga		pl. Kazimierza 27		273 z 03.11.1977
4.	Inowłódz	ruiny zamku,			poł. XIV	767 z 27.12.1967
5.	Inowłódz	otoczenie kościoła parafialnego rzymsko-katolickiego p.w. św. Idziego				A/105 03.01.2011
6.	Spała	kaplica p.w. NMP Królowej, drewn., Kościół rz.-kat. p.w. Królowej Polski			1922	418 z 16.04.1991
7.	Spała	park pałacowy (przy pałacu prezydenta RP),			XIX	1/P-I-1/50 z 29.01.1950
8.	Spała - Cieblowice	most żelbetowy na rzece Pilicy (na drodze do Cieblowic) Most na rz. Pilicy im. gen. T.Buka			1936	407 z 19.10.1989

Źródło: Rejestr Zabytków Województwa Łódzkiego

Obiekty wpisane do rejestru zabytków ²

² Studium uikzp gminy z 2011 r.

III.4.3. Wykaz obiektów w ewidencji zabytków

Gminna ewidencja zabytków Gminy Inowłódz została przyjęta zarządzeniem nr 37/2017 Wójta Gminy Inowłódz z dnia 24 sierpnia 2017 r.

Zgodnie z art. 22 ust. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy. W gminnej ewidencji zabytków są ujęte:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta),

w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Gminna ewidencja zabytków stanowi zbiór otwarty. W przyszłości możliwe będzie jej uzupełnienie poprzez włączenie do niej obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków decyzją Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub których karty ewidencyjne zostaną włączone do wojewódzkiej ewidencji zabytków zarządzeniem Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. Gminna ewidencja zabytków stanowi jedną z równorzędnych podstaw do objęcia zamieszczonego w niej obiektu ochroną konserwatorską m.in. w decyzji o warunkach zabudowy. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków podlegać będą uzgodnieniom konserwatorskim na etapie postępowania o ustalenie warunków zabudowy i na etapie pozwolenia na budowę lub rozbiórkę. Muszą być też uwzględnione w planie miejscowym sporządzanym zgodnie ze Studium.

Obiekty zapisane wytłuszczonym drukiem i kursywą ujęte są w rejestrze zabytków.

Obiekty zapisane kursywą zostały pominięte w zarządzeniu.

	Lokal	ulica	nr posesji	nr ew. działki	Określenie	Datowanie
	<i>BRZUSTÓW</i>				<i>UKŁAD PRZESTRZENNY WIEŚ SZNUROWA</i>	
1.	Brzustów		12		dom	kon. XIX- pocz. XX w.
2.	Brzustów		27		dom	kon. XIX- pocz. XX w.
3.	Brzustów		68		dom	kon. XIX- pocz. XX w.
4.	Brzustów		72		dom	kon. XIX- pocz. XX w.
5.	Brzustów		73		dom	kon. XIX- pocz. XX w.
6.	Brzustów		78		dom	kon. XIX- pocz. XX w.
7.	Brzustów		87		dom	kon. XIX- pocz. XX w.
8.	Brzustów		92		dom	kon. XIX- pocz. XX w.
9.	Brzustów		97		dom	kon. XIX- pocz. XX w.
10.	Brzustów		100		dom	kon. XIX- pocz. XX w.
11.	Brzustów		116		dom	kon. XIX- pocz. XX w.
12.	Brzustów		118		dom	kon. XIX- pocz. XX w.
13.	Brzustów		135		dom	kon. XIX- pocz. XX w.
14.	Brzustów		160		dom	kon. XIX- pocz. XX w.
15.	Brzustów				cmentarz rzymsko-katolicki	ok. 1940 r.
16.	Inowłódz				cmentarz rzymsko-katolicki	XIX w.
17.	Inowłódz	Hermana Władysława	2		cmentarz rzymsko-katolicki przykościelny kościoła św Idziego	XI w.
18.	Inowłódz	Molkowy rów			cmentarz - mogiła zbiorowa z ii wojny	1940 r.
19.	Inowłódz				cmentarz wojenny z i wojny	1915 r.
20.	Inowłódz				cmentarz żydowski	l. 30-te XIX w.
21.	<i>Inowłódz</i>	<i>Kazimierza Wielkiego</i>	<i>27</i>		<i>synagoga</i>	<i>pocz. XIX w.</i>
22.	<i>Inowłódz</i>	<i>Hermana Władysława</i>	<i>2</i>		<i>kościół pw. św. Idziego</i>	<i>2 poł. XI w.</i>
23.	<i>Inowłódz</i>	<i>Kazimierza Wielkiego</i>	<i>12</i>		<i>kościół pw. św. Michała Archaniola</i>	<i>1520 r.</i>
24.	Inowłódz	Kazimierza Wielkiego	12		plebania kościoła p.w. św. Michała Archaniola	1925 r.
	Inowłódz	<i>Kazimierza Wielkiego</i>	<i>12</i>		<i>zespół kościelny kościoła p.w. św. Michała Archaniola</i>	<i>1500-1925 r.</i>
25.	<i>Inowłódz</i>	<i>Zamkowa</i>	<i>2</i>		<i>zamek „trwała ruina”</i>	<i>poł. XIV w.</i>
26.	INOWŁÓDZ				UKŁAD PRZESTRZENNY MIEJSKI	XI w. – 1086 r.
27.	Inowłódz	Spalska	2		budynek admin. samorządowej	XIX/XX w.
28.	Inowłódz	Czarneckiego	14		dom	kon. XIX-pocz. XX w.
29.	Inowłódz	Czarneckiego	19		dom	kon. XIX-pocz. XX w.
30.	Inowłódz	Kazimierza Wielkiego	2		dom	kon. XIX-pocz. XX w.
31.	Inowłódz	Kazimierza Wielkiego	5		dom	pocz. XX w.
32.	Inowłódz	Kazimierza Wielkiego	7		dom	pocz. XX w.

33.	Inowłódz	Kazimierza Wielkiego	10		dom	kon. XIX w.
34.	Inowłódz	Kazimierza Wielkiego	19		dom	pocz. XX w.
35.	Inowłódz	Kazimierza Wielkiego	21		dom	pocz. XX w.
36.	Inowłódz	Kazimierza Wielkiego	23		dom	3 ćw. XIX w.
37.	Inowłódz	Tuwima	25		dom	kon. XIX w.
38.	Inowłódz	Tuwima	30		dom	kon. XIX w.
39.	Konewka				bunkier	2 ćw. XX w.
40.	Królowa Wola		89		Dom Ludowy	1929 r.
41.	Królowa Wola		117		dom	kon. XIX-pocz. XX w.
42.	Konewka	droga Lubochnia Spała			droga odcinek drogi dł. ok. 1350m (przez lasy Spalskie)	1936 r.
	<i>KRÓLOWA WOLA</i>				<i>UKŁAD PRZESTRZENNY WIEŚ SZNUROWA</i>	
	<i>LICIAŻNA</i>				<i>UKŁAD PRZESTRZENNY ŚLAD OWALNICZY</i>	1364 r.
	<i>SPAŁA</i>				<i>UKŁAD PRZESTRZENNY ZŁOŻONY UKŁAD PRZESTRZ.</i>	
43.	<i>Spała</i>				<i>most na rz. Pilicy</i>	<i>1936 r.</i>
44.	Spała	Mościckiego	21		kapliczka św. Jana Chrzciciela	1877-1878 r.
45.	<i>Spała</i>	<i>Mościckiego</i>	<i>2</i>		<i>Kościół pw. Królowej Polski</i>	<i>1922 r.</i>
46.	<i>Spała</i>	<i>Mościckiego</i>			<i>park pałacowy (przy pałacu prezydenta RP)</i>	<i>XIX w.</i>
47.	<i>Spała</i>	<i>Piłsudskiego</i>			<i>park pałacowy (przy pałacu prezydenta RP)</i>	<i>XIX w.</i>
48.	Spała	Piłsudskiego	1		turbina ob. Bar	ok.. 1903 r.
49.	Spała	Piłsudskiego	12		bud mieszkalno – usługowy	ok. 1910 r.
50.	Spała	Wojciechowskiego	5		trojak - dom	ok. 1903 r.
51.	Spała	Piłsudskiego	4		szklarnia pałacowa	1876 r.
52.	Spała	Harcerska	5		budynek mieszkalno-gospodarczy	ok.. 1900 r.
53.	Spała	Harcerska	4		bud. mieszkalny wielorodzinny	ok.. 1900 r.
54.	Spała	Mościckiego	2		bud. miesz. usług. "Dzik"	ok. 1905 r.
55.	Spała	Mościckiego	7		bud. mieszkalny "Sarenka"	ok. 1905 r.
56.	Spała	Mościckiego	9		dom wczasowy „Jelonek”	ok. 1905 r.
57.	Spała	Mościckiego	13		restauracja „Carska wieża”	kon. XIX w.
58.	Spała	Mościckiego	15		bud. miesz. usługowy	1897
59.	Spała	Mościckiego	17/19		bud. usługowy „Savoy”	pocz. XX w.
60.	Spała	Nadpiliczna	3		bud. hotelarski „Dwór Carski”	XIX/XX w.
61.	Spała	Nadpiliczna	6		bud. miesz. wielorodzinny	ok. 1904 r.
62.	Spała	Piłsudskiego	6		dom formacyjno-rekolekcyjny	1876
	<i>Spała</i>	<i>Piłsudskiego/ Wojciechowskiego</i>	<i>25a (12??)/17</i>		<i>budynek kina "Wczasowe" ob. bud. miesz - usługowy</i>	<i>ok. 1910 r.</i>
	<i>TEOFILÓW</i>				<i>UKŁAD PRZESTRZENNY ZŁOŻONY UKŁAD PRZESTRZ.</i>	
63.	Teofilów		6		bud. mieszkalny	ok. 1900 r.
64.	Teofilów		6a		willa	1950 r.
65.	Teofilów		51		dom drewniany	1913-1930 r.
	<i>ZAKOŚCIELE</i>				<i>UKŁAD PRZESTRZENNY WIEŚ SZNUROWA</i>	<i>XVI w.</i>
66.	Zakościele		59		willa rezydencjonalna "Stefanówka"	1899 r.
67.	Zakościele				willa „Urbanówka”	kon. XIX-pocz. XX w.

III.4.4. Zabytki archeologiczne

Obszar gminy jest rozpoznany archeologicznie. Przeprowadzono do tej pory badania powierzchniowe w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski.

Na terenie gminy występują nieliczne stanowiska pochodzące głównie z późnego średniowiecza. Występują tu również ślady osadnictwa z neolitu i wczesnej epoki brązu a także pozostałości osadnictwa kultury łużyckiej, pomorskiej oraz dwa ślady osadnictwa kultury łużyckiej. Osobną grupę stanowią stanowiska obejmujące obszar Inowłódza – relikty zamku, warownego miasta średniowiecznego i teren kościoła św. Idziego.

Wykaz stanowisk archeologicznych – źródło: Zygmunt Błaszczuk – Archeologiczne Zdjęcie Polski w województwie piotrkowskim - (synteza własna).

Nr obszaru i stanowiska na obszarze	Miejscowość i nr stanowiska w miejscowości		Gmina	Chronologia	Kultura	Funkcja	Literatura	Rodzaj źródła informacji	Materiał masowy	Materiał wydzielony	Miejsce przechowywania materiałów	Nr inwentarza w zbiorach	Powierzchnia stanowiska	Rodzaj gleby	Fizjografia	Rodzaj ekspozycji	Wysokość ekspozycji
71-58 1	TEOFILÓW	1	Ino	eb-ha	łuź?	?		ATPL		1top	MAiE	56:IN:4	0		2B	0	0
71-58 2	TEOFILÓW LETNISKO	2	Ino	owr	przew.	osada?		TP	24c		MPT	83:343	0,5	2	2E	A	15
71-58 3	KRÓLOWA WOLA	1	Ino	eb	łuź.	śląd os.		TP	1c		MPT	83:344	0,01	1	4B	B	2
71-58 4	KRÓLOWA WOLA	2	Ino	III-IV eb	łuź.	pkt os.		TP	3c		MPT	83:345	0,01	1	4B	B	2
71-59 1	INOWŁÓDZ	1	Ino	wśr		koś.	*	ATWP			MZR		0,5	2	2E	AE	>15
71-59 2	INOWŁÓDZ	2	Ino	eb-ha pśr ha	łuź.	osada? osada? osada?	*	ATP ATP ATP	6c 8c 5c		MAiE MAiE MAiE	51:9:II 51:9:II 51:9:II	0,5 0,5 0,5	1 1 1	2B 2B 2B	A A A	2 2 2
71-59 3	INOWŁÓDZ	3	Ino	pśr-now		zamek	*	ATWP			MT		0,5	3	2B	0	0
71-59 4	INOWŁÓDZ	4	Ino	pśr		mury	*	ATWP			MZR		15	3	2B	0	0
71-59 5	INOWŁÓDZ	5	Ino	III w „p.n.e.		śląd os.	*	ATL		1mon	MAiE	DN:2373:D	0				0
71-59 6	INOWŁÓDZ	6	Ino	owr/wśr wśr pśr	przew.	osada? osada? osada?	*	ATWP ATWP ATWP	100c c 72c		MAiE,MPT MAiE,MPT MAiE,MPT	82:A:222 82:A:222 82:A:222	15 15 15	3 3 3	2B 2B 2B	0 0 0	0 0 0
71-59 7	INOWŁÓDZ	7	Ino	ppa-me	świder.	osada?	*	ATP	9k	1grotk	MAiE	74:9:IP	0,5	1	2E	A	8
71-59 8	ŻĄDŁOWICE	1	Ino	ne ne	pradz. pradz.	? ?	*	ATPL ATPL	c		brak brak		0 0				0 0
71-59 9	LICIAŻNA	1	Ino	now		skarb	*	AL		mon	brak		0				0
71-59 10	INOWŁÓDZ	8	Ino	por wśr-pśr	przew.	osada? osada?		TP TP	3c 21c		MPT MPT	82:A:223 82:A:223	0,5 0,5	3 3	2B 2B	0 0	0 0
71-59 11	INOWŁÓDZ	9	Ino	eb-ha ppa eb?	łuź. świder. trzcin?	osada? osada? śląd os.		ATP ATP ATP	37c k	1dra 1dra,1skr	MPT,MAiE MPT,MAiE MPT,MAiE	82:A:224 82:A:224 82:A:224	0,5 0,5 0,5	1 1 1	2C 2C 2C		4 4 4
71-59 12	INOWŁÓDZ	10	Ino	pśr		osada?		TP	11c		MPT	82:A:225	0,5	1	2B	0	0
71-59 13	INOWŁÓDZ	11	Ino	pśr		osada?		TP	54c		MPT	82:A:226	15	1	4C	0	0
71-59 14	ŻĄDŁOWICE	2	Ino	eb? wśr/pśr	łuź?	osada? osada?		TP TP	1c 6c		MPT MPT	82:A:227 82:A:227	0,5 0,5	3 3	2B 2B	0 0	0 0
71-59 15	ŻĄDŁOWICE	3	Ino	pśr		osada?		TP	15c		MPT	82:A:228	5	1	2B	0	0
71-59 16	ŻĄDŁOWICE	4	Ino	I-II eb pśr	trzcin?	śląd os. osada?		TP TP	2c 14c		MPT MPT	82:A:229 82:A:229	5 5	1 1	2B 2B	0 0	0 0
71-59 17	ŻĄDŁOWICE	5	Ino	IV-V eb pśr	łuź.	osada? osada?		TP TP	7c 14c		MPT MPT	82:A:230 82:A:230	5 5	1 1	2B 2B	B B	2 2
71-59 18	ŻĄDŁOWICE	6	Ino	pśr		osada?		TP	19c		MPT	82:A:231	0,5	1	3C	A	2
72-58 1	BRZUSTÓW KOLONIA	1	Tom	wśr-pśr ek	pradz.	pkt os. śląd os.		TP TP	2c 1k	1zqr	MPT MPT	85:A:26-7 85:A:26-7	0,5 0,5	1 1	2E 2E	A A	15 15
72-58 2	BRZUSTÓW KOLONIA	2	Tom	eb?	łuź?	śląd os.		TP	1c		MPT	85:A:28	0,01	1	2E	A	15
72-58 3	BRZUSTÓW KOLONIA	3	Tom	pśr		śląd os.		TP	3c		MPT	85:A:29	0,5	1	4B	B	4
72-58 4	BRZUSTÓW	1	Tom	pśr now		śląd os. śląd os.		TP TP	2c 3c		MPT MPT	85:A:30-1 85:A:30-1	0,5 0,5	1 1	4B 4B	A A	4 4
72-58 6	BRZUSTÓW	2	Tom	pśr-now		śląd os.		TP	16c		MPT	85:A:33	>15	13	4B	0	0
72-58 8	BRZUSTÓW	3	Tom	schp-me		śląd os.	*	A	k				0				
72-59 1	INOWŁÓDZ NASTOLISKI	14	Ino	pśr		osada		TP	21c		MPT	82:A:217	1	1	4B	B	2

CHRONOLOGIA		MATERIAŁ MASOWY I MATERIAŁ WYDZIELONY			
I eb	I (wczesny) okres epoki brązu	amt	- amfora		
I ne	I (wczesny) okres neolitu	b	- przedmiot z brązu		
I wśr	I okres wczesnego średniowiecza	bra	- bransoleta		
II eb	II (starszy) okres epoki brązu	c	- ceramika		
II ne	II (środkowy) okres neolitu	ceg	- cegła		
II wśr	II okres wczesnego średniowiecza	cza	- czaszka		
III eb	III (środkowy) okres epoki brązu	don	- donice		
III ne	III (późny) okres neolitu	dra	- drapacz		
III wśr -	III okres wczesnego średniowiecza	dre	- drewno		
IV eb	IV (młodszy) okres epoki brązu	dwu	- dwupiętnik		
Veb	V (najmłodszy) okres epoki brązu	dzb	- dzbanek		
eb	epoka brązu	fib	- fibula		
ek	epoka kamienia	fun	- fundament		
eż	epoka żelaza	gi	- glina		
ha	okres halsztacki	gr	- grób		
haD	okres halsztacki D	gra	- granit		
haC	okres halsztacki C	grc	- grocik		
la	okres lateński	grot	- grot		
me	okres mezolitu	grz	- grzebień		
ne	okres neolitu	gw	- gwóźdź		
now	okres nowozytny	ja	- jama		
owr	okres rzymski	k	- krzemień		
owr f.B -	okres rzymski, faza B	kaf	- kafel		
owr f.C	okres rzymski, faza C	kbl	- kabłączek		
owr f.D	okres rzymski, faza D	kip	- kość ludzka przepalona		
pa	paleolit	ko	- kość		
pla	późny okres lateński	kol	- kość ludzka		
pme	późny mezolit	kop	- kość przepalona		
por	późny okres rzymski	kur	- kurhan		
ppa	późny paleolit	kzw	- kość zwierzęca		
pra	okres pradziejowy	liš	- liściak		
pśr	późne średniowiecze	met	- przedmiot metalowy		
schn	schyłkowy neolit	mie	- miecz		
schpa	schyłkowy paleolit	mon	- moneta		
śla	średniowiecze	mu	- muszla		
śr	średniowiecze	na	- narzędzie		
weż	wczesna epoka żelaza	nak	- narzędzie krzemienne		
wla	wczesny okres lateński	nasz	- naszyjnik		
wor	wczesny (starszy) okres rzymski	ncz	- naczynie		
wśr	okres wczesnego średniowiecza	nka	- nóżka		
wśr f.B	okres wczesnego średniowiecza, faza B	nóz	- nóż		
wśr f.C	okres wczesnego średniowiecza, faza C	nrm	- naramięnik		
wśr f.D	okres wczesnego średniowiecza, faza D	nrz	- narzędzie		
wśr f.E	okres wczesnego średniowiecza, faza E	nsz	- naczynie szklane		
wśr f.F	okres wczesnego średniowiecza, faza F	odł	- odłupek krzemienisty		
KULTURA		oku	- okucie		
bizant.	bizantyjska	os	- oselka		
choj.pień.	chojnicko-pieńkowska	pac	- paciorek		
gr.klosz.	grobów kloszowych	pal	- palenisko		
hellen.	hellenistyczna	pie	- piec		
janisl.	janisławicka	pkł	- przekłuwacz		
kak	amfor kulistych	Pit	- pótylczak		
kcgd	ceramiki grzebykowo-dółkowej	pol	- polepa		
kcs	ceramiki sznurowej	pop	- popielnica		
kom-ch.p	komornicka - chojnicko-pieńkowski;	prz	- przedmiot		
komor.	komornicka	prz	- przęślik		
konst.	konstantynowska	przu	- przedmiot użytkowy		
kpi	pucharów lejkowatych	q	- przedmiot z kamienia		
lyngb.	lyngbajska	rdz	- rdzeń		
łuż.	łużycka	ru	- ruiny		
mazow.	mazowszańskie	ryl	- rylec		
mierz.	mierzaniowska	rzdr	- rzeźba z drewna		
pomór.	pomorska	sie	- siekiera lub fragment siekiery		
pradz.	pradziejowa	sierk	- sierp krzemienisty		
przew.	przeworska	skr	- skrobacz		
posznur	postsznurowa	skrz	- grób skrzynkowy		
świd.	świdzka	spi	- szklivo z pieca		
świd. - tard.	świdzka-tardenuaska	sprz	- sprzączka		
tarden.	tardenuaska	sre	- srebro		
trzcín.	trzcieniecka	szk	- szkło		
FUNKCJA		szp	- szpila		
cm.ciał.	cmentarzysko ciałopalne	szw	- szklivo		
cment.	cmentarzysko	szż	- szczypce		
cm.pop.	cmentarzysko popielniowe	top	- topór lub fragment topora		
cm.szkie.	cmentarzysko szkieletowe	umb	- umbo		
dw.obr.	dwór obronny	wał	- wał obronny		
dym.	dymarka	wió	- wiór		
folw.	folwark	wis	- wisiorek		
fort	fortalicja	wrw	- wiórowiec		
gr.szkie.	grób szkieletowy	wył	- wyluska		
grodz.	grodzisko	zgr	- zgrzebło		
gr.stož.	grodzisko stożkowe	zie	- ziemianka		
h.szkt.	huta szkła	z	- przedmiot żelazny		
koś.	kościół	zsz	- żużel szklany		
krzem.	krzemienica	zu	- żużel		
mias.	miasto	powierzchnia stanowiska	wysokość (stopień) ekspozycji		
mury	mury miejskie	0,00	- brak określenia powierzchni	2	0 – 2 m
nieok.	funkcja nieokreślona	0,01	- do 1 ara	4	2 – 4 m
oboz.	obozowisko	0,50	- od 1 ara do 50 arów	8	4 – 8 m
os.miej.	osada miejska	1	- od 50 arów do 1 ha	15	8 – 15 m
ob.-os.	obozowisko/osada	5	- od 1 ha do 5 ha	>15	powyżej
os.prod.	osada produkcyjna	15	- od 5 ha do 15 ha		
podgr.	podgrodzie	>15	- powyżej 15 ha		
piec.	piecowisko	rodzaj gleby			
prac.krz	pracownia krzemieniarska	1	- piaszczysta, 2- gliniasta, 3 - torfowo-bagienna		
pkt os.	punkt osadniczy	fizjografia - jednostka fizjograficzna			
ruin.dw.	ruiny dworu	Duża dolina: 2A - w wodzie, 2B - terasa denna, 2C - stok doliny, 2D - terasa wyższa,			
st.mias.	stare miasto	2E - brzeg wysoczyzny			
śląd os.	śląd osadniczy	Mała dolina: 3A - dno doliny, 3B - stok doliny, 3C - krawędź doliny,			
zesp.dw	zespół dworski	Poza dolinami: 4A - równina, 4B - obszar falisty, 4C - obszar pagórkowaty,			
znal.łuż.	znalezisko łuźne	4D - obszar górzysty			

ekspozycja - rodzaj ekspozycji: A - krawędzie, stoki wklęsłe i proste, B - sfaldowania i niewielkie cyple, C - cyple wybitne, D - wały i garby terenowe, E - wyniesienia o ekspozycji okrajowej, F - podstawa stoku, G - doliny denudacyjne, niecki, jary, parowy, H - kotłinki, zagłębienia bezodpływowe

III.4.5. Pozostałe obiekty nigdzie nie zakwalifikowane, a godne zauważenia i objęcia opieką.

Cenną wartością kulturową są przydrożne krzyże i pomniki kultu religijnego znajdujące się na terenie gminy. Stan zachowania tych obiektów jest ogólnie dobry, wymaga jednak zabiegów konserwatorskich.

Istotne są również pozostałości II wojny światowej w postaci zachowanych poniemieckich schronów kolejowych (Konewka, Jeleń –poza obszarem gminy), oraz licznych umocnień, stanowisk strzelniczych.

Źródło danych
– opracowanie
"Tomaszowskie Bunkry"
wydane przez Stowarzyszenie
Miłośników Architektury
i Techniki Militarnej "Labirynt"
w 2012 r.
+ naniesienia własne

III.4.6. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów o ochronie zabytków - stan ochrony zabytków

Ochrona zabytków, według przepisów o ochronie zabytków, polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Ochronie, bez względu na stan zachowania, podlegają w szczególności zabytki nieruchome będące:

- krajobrazami kulturowymi,
- układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- dziełami architektury i budownictwa, dziełami budownictwa obronnego,
- obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- cmentarzami, parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

Ochrona obejmuje także zabytki archeologiczne. Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Formą ochrony zabytków jest wpis do rejestru zabytków, co oznacza ochronę z mocy prawa obiektów ujętych w rejestrze zabytków.

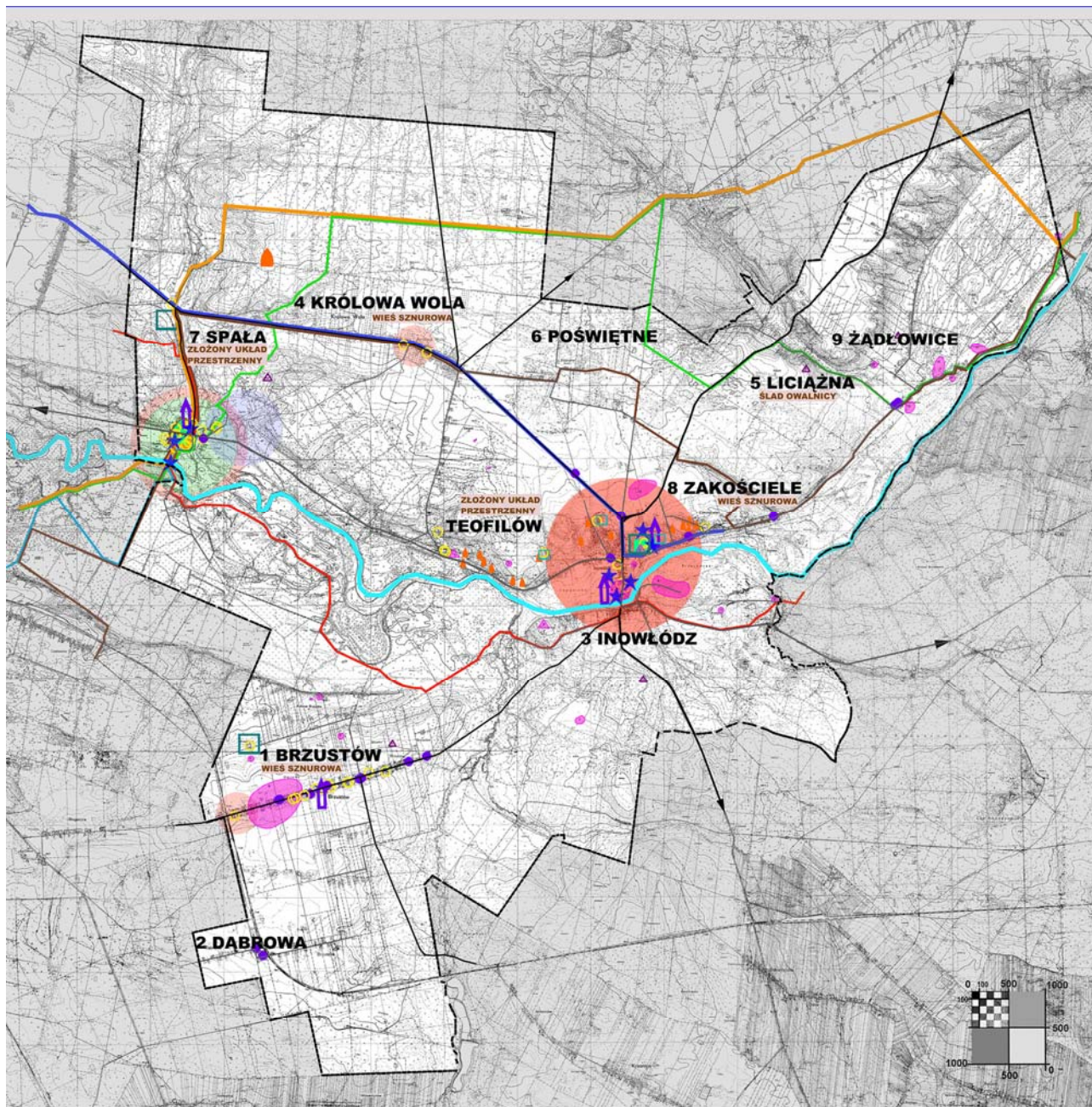
Pozostałe obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, zabytki archeologiczne, wymagają, w celu ich ochrony – ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej (także decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego o ile takie pojawią się dla gminy).

Na chwilę obecną, poza rejestrem zabytków, inne obiekty nie są objęte ochroną. Wyjątkiem jest jeden nowy plan, który obejmuje fragment Paku pałacowego w Spale i ustala ochronę fragmentu parku z obszaru planu miejscowego.

III.5. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określone przez audyt krajobrazowy granice krajobrazów priorytetowych

Dla obszaru województwa sporządza się, nie rzadziej niż raz na 20 lat, audyt krajobrazowy, który identyfikuje krajobrazy występujące na całym obszarze województwa, określa ich cechy charakterystyczne oraz dokonuje oceny ich wartości. Prace nad projektem audytu krajobrazowego dla województwa łódzkiego rozpoczęły się w styczniu 2016 r.

Na czas sporządzania Studium, brak wyników tego opracowania w formie rekomendacji, wniosków czy określenia granice krajobrazów priorytetowych.

SCHEMAT UWARUNKOWAŃ KULTUROWYCH I DZIEDZICTWA HISTORYCZNEGO

	GMINNY OŚRODEK CENTROTWORCZY		OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW	SZLAKI TURYSTYCZNE	
	POMOCNICZE OŚRODKI CENTROTWORCZE		OBSZARY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW		czerwony pieszy
	OŚRODEK TURYSTYKI		WIEŚ SZNUROWA CHRONIONE UKŁADY PRZESTRZENNE		niebieski pieszy
	OŚRODEK SPORTU (COS)		STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE ŚLADY OSADNICTWA		zielony pieszy
	KOŚCIOŁY kapliczki, krzyże przydrożne		OBIEKTY W EWIDENCJI ZABYTKÓW		żółty rowerowy
			CMENTARZE - czynne		niebieski rowerowy
			CMENTARZE - zabytkowe		szlak kajakowy
					szlak konny

III.6. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia

III.6.1. Uwarunkowania demograficzne

Potencjał demograficzny jest jednym z decydujących elementów wpływających na obecną sytuację gospodarczo - ekonomiczną gminy a także możliwości jej rozwoju. Wskaźnikami, które służą do przedstawienia potencjału demograficznego, są przede wszystkim zmiany liczby ludności, gęstość zaludnienia, przyrost naturalny, struktura wieku i płci oraz saldo migracji społeczności lokalnej.

Gmina Inowłódz należy do mniejszych ludnościowo gmin w powiecie tomaszowskim.

Na 11 gmin powiatu zajmuje 8 miejsce.

Według danych urzędu gminy i Urzędu Statystycznego w Łodzi:

jednostka miary - osoba	2009	2013	2014	2015	2016
Ludność ogółem	3868	3900	3872	3861	3828
ludność na 1 km ²	40	40	40	40	39
zameldowania ogółem	56	51	49		35
z miast	33	34	29	26	30
z wsi	18	12	12	7	5
z zagranicy	5	5	8	bd	bd

Analiza danych pozwala ocenić, że liczba mieszkańców gminy, ale dokonywana według danych meldunkowych, sukcesywnie spada. Powyższe dane mogą być jednak mało miarodajne, gdyż obecnie nie ma obowiązku meldunkowego według których zbiera się powyższe dane. Za takim osądem przemawia także ocena ruchu budowlanego w gminie i faktyczny obrót nieruchomościami. W gminie turystycznej, a taka jest niewątpliwie gmina Inowłódz, istnieją duże migracje sezonowe nie rejestrowane przez statystyki. w gminie mieszka też dla przykładu wielu mieszkańców z Tomaszowa Mazowieckiego, którzy posiadają tu drugie domy w których faktycznie mieszkają, zaś utrzymują zameldowania na terenie miasta.

III.6.2. Struktura ludności

W zestawieniach tabelarycznych wykorzystano dane porównawcze wg. GUS

Ludność według płci i grup wieku:

jednostka miary - osoba	2009	2013	2014	2015	2016
Ludność ogółem	3868	3900	3872	3861	3828
mężczyźni	1862	1875	1872	1861	1849
kobiety	2006	2025	2000	2000	1979

Wskaźniki obciążenia demograficznego:

jednostka miary - osoba	2009	2013	2014	2015	2016
ludność w wieku przedprodukcyjnym	579	525	637	512	510
ludność w wieku produkcyjnym	2485	2524	2393	2481	2442
ludność w wieku poprodukcyjnym	804	851	842	868	876

Ludność według grup wieku:

jednostka miary - osoba	2009	jednostka miary - osoba	2013	2014	2015	2016
0-4 lat	181	0-2 lat	90	92	103	104
5-9 lat	160	3-6 lat	161	158	138	125
10-14 lat	238	7-12 lat	191	193	204	208
15-19 lat	234	13-15 lat	128	111	105	101
20-24 lat	262	16-19 lat	207	180	160	159
25-29 lat	292	20-24 lat	282	298	312	303
30-34 lat	257	25-34 lat	532	521	521	516
35-39 lat	218	35-44 lat	505	513	504	508
40-44 lat	204	45-54 lat	511	508	496	481
45-49 lat	282	55-64 lat	598	612	610	606
50-54 lat	312	65 i więcej	695	686	708	717
55-59 lat	317					
60-64 lat	234					
65-69 lat	163					
70 lat i więcej	514					

Dane statystyczne pokazują, że zarejestrowana liczba ludności spada. Utrzymuje się przewaga liczbowa kobiet nad mężczyznami. Widać wahania liczby ludności w wieku produkcyjnym. Po dużym spadku w roku 2013, następuje powolny wzrost tego przedziału ludności. Społeczeństwo się starzeje. Jest coraz większy udział osób starszych niż 65 lat. Optymistyczny jest wzrost liczby urodzin.

III.6.3. Warunki i jakość życia mieszkańców

Rynek pracy:

	jednostka miary - osoba	2009	2013	2014	2015	2016
pracujący ogółem		633	611	638	707	bd
mężczyźni		309	272	297	316	bd
kobiety		324	339	341	391	bd
bezrobotni zarejestrowani ogółem		295	317	214	176	181
mężczyźni		164	159	100	91	91
kobiety		131	158	114	85	90

Zauważalna aktywizacja zawodowa ludności.

Zasoby mieszkaniowe:

	jednostka miary	2009	2013	2014	2015	2016
budynki mieszkalne w gminie	-	1340	1384	1389	1398	1406
mieszkania	-	1535	1624	1629	1638	bd
przeciętna powierzchnia 1 mieszkania	m2	76,8	79,1	79,2	79,6	bd
przeciętna powierzchnia na 1 osobę	m2	30,5	32,9	33,3	33,8	bd
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	os.	2,52	2,40	2,38	2,36	bd
wyposażenie mieszkań - w wodociąg	%	88,1	89,5	89,6	89,6	bd
- w ustęp splukiwany	szt	1057	1276	1281	1292	bd
- w łazienkę	%	67,5	71,2	71,3	71,4	bd
- w centralne ogrzewanie	%	55,4	58,5	58,6	58,9	bd
- w gaz z sieci	-	-	-	-	-	-

Wzrasta liczba mieszkań i standard zamieszkiwania.

III.6.4. Dostęp do oświaty, kultury, sportu

	jednostka miary	2009	2013	2014	2015	2016
przedszkola (brak specjalnych)	ob.	3	1	1	1	1
oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	ob.	3	3	3	3	3
szkoły podstawowe ogółem	ob.	3	3 w tym 2 gminne	3 w tym 2 gminne	3 w tym 2 gminne	3 w tym 2 gminne
gimnazja ogółem	ob.	1	1	1	1	1
licea ogólnokształcące dla młodzieży	ob.	1	1	1	1	1
licea ogólnokształcące dla dorosłych	ob.	1	2	1	1	1
biblioteki i filie ogółem	ob.	1	1	1	1	1
domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice	ob.	1	1	1	1	5
koła, kluby	ob.	bd	2	2	2	bd
imprezy	szt.	45	168	143	46	101
uczestnicy imprez	osoba	1979	14 330	8000	3350	5810

III.6.5. Warunki i jakość ochrony zdrowia, opieka społeczna

	jednostka miary	2009	2013	2014	2015	2016
przychodnie ogółem	ob.	4	4	5	5	4
apteki ogólnodostępne	ob.	2	2	2	2	2
żłobki ogółem	osoby	118	90	92	103	104
placówki wsparcia dziennego	ob.	-	1 15 miejsc	1 5 miejsc	1 15 miejsc	1 15 miejsc
pomoc społeczna gospodarstwa/osoby	msc.	116/386	145/461	137/411	136/424	bd

III.7. Zagrożenia i stan bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zagrożenia jakie mogą występować charakteryzuje się jako:

- związane z wystąpieniem zdarzeń radiacyjnych – mało prawdopodobne, co najwyżej uwolnienie substancji z transportu substancji drogami lub koleją
- epidemiczne – mało prawdopodobne wystąpienie na skalę wymagająca działań nadzwyczajnych
- wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt – mały poziom zagrożenia, brak dużych ferm hodowlanych
- powodziowe – realne, możliwe do wystąpienia w przypadku nadmiernego zrzutu wody ze zbiornika sulejowskiego, przerwania tamy lub intensywnych opadów atmosferycznych – obszary nadpiliczne

- pożarowe - realne, możliwe do wystąpienia z uwagi na duże kompleksy leśne z drzewostanem iglastym o suchym i niskim poszyciu, co stwarza możliwość pożarów punktowych i przestrzennych
- pożarowe miejscowości – ze względu na zwartą zabudowę wsi oraz dużą powierzchnię lasów otaczających miejscowości występują możliwe do wystąpienia zagrożenia wieloprzestrzennych pożarów lasów, co może spowodować bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia mieszkańców – główne zagrożenie dla Poświętnego, Liciężny, Żądłowic, częściowo Inowłódza
- pożarowo – wybuchowe – toksyczne – 2 stacje paliw w Inowłodzu i w Spale
- meteorologiczne – możliwe coraz częstsze ze względu na zmiany klimatyczne coraz częstszymi mogą być zagrożenia meteorologiczne w postaci: silnych, nawet huraganowych wiatrów, połączonych z dużymi opadami deszczu, powodującymi podtopienia, wysokich temperatur i suszy, niskich temperatur, połączonych z dużymi opadami śniegu
- katastrofą budowlaną – nie ma budowli wieloprzestrzennych - możliwe do wystąpienia, ale mało prawdopodobne o skali wymagającej podejmowania nadzwyczajnych działań
- komunikacyjne drogowe - możliwa do wystąpienia na odcinku 16 km drogi krajowej nr 48, wojewódzkiej Nr 726 jednak o niewielkiej skali. Realne zagrożenie dla środowiska i ludności w wypadku rozszczelnienia zbiorników z substancjami toksycznymi holowanymi przez pojazdy biorące udział w kolizji – główne obszary to Spała, Teofilów, Inowłódz,
- komunikacyjne lotnicze - nad terenem gminy przebiegają szlaki komunikacyjne cywilnych linii lotniczych oraz wojsk lotniczych
- komunikacyjne kolejowe – występuje zagrożenie katastrofa na linii kolejowej
- poważna awarią przemysłową – w gminie nie ma takich obiektów, nie wyznaczono stref ograniczonego użytkowania – zagrożenie mało prawdopodobne
- awarie sieci komunalnych - bardzo realne do wystąpienia powodujące konieczność organizacji dowozu wody pitnej
- naruszenie porządku publicznego – mogą występować na terenie gminy w bardzo ograniczonej skali i małej intensywności
- terrorystyczne – mało prawdopodobne

Obowiązek podejmowania działań w zakresie zarządzania kryzysowego przez gminę został określony w ustawie o zarządzaniu kryzysowym. Zarządzanie kryzysowe to działalność organów administracji publicznej będąca elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, która polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, usuwaniu oraz odtwarzaniu zasobów i infrastruktury krytycznej. Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie gminy jest wójt, który realizuje zadania wynikające z ustawy o zarządzaniu kryzysowym. W Gminie Inowłódz powołany został Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Inowłodzu.

Na straży bezpieczeństwa publicznego stoją placówki policji – jeden Posterunek Policji w Inowłodzu przy ul. Czarnieckiego 2 oraz 4 jednostki ochotniczej straży pożarnej – OSP Brzustów, OSP Inowłódz, OSP Królowa Wola, OSP Liciężna.

OSP Inowłódz i OSP Królowa Wola zostały włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.

III.8. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

III.8.1. Zagrożenie powodziowe

W obszarze gminy Inowłódz występuje kilka rzek. Jest rzeka Pilica i jej dopływy. Zagrożenie powodziowe niesie rz. Pilica. Pozostałe cieką mogą także wykazać się okresowymi wezbraniami na skutek ekstremalnych, acz nieprzewidywalnych zjawisk pogodowych.

Zagrożenie powodziowe zależne jest od obszaru zlewni, jej ukształtowania oraz zdolności retencjonowania wody w zbiornikach oraz przyległych obszarach. Zgodnie z przepisami Prawa wodnego dla dorzecza Pilicy sporządzone zostały mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego.

Według wyznaczonych zasięgów wód, dolina rz. Pilicy:

- częściowo znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu ustawy Prawo wodne, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$),
- częściowo znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu ustawy Prawo wodne, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$),
- częściowo znajduje się na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia - powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$),
- znajduje się poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

W kontekście planowania przestrzennego najbardziej istotne jest uwzględnienie obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, na który składają się obszary o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi - raz na 100 lat ($p=1\%$), oraz obszary o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi - raz na 10 lat ($p=10\%$).

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują grunty obrębów Spała, Brzustów, Inowłódz, Zakościele i Żądłowice i rozciągają się na całej długości doliny Pilicy w granicach gminy od ok. ok. 103,5 km do ok. 120,7 km.

Projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego powinien określać obszar szczególnego zagrożenia powodzią. Kształtowanie zagospodarowania przestrzennego należy prowadzić w sposób ograniczający możliwości inwestowania na tym obszarze, ze wskazaniem pozostawienia tego obszaru w stanie naturalnym, bez ograniczania przepływów.

Ograniczenia inwestycyjne obejmujące obszar szczególnego zagrożenia powodzią regulują przepisy Prawa wodnego. Przepisy Prawa wodnego kształtują także zasady zagospodarowania tych obszarów.

III.8.2. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Ochrona przed powodzią jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej.

Ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Ochronę przed powodzią realizuje się, uwzględniając wszystkie elementy zarządzania ryzykiem powodziowym, w szczególności zapobieganie, ochronę, stan należytego przygotowania i reagowanie w przypadku wystąpienia powodzi, usuwanie skutków powodzi, odbudowę i wyciąganie wniosków w celu ograniczenia potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Mapy ryzyka powodziowego uwidaczniają obszary i obiekty zagrożone.

Mapa ryzyka powodziowego – negatywne konsekwencje dla ludności oraz wartości potencjalnych strat powodziowych, prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi 10% raz na 10 lat:

- pokazują duże obszary w dolinie rzeki na których straty sięgną do wartości 1zł/m². W centralnej części gminy w rejonie Zakątka i letnisk w Inowłodzu, nad zbiornikiem Gaszek, w centrum Inowłodza - pojawiają się obszary zagrożone wyższymi startami na poziomie 1-25zł/m² – zabudowania nad zbiornikiem Gaszek, a w zabudowie mieszkaniowej w Inowłodzu straty z poziomu 100-300 zł/m².

Mapy ryzyka powodziowego – negatywne konsekwencje dla ludności oraz wartości potencjalnych strat powodziowych, prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi 1% raz na 100 lat:

- pokazują większe obszary narażone na straty w wyniku powodzi. Zagrożenie obejmuje takie obiekty jak oczyszczalnia ścieków w Spale (straty rzędu 150-300 zł/m²), zabytkowy most na rz. Pilicy i most na rz. Gać w ciągu drogi krajowej. Straty obszarowe obejmują większe powierzchnie, szczególnie większy obszar intensywnej zabudowy Inowłodza z zagrożeniem dla szacowanych 16 osób straty 100-300 zł/m².

Według map ryzyka powodziowego – negatywne konsekwencje dla ludności oraz wartości potencjalnych strat powodziowych, prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi 0,2% raz na 500 lat:

- widoczny jeszcze większy zasięg zagrożenia sięgającego do zabudowań Teofilowa. Zagrożenie dla Inowłodza obejmujące 52 osoby, straty do 300 zł/m².

Mapa ryzyka powodziowego – negatywne konsekwencje dla środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej - prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi 10% – raz na 10 lat:

- zagrożone obszary użytków zielonych, ornycy, tereny rekreacyjno - wypoczynkowe na Fryszercze, w Zakątku zabudowy mieszkaniowej w Inowłodzu, obszary natura 2000, rezerwat Spała.

Dla powodzi 1% – raz na 100 lat - większy obszar strat - narażony także most na rz. Spała, 2 ujęcia wody podziemnej w Teofilowie, oczyszczalnia ścieków w Spale.

Dla powodzi o prawdopodobieństwie 0,2% – raz na 500 lat – zagrożone jeszcze większe obszary zabudowane Inowłodza, zagrożona synagoga i ujęcia wód w Inowłodzu.

W celu minimalizowania zagrożenia powodziowego należy chronić obszary zagrożone powodzią przed zainwestowaniem, a dla terenów zainwestowanych należy prowadzić działania minimalizujące skutki powodzi.

Na terenie Gminy Inowłódz na działkach nr 1358 i 1359 w Inowłodzu usytuowany jest wał ziemny niewzmocniony o wysokości 200 cm. Wał ma 100 m długości i w koronie 2,5 m szerokości. Chroni przed zmianą koryta rzeki Pilica i zabezpiecza mieszkańców ul. Czarnieckiego w Inowłodzu. Zapotrzebowanie:

- budowa wału na rzece Pilicy, kilometraż rzeki - od 112 do 113, wał lewy, kilometraż nowego obwałowania - od 112 do 113, długość obwałowania - 1 km, obszar chroniony obwałowaniem (30 ha) - tereny zielone (łąki), gospodarstwa rolne, domy jednorodzinne, kościół parafialny p.w. Św. Michała Archaniola, rekonstruowane ruiny zamku Kazimierza Wielkiego z XIV w., drewniana plebania, dom parafialny – lokalizacja m. Inowłódz
- budowa wału na rzece Pilicy w km 111-112, wał prawy, kilometraż nowego obwałowania - od 112 do 113, długość obwałowania - 1 km, obszar chroniony obwałowaniem (20 ha) - budynki jednorodzinne, łąki, drogi – lokalizacja m. Inowłódz
- budowa wału na rzece Pilicy w km 111-112, wał lewy, kilometraż nowego obwałowania - od 111 do 112, długość obwałowania — 1 km, obszar chroniony obwałowaniem (10 ha) - teren rekreacyjny, budynki mieszkalne - lokalizacja Zakościele

- budowa wału na rzece Pilicy w km 102-103, wał lewy, kilometraż nowego obwałowania - od 102 do 103, długość obwałowania - 0,5 km, obszar chroniony obwałowaniem (15 ha) - budynki mieszkalne, łąki, pola, - lokalizacja Żądłowice,
- śluza wałowo spustowa na rzece Gać, m. Spała

Elementem przeciwdziałania skutkom powodzi są m. in. zbiorniki retencyjne. W Programie małej retencji dla woj. łódzkiego wraz z Aneksem zatwierdzonym Uchwałą Nr 581/10 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 13 kwietnia 2010 r. - na terenie gminy Inowłódz przewidywano następujące zbiorniki zlokalizowane w II strefie potrzeb rozwoju małej retencji.

- nr w wykazie 175 (2005 r.) - zbiornik < 5ha Starorzecze Pilicy – miejscowość Inowłódz - o pow. 0,6ha, średnia głębokość 1,2m, pojemność 7,2 tys m³ – zbiornik modernizowany
- nr w wykazie 96/L - zbiornik <5ha Konewka – miejscowość Borki – o pow. 2,68ha, średnia głębokość 0,85m, pojemność 22,50m³ – Rezerwat
- nr w wykazie 106/L - zbiornik <5ha Brzustów – miejscowość Brzustów – o pow. 0,50ha, średnia głębokość 1,50m, pojemność 7,50m³ – Sulejowski Park Krajobrazowy

Program retencyjny wzbogacony jest także o retencję korytową polegającą na wykorzystaniu budowli piętrzących. Dla Gminy Inowłódz wyszczególniono obiekty:

- nr w wykazie 404/K – jaz żelbetowy – rzeka Gać km 1+050 – rzędna piętrzenia bd – wysokość piętrzenia 1,0 m – wielkość retencji korytovej bd
- nr w wykazie 410/K – jaz betonowy – rzeka Słomianka km 1+375 – rzędna piętrzenia bd – wysokość piętrzenia 1,31 m – wielkość retencji korytovej 1,1 tys m³

Opracowany Program dawał samorządom terytorialnym oraz innym instytucjom i osobom fizycznym możliwość wykorzystania go do planowania zadań inwestycyjnych z zakresu retencionowania wody, a także stanowił dokument umożliwiający beneficjentom ubieganie się o środki zarówno z Wojewódzkiego jak i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a także innych funduszy strukturalnych.

W związku z uwagami Komisji Europejskiej do pierwszych planów gospodarowania wodami i dokonanyymi ustaleniami, sporządzono w 2014 roku MasterPlany dla obszarów dorzeczy Wisły i Odry, które stanowiły uzupełnienie obowiązujących PGW. W związku z przyjęciem MasterPlanów i przedstawieniem ich do Komisji Europejskiej wszystkie regionalne programy działań w zakresie gospodarki wodnej utraciły swoją ważność.

MasterPlan dla obszaru dorzecza Wisły 2014 r. – dla regionu wodnego Środkowej Wisły - nie przewiduje w obszarze gminy inwestycji w latach 2017-2021 spełniające przesłanki z art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Aktualnie, zadania ujęte w Wojewódzkim Programie Małej Retencji, z uwagi na jego wcześniejsze opracowanie, nie wpisują się w działania w gospodarce wodnej zgodnie z planami gospodarowania wodami. Nie przeszkadza to jednak, by gmina nie mogła uwzględnić w swojej polityce przestrzennej ustaleń z zakresu obiektów małej retencji.

III.9. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych³

III.9.1. Tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych

Powstawanie obszarów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych generowane jest przez znaczne wzrosty wilgotności gruntu na skutek opadów, topnienia śniegów, spływów powierzchniowych, nasiąkania gruntów, także podnoszenia poziomu wód gruntowych, wibracji podłoża, erozji gruntu.

Występowanie ruchów masowych dotyczy przede wszystkim zboczy dolin, zwłaszcza w tych odcinkach, w których zbudowane są one z utworów o zmiennej przepuszczalności – np. glin, ilów i piasków. Procesy osuwiskowe na niewielką skalę mogą także wystąpić na zboczach zbudowanych z gruntów jednorodnych- z piasków i żwirów, ale pod warunkiem obecności w ich obrębie soczewek lub przewarstwień utworów bardziej spoistych (np. mułków, ilów, glin). W takich sytuacjach procesy osuwiskowe przyjmują formy obrywów. Dodatkowo miejsca wycieków i wysięków wód gruntowych mogą uruchomić ruchy masowe. Duże znaczenie w powstawaniu osuwisk ma także erozyjna działalność wód powierzchniowych w korytach rzecznych. Istotne są także względna wysokość i nachylenie stoków.

W związku z powyższym przeprowadzone badania koncentrowały się głównie w rejonach spełniających wymienione kryteria geologiczno-geomorfologiczne: zboczach dolin rzecznych, stromych brzegach jezior, stokach wzgórz morenowych.

Większość osuwisk zakwalifikowano do form nieaktywnych na podstawie mało urozmaiconej rzeźby wewnątrz-osuwiskowej oraz braku jakichkolwiek informacji o ich aktywności przez ostatnie 50 lat. Tylko pojedyncze osuwiska zostały skalsyfikowane jako okresowo aktywne czyli takie, które wykazywały aktywność w ciągu ostatnich 50 lat.

³ Objasnienia do mapy osuwiska i terenów zagrożonych ruchami masowymi – PIG – K. Karwacki, K. Michalik Warszawa 2015

Większość rozpoznanych osuwisk powstała w młodszym holocenie – ich wiek można szacować na kilkaset do tysiąca lat. Przyczyny powstania zdecydowanej większości osuwisk wiążą się z podcinaniem zboczy w wyniku erozji Pilicy i mniejszych cieków, a także z infiltracją wód opadowych/roztopowych w przepuszczalne utwory piaszczysto-żwirowe aż do warstw gliniasto-ilastych o mniejszej przepuszczalności.

Charakterystyka osuwisk:

- osuwiska okresowo aktywne - w których nie stwierdzono śladów współczesnych lub niedawnych (w czasie do 5 lat) zsunień i przemieszczeń grawitacyjnych mas ziemnych (koluwiów), jednak przemieszczenia takie miały miejsce w okresie ostatnich 50 lat. W takich obszarach prawdopodobne jest uaktywnienie się całego osuwiska lub jego części. Tego typu osuwiska również należą do terenów niebezpiecznych. Również i tu nie powinny być lokalizowane nowe inwestycje w planach zagospodarowania przestrzennego, ale w niektórych przypadkach można dopuścić lokalizację niewielkich pojedynczych budynków (jednorodzinnych) pod warunkiem wykonania dokumentacji geologiczno-inżynierskiej, która szczegółowo określi warunki geologiczne podłoża oraz sposób posadowienia obiektu
- osuwiska nieaktywne - obejmują tereny objęte ruchami osuwiskowymi, na których w czasie co najmniej ostatnich 50 latach nie stwierdzono wyraźnych śladów przemieszczeń. Nie oznacza to jednak, że tereny te nie podlegają procesom osuwiskowym. Na osuwiskach nieaktywnych zaleca się ograniczenie budownictwa do obiektów lekkich i średniokubaturowych pod warunkiem wykonania dokumentacji geologiczno-inżynierskiej, która szczegółowo określi warunki geologiczne podłoża oraz sposób posadowienia obiektu. Należy również zwracać baczną uwagę na wszelkiego rodzaju prace melioracyjno-kanalizacyjne, drogowe czy odwodnieniowe prowadzone na osuwiskach lub w ich bliskim sąsiedztwie. Prace takie mogą niejednokrotnie spowodować zmianę warunków morfologicznych (zmiana ukształtowania powierzchni terenu) lub stosunków wodnych (zatomowanie dróg naturalnego spływu wód powierzchniowych, przecięcie płytszych warstw wodonośnych), a to z kolei może doprowadzić do aktywności ruchów masowych. Trzeba zwracać również uwagę lokalnym mieszkańcom, żeby odprowadzanie wód opadowych (z dachów, rynien lub z systemów odwodnieniowych wokół budynków) odbywało się bezpośrednio do cieków/potoków, a nie na zbocza. Nasiąknięte utwory zboczowe dosyć łatwo ulegają procesom grawitacyjnym (przemieszczania) tworząc nowe osuwiska.

Zestawienie osuwiska w gminie Inowłódz:

- Nr osuwiska w bazie SOPO 77216 – Żądłowice – stopień aktywności: nieaktywne
- Nr osuwiska w bazie SOPO 77221 – Inowłódz – stopień aktywności: okresowo aktywne
- Nr osuwiska w bazie SOPO 77222 – Liciężna – stopień aktywności: nieaktywne – wskazane monitorowanie
- Nr osuwiska w bazie SOPO 77223 – Liciężna – stopień aktywności: nieaktywne

III.9.2. Tereny zagrożone ruchami masowymi

Niektóre z wyznaczonych terenów zagrożonych ruchami masowymi lub ich fragmenty mogą być starymi, silnie zniszczonymi i przekształconymi osuwiskami, których granice są już zatarte, dlatego trudno określić ich przebieg w terenie. Występują one przede wszystkim w obrębie zboczy dolin rzecznych.

Zestawienie terenów zagrożonych ruchami masowymi w gminie Inowłódz:

- Nr terenu zagrożonego w bazie SOPO 9463
- Nr terenu zagrożonego w bazie SOPO 9464
- Nr terenu zagrożonego w bazie SOPO 9465
- Nr terenu zagrożonego w bazie SOPO 9466
- Nr terenu zagrożonego w bazie SOPO 9482
- Nr terenu zagrożonego w bazie SOPO 9483
- Nr terenu zagrożonego w bazie SOPO 9484
- Nr terenu zagrożonego w bazie SOPO 9485

Na terenach zagrożonych ruchami masowymi budownictwo powinno być także ograniczone, i dopuszczone jedynie w niewielkiej części tych terenów, ale po wcześniejszym wykonaniu dokumentacji geologiczno-inżynierskiej lub geotechnicznej (określającej warunki podłoża w kontekście ewentualnego powstania osuwisk) i spełnieniu zawartych w nich zaleceń. Niewątpliwie zdecydowana większość terenów zagrożonych, położonych na zboczach doliny Pilicy powinna pozostać obszarami niezagospodarowanymi przez człowieka, z wyjątkiem możliwej gospodarki rolniczej lub sadowniczej. Należy również dbać o zachowanie szaty roślinnej (nawet tej dziko rosnącej) porastającej obszary osuwisk i tereny zagrożone, ponieważ hamuje ona w sposób istotny rozwój procesów ruchów masowych.

Do terenów zagrożonych należą też strefy wokół tylnych (głównych) skarp osuwiskowych, gdzie w wyniku rozwoju osuwiska tereny powyżej progów mogą zostać objęte procesami osuwiskowymi. Taka strefa zagrożona wokół górnych części osuwiska wynosi od 5 do 10 m (w zależności od wysokości skarpy głównej) i powinna zostać także wyłączona spod jakiegokolwiek zabudowy. Należy pamiętać, iż bufor ten może być inny w każdym przypadku, gdyż jest ustalany indywidualnie do każdej formy osuwiskowej.

III.10. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

III.10.1. Występowanie zasobów wód podziemnych

Gmina Inowłódz leży nad dwoma Głównymi zbiornikami wód podziemnych. Główne zbiorniki wód podziemnych są to struktury geologiczne o dużych zasobach wody stanowiących strategiczne zasoby wód podziemnych dla zaopatrzenia ludności i gospodarki w wody wysokiej jakości.

- Na południe od rz. Pilicy – pod zachodnią część gminy – sięga udokumentowany zbiornik nr 410 Zbiornik Opoczno. Jest to zbiornik szczelinowy jury górnej. Głębokość do 200m.
  - Północna części gminy na lewym brzegu rz. Pilicy znajduje się nad udokumentowanym zbiornikiem 404 Zbiornik Koluśki – Tomaszów. Jest to zbiornik szczelinowy jury środkowej i górnej. Głębokość od 4m do 210m, śr. 100m
- Zasoby wód podziemnych nie są objęte ochroną. Zasoby wód podziemnych ocenia się jako wystarczające dla potrzeb rozwojowych gminy.

III.10.2. Występowanie udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

W gminie nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

III.10.3. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, odnawialne źródła energii

Na obszarze gminy występują kopaliny krzemionkowe. Należą do nich górnourajskie chalcledonity spongiolitowe. Chalcledonity (wapienie zsylikowane) w klasyfikacji złóż z punktu widzenia ich ochrony zaliczane są do rzadkich i unikatowych. Powstały w środowisku morskim, w wyniku syngenetycznej koncentracji krzemionki za pośrednictwem jurajskich organizmów, głównie gąbek.

Na obszarze gminy zostały udokumentowane w złożach: „Teofilów” oraz „Dęborzyczka”.

Pozostałe kopaliny to kruszywa naturalne piaski i żwiru.

NAZWA ZŁOŻA	kopalina	kod złoża w systemie Midas	obszar górniczy	teren górniczy	opis stan zagospodarowania
Teofilów	kamienie drogowe i budowlane chalcodonit	KD 462 dokumentacja 1960-1961-1964-1977 1987-1997-2003-2008	tak	tak	Złoże zagospodarowane Możliwe zagrożenia środowiska przez wydobywanie i przeróbkę kopaliny: hałas, zapylenie Rekultywacja – kierunek leśny
Brzustów	kruszywa naturalne	KN 7075 dokumentacja 1996 r. + 2003	-	-	eksploatacja złoża zaniechana
Brzustów I	kruszywa naturalne	KN 16626 dokumentacja 2012 r.	-	-	złoże rozpoznane szczegółowo
Liciężna	kruszywa naturalne	KN 13703 dokumentacja 2009 r.	tak	tak	złoże rozpoznane szczegółowo
Inowłódz	kruszywa naturalne	KN 17488 dokumentacja 2014 r.	-	-	złoże rozpoznane szczegółowo
Dęborzyczka	kamienie drogowe i budowlane chalcodonit	KD 480 dokumentacja 1961	-	-	złoże rozpoznane wstępnie eksploatacja złoża zaniechana

W zakresie dostępności do odnawialnych źródeł energii - gmina Inowłódz z racji znacznego zalesienia nie ma dobrych warunków do wykorzystywania energii słonecznej, ani też energii wiatrowej. Gmina nie przewiduje wprowadzania inwestycji z zakresu energetyki wiatrowej. W obszarze gminy nie występują obszary oddziaływania elektrowni wiatrowych spoza obszaru gminy.

Gmina znajduje się także poza zasięgiem wód geotermalnych posiadających dobre własności użytkowe nadające się do celów ogrzewczych. Możliwe jednakże korzystanie z energii wodnej wód płynących poprzez stosowanie małych elektrowni wodnych.

Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii znalazło odzwierciedlenie w zadaniach strategicznych, w których gmina zdecydowała się nastawić na zabiegi termomodernizacyjne i wymianę źródeł ciepła na odnawialne źródła energii, ale ograniczone do urządzeń fotowoltaicznych i pomp ciepła.

III.10.4. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Tereny górnicze, oraz obszary górnicze – dla aktualnych złóż ujętych w rejestrze Krajowego Bilansu Zasobów Kopalin - wyznaczono dla złoża:

Liciężna – KN 13703 - obszar górniczy wewnątrz terenu górniczego – obszar górniczy nie obejmuje całego złoża
Inowłódz VI – KD 462 - obszar górniczy wewnątrz terenu górniczego – obszar górniczy nie obejmuje całego złoża

III.11. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno -ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami.

III.11.1. Systemy komunikacji i transportu

III.11.1.a. Komunikacja drogowa

Gmina Inowłódz jest częścią krajowego i regionalnego układu drogowego. Drogi te wiążą województwo z krajowym oraz europejskim systemem drogowym oraz służą regionalnym potrzebom komunikacyjnym. Przebiegające przez gminę drogi krajowa, wojewódzka oraz powiatowe zapewniają połączenia o znaczeniu regionalnym, połączenia pomiędzy siedzibami powiatów i gmin oraz z sąsiednim województwem mazowieckim. Z uwagi na położenie gminy względem głównych ośrodków miejskich i zlokalizowanych w nich funkcji administracyjnych, gospodarczych, miejscach pracy i nauki oraz powiązania z nadrzędnym układem drogowym, najistotniejszymi drogami dla powiązań zewnętrznych gminy są:

- droga krajowa nr 48 – odcinek 10 km - o przebiegu Tomaszów Mazowiecki – Inowłódz – Odrzywół – Białobrzegi – Kozienice – Dęblin – Kock, łącząca wschodnią część województwa łódzkiego z południową częścią województwa mazowieckiego i województwem lubelskim, zapewniająca dojazd m.in. do dróg krajowych nr 7 Warszawa – Kraków i nr 8 Warszawa – Wrocław, dla gminy Inowłódz jest to najważniejszy dojazd do Tomaszowa Mazowieckiego, będącego głównym ośrodkiem administracyjnym i gospodarczym powiatu, skąd przy wykorzystaniu innych dróg krajowych i wojewódzkich możliwy jest dojazd m.in. do Warszawy, Łodzi, Wrocławia i Katowic,
- droga wojewódzka nr 726 – odcinek 9 km - o przebiegu Rawa Mazowiecka – Inowłódz – Opoczno - Żarnów, o charakterze regionalnym, zapewniająca połączenia wewnętrzne we wschodniej części województwa, łącząca kilka powiatów, uzupełniająca sieć dróg krajowych oraz wyprowadzająca z nich ruch na drogi krajowe nr 8, 48, 12 (Piotrków Trybunalski – Radom) i 74 (Piotrków Trybunalski – Kielce), dla gminy Inowłódz, droga stanowi dojazd do Rawy Mazowieckiej, Opoczna i drogi nr 8.

W dalszej kolejności dla powiązań zewnętrznych, ale także i wewnętrznych gminy istotne w różny sposób są drogi powiatowe – ok. 31 km:

- nr 3103E o przebiegu Brzustów – Kruszewiec Kolonia, łącząca Brzustów w południowo-zachodniej części gminy z miejscowościami w powiecie opoczyńskim i zapewniająca dojazd do stacji kolejowej Antoniów, z uwagi na brak nawierzchni twardej na odcinku w gminie Inowłódz, pełnienie przez drogę funkcji ponadlokalnych jest ograniczone,
- nr 4305E Czerniewice – Królowa Wola, mająca z założenia zapewniać połączenie północnej części gminy Inowłódz z drogą krajową nr 8, jednak z uwagi na brak nawierzchni twardej na odcinku w gminie Inowłódz, również ta droga, szczególnie na odcinku przebiegającym przez tereny leśne, ma obecnie ograniczone znaczenie,
- nr 4309E Rzeczyca – Królowa Wola, łącząca północno-część gminy Inowłódz z gminą Rzeczyca,
- nr 4313E o przebiegu Tomaszów Mazowiecki – Jabłoń – Glinik – Inowłódz, łącząca północną część gminy z miastem i gminą Tomaszów Mazowiecki oraz gminą Lubochnia i drogą krajową nr 8, droga jest ważnym połączeniem zewnętrznym i wewnętrznym dla północnej części gminy,
- nr 4317E Konewka – Spała, stanowiąca połączenie drogi nr 4313E z drogą krajową nr 48 oraz dojazd do stacji kolejowej w Spale,
- nr 4330E Sługocice – Zakościele, łącząca gminę Inowłódz z drogą wojewódzką nr 713 Łódź - Tomaszów Mazowiecki – Opoczno, zapewniając tym samym dojazd do tych miast, a ponadto do przystanku kolejowego w Brzustowie.

Drogi - krajowa, wojewódzka i powiatowe - zapewniają również ważne połączenia wewnętrzne gminy, służąc dojazdowi do poszczególnych wsi oraz łącząc je między sobą. Drogi te łączą funkcję obsługi ruchu w powiązaniach zewnętrznych i wewnętrznych z obsługą zagospodarowania, znajdującego się przy drodze.

Drogi gminne służą bezpośrednio obsłudze zagospodarowania, wyprowadzają ruch na drogi wyższych kategorii i uzupełniają powiązania o lokalnym znaczeniu.

Drogi wojewódzkie i powiatowe, mimo iż często nie posiadają szerokości w liniach rozgraniczających wymaganych przepisami o drogach publicznych odpowiednich do klasy technicznej, zapewniają generalnie prawidłowe warunki prowadzenia ruchu drogowego i bezpieczeństwa poruszających się tymi drogami.

Drogi gminne często nie posiadają wystarczających parametrów technicznych i szerokości pasów drogowych gwarantujących prawidłowe prowadzenie ruchu drogowego. Szczególnie niedomagania w tym zakresie mają drogi nieklasyfikowane jako publiczne, o charakterze dróg wewnętrznych, ale ogólnodostępne, które muszą zapewnić skomunikowanie z układem dróg publicznych.

W stanie istniejącym drogi krajowa i wojewódzkie są sklasyfikowane jako drogi klasy głównej (G). Drogi posiadają jezdnie o szerokości 6,0 – 7,0 m, chodniki na odcinkach zabudowy w Inowłodzu i Spale. Na odcinku od Spały do Tomaszowa Mazowieckiego ruch rowerowy wzdłuż drogi krajowej odbywa się na ścieżce rowerowej.

Drogi powiatowe o nawierzchni twardej, z uwagi na ich obecne parametry techniczne i użytkowe oraz funkcje w sieci, są drogami klasy zbiorczej (Z). Drogi te mają nawierzchnie o szerokości 5,5 – 7,0 m.

Odległości między skrzyżowaniami dróg zbiorczych i zakres obsługi zagospodarowania w większości odpowiadają wymaganiom dla tej klasy drogi. Drogi powiatowe nie posiadają chodników, poza odcinkami na terenach zabudowy oraz ścieżek rowerowych, poza fragmentem drogi nr 4313E w Konewce.

Drogi powiatowe o nawierzchni gruntowej są obecnie drogami klasy lokalnej (L). Po wyposażeniu ich w nawierzchnie twarde powinny one być drogami klasy zbiorczej (Z).

Drogi gminne posiadają klasy dróg lokalnych i dojazdowych.

Układ komunikacyjny uzupełniają:

- drogi ogólnodostępne – bez kategorii publicznej, zapewniające obsługę wielu miejscowości, z nawierzchniami w ok. 90% ulepszonymi
- drogi ogólnodostępne gospodarze – dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych.

III.11.1.b. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy przebiegają 2 linie kolejowe:

- nr 22 Tomaszów Mazowiecki – Radom
Linia zelektryfikowana, jedno- i dwutorowa pierwszorzędna linia kolejowa, wykorzystywana w ruchu pasażerskim i towarowym. Budowa została rozpoczęta przez Niemców (korzystających z niewolniczej pracy) w okresie II wojny światowej, a dokończona po wyzwoleniu. Uruchomienie miało miejsce w 1948 roku
- nr 53 Tomaszów Mazowiecki – Spała
W gminie znajduje się końcowy odcinek jednotorowej linii kolejowej. Linia wybudowana w 1916 roku. Na linii występuje sporadyczny ruch towarowy pociągów zdawczych oraz turystyczny i sezonowy do Spały.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 maja 2013 r. w sprawie wykazu linii kolejowych o znaczeniu państwowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 569) – obydwie linie kolejowe - linia nr 22 Tomaszów Mazowiecki – Radom oraz linia nr 53 Tomaszów Mazowiecki – Spała znajdują się w wykazie linii kolejowych, które ze względów gospodarczych, społecznych, obronnych lub ekologicznych mają znaczenie państwowe.

III.11.1.c. Transport zbiorowy

Komunikacja publiczna z udziałem prywatnych przewoźników, oparta jest o transport samochodowy przebiegający drogami krajową i wojewódzką oraz ważniejszymi drogami powiatowymi. Transport gminny zapewnia także dowóz dzieci do szkół.

III.11.1.d. Parkowanie

Na terenie gminy nie występują istotne problemy z parkowaniem pojazdów. Wyjątkiem jest centrum Spały, szczególnie w weekendy w sezonie letnim.

Wydzielone parkingi znajdują się m.in. w Inowłodzu przy ruinach zamku, Zakościelu przy kościele Św. Idziego, w Spale nad Pilicą, w Teofilowie przy drodze krajowej oraz w Żądłowicach.

III.11.1.e. Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju komunikacji

Zgodnie z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa Łódzkiego w zakresie rozwoju ponadlokalnych systemów infrastruktury transportowej postuluje się:

- uzupełnienie transeuropejskiej sieci TEN-T o korytarz na kierunku Łódź – Kielce/Radom – Lublin/Rzeszów – Ukraina – Odessa z wykorzystaniem m.in. zmodernizowanej linii kolejowej nr 22 Tomaszów Mazowiecki – Radom
- poprawę stanu technicznego istniejącego układu dróg krajowych i wojewódzkich, polegającą na sukcesywnej przebudowie lub rozbudowie dróg i obiektów mostowych, zakładając dla drogi krajowej nr 48 oraz wszystkich dróg wojewódzkich klasę drogi głównej (G) oraz dla wybranych dróg powiatowych klasę drogi zbiorczej (Z), przy czym w planie jako wybrane uwzględniono tylko ważniejsze drogi powiatowe, do których zaliczono drogi nr 4309E, 4313E, 4317E i 4330E,
- eliminację uciążliwego ruchu tranzytowego i ciężkiego z terenów o intensywnej zabudowie m.in. poprzez realizację obwodnicy Inowłodza w ciągu drogi krajowej nr 48 oraz docelowo także w ciągu drogi nr 726, przy czym plan nie określa przebiegów tych obwodnic,
- przebudowę i modernizację linii kolejowej nr 22 Tomaszów Mazowiecki – Radom do prędkości 160 km/h dla pociągów pasażerskich i 120 km/h dla pociągów towarowych,
- adaptację i wyznaczenie nowych szlaków rowerowych, m.in. magistrali rowerowej wschód – zachód i szlaku parków krajobrazowych, które mogą przebiegać przez gminę Inowłódz.

III.11.1.f. Ocena funkcjonowania i możliwości rozwoju systemu transportowego gminy

Do podstawowych problemów funkcjonowania systemu transportowego gminy należą:

- nie w pełni zhierarchizowany układ drogowy – drogi krajowa i wojewódzka o dużym udziale ruchu tranzytowego, których podstawową funkcją wynikającą z położenia w sieci powinno być prowadzenie ruchu, obsługują jednocześnie przyległą zabudowę,

- przebieg dróg krajowej i wojewódzkiej przez obszary zabudowy, przy czym szczególnie jest to uciążliwe i niebezpieczne w Inowłodzu, gdzie występuje zwarta zabudowa i koncentracji różnych funkcji o istotnym znaczeniu dla gminy oraz w centrum Spały – brak decyzji w zakresie realizacji obwodnicy Inowłódza,
- zagrożenie bezpieczeństwa ruchu, wynikające z dużej dostępności do dróg wyższych klas i konfliktów będących skutkiem wspólnego wykorzystywania jezdni przez wszystkich użytkowników, a w szczególności „niechronionych uczestników ruchu” (pieszych i rowerzystów), zmuszonych do korzystania z jezdni ze względu na brak chodników i ścieżek rowerowych,
- trudności w poprawie parametrów technicznych i użytkowych dróg krajowej i wojewódzkiej na terenach zabudowy, w zakresie ograniczenia dostępności do drogi i obsługi przyległego zagospodarowania z uwagi na ograniczoną szerokość pasa drogowego (brak możliwości poszerzenia jezdni, budowy jezdni serwisowych /zbiorczych/ lub dodatkowych pasów ruchu dla obsługi zagospodarowania bez poszerzenia istniejących pasów drogowych) oraz zwiększenia odległości pomiędzy skrzyżowaniami, poprzez ograniczenie ich liczby, ponieważ spowodowałyby to znaczne utrudnienia w dostępie do zagospodarowania lub wręcz uniemożliwiło z uwagi na brak dróg alternatywnych,
- braki w wyposażeniu w nawierzchnie twarde ulepszone dużej części dróg gminnych,
- parametry techniczne drogi wojewódzkiej i części powiatowych nie odpowiadające wymaganiom określonym dla poszczególnych klas dróg publicznych w zakresie szerokości jezdni, pasa drogowego i dostępności do drogi,
- trudny dostęp do komunikacji autobusowej poza jej głównymi trasami

Uwarunkowaniami sprzyjającymi rozwojowi gminy są:

- korzystne położenie gminy pod względem komunikacyjnym,
- istniejący i planowany korzystny przestrzennie układ powiązań drogowych z nadrzędną siecią drogową oraz gminami sąsiednimi – dobra dostępność komunikacyjna gminy,
- planowana budowa obwodnicy Inowłódza w ciągu drogi krajowej,
- dobrze rozwinięta sieć dróg, zapewniająca powiązania zewnętrzne i wewnętrzne oraz dojazd do zagospodarowania - dobra dostępność komunikacyjna poszczególnych terenów w gminie,
- gęstość sieci drogowej odpowiednia do struktury osadniczej,
- wysoki udział dróg o nawierzchni twardej, wśród dróg o podstawowym znaczeniu dla gminy,
- deklarowane w polityce państwa oraz w strategii i planie zagospodarowania województwa realizacja polityki transportowej opartej na zasadach rozwoju, w tym poprawa stanu dróg i funkcjonowania komunikacji zbiorowej i wsparcie dla działań lokalnych w tym zakresie,
- możliwość uzyskania środków na rozwój infrastruktury z funduszy Unii Europejskiej,
- możliwości przestrzenne rozbudowy dróg oraz chodników i ścieżek rowerowych na terenach otwartych – poza terenami zwartej zabudowy.

Zagrożeniami dla rozwoju mogą być:

- rozpraszanie zabudowy, powodujące wzrost zapotrzebowania na transport,
- opóźnienia w rozbudowie i modernizacji układu drogowego,
- wstrzymywanie inwestycji drogowych,
- stałe pogarszanie się jakości obsługi komunikacją publiczną, szczególnie dostępności do niej,
- niedostatek środków finansowych na rozwój i utrzymanie sieci drogowej oraz komunikacji publicznej, w tym na wkład własny, konieczny do uzyskania wsparcia ze środków Unii Europejskiej,
- konflikty społeczne i ekologiczne, ujawniające się przy modernizacji i rozbudowie układu drogowego.

Z analizy tych uwarunkowań wynika, że perspektywy rozwoju układu komunikacji winny uwzględnić:

- zapewnienie możliwości przestrzennych dla budowy obwodnicy Inowłódza w ciągu drogi krajowej nr 48, co najmniej w jednym wariantcie preferowanym,
- zapewnienie możliwości przestrzennych dla budowy obwodnicy Inowłódza w ciągu drogi wojewódzkiej w nawiązaniu do obwodnicy w ciągu drogi krajowej nr 48,
- zapewnienie możliwości przestrzennych do rozbudowy i przebudowy pozostałych odcinków dróg krajowej i wojewódzkiej do parametrów drogi klasy głównej (G),
- zapewnienie możliwości przestrzennych do rozbudowy i przebudowy dróg powiatowych do parametrów drogi klasy zbiorczej (Z),
- włączenie do sieci dróg gminnych dróg wewnętrznych o istotnym znaczeniu dla funkcjonowania systemu i obsługi zagospodarowania,
- przebudowa i rozbudowa istniejących dróg gminnych, przede wszystkim wyposażenie ich w nawierzchnie twarde ulepszone,
- budowa nowych dróg gminnych dla obsługi nowego zagospodarowania,
- przystosowanie dróg różnych kategorii do prowadzenia komunikacji autobusowej,
- zapewnienie możliwości przestrzennych dla rozbudowy i przebudowy linii kolejowych,
- budowa ścieżek rowerowych dla codziennych potrzeb i rekreacji,
- budowa chodników dla pieszych,
- poprawa warunków parkowania.

III.11.2. Infrastruktura wodociągowa

III.11.2.a. Źródła zaopatrzenia w wodę

System zaopatrzenia w wodę do celów komunalnych gminy Inowłódz oparty jest na 4 głównych ujęciach wody z jurajskiego i czwartorzędowego poziomu wodonośnego oraz stacji uzdatnia wody i ujęcia lokalnego w Spała. Są to:

- Ujęcie wody w miejscowości Teofilów:
Ujęcie wody składa się dwóch studni (nr 1 i nr 2) ujmujących górnourajski poziom wodonośny. Ujęcie posiada zasoby wód podziemnych w wysokości $Q=117,7$ m³/h przy depresji $S = 1,45$ m ppt.
Decyzją Starosty Tomaszowskiego ZRO.6341.22.2015 z dnia 4. 05. 2015 r. udzielono pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód dla potrzeb komunalnych w ilości:
 $Q_{hmax} = 100$ m³/h
 $Q_{dśr} = 1288$ m³/d
Dla przedmiotowego ujęcia wody nie ustanowiono stref ochronnych. Ważność pozwolenia do 6. 08. 2017 r.
Z ujęcia zaopatrywane są w wodę następujące miejscowości: Spała, Inowłódz, Zakościele, Liciężna, Żądłowice, Fryszerka oraz część miejscowości Poświętne.
- Ujęcie wody w miejscowości Królowa Wola
Ujęcie wody składa się trzech studni (nr 1, nr 2 i nr 3) ujmujących jurajski poziom wodonośny. Ujęcie posiada ustalone w kategorii B zasoby wód podziemnych w wysokości $Q=35,7$ m³/h przy depresji $S = 8,8$ m ppt.
Decyzją Starosty Tomaszowskiego ZRO.6341.22.2015 z dnia 4. 05. 2015 r. udzielono pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód dla potrzeb komunalnych w ilości:
 $Q_{hmax} = 35,7$ m³/h
 $Q_{dśr} = 150$ m³/d
 $Q_{rśr} = 55\ 000,0$ m³/rok
Dla przedmiotowego ujęcia wody nie ustanowiono stref ochronnych. Ważność pozwolenia do 4. 05. 2035 r.
Z ujęcia zaopatrywana w wodę jest wieś Poświętne i Królowa Wola.
- Ujęcie wody w miejscowości Brzustów
Ujęcie wody składa się dwóch studni (nr 1 i nr 2) ujmujących górnourajski poziom wodonośny. Ujęcie posiada zasoby wód podziemnych w wysokości $Q=41,7$ m³/h przy depresji $S = 41,7$ m ppt.
Decyzją Starosty Tomaszowskiego ZRO.6223-39/07 z dnia 06.08.2007 r. udzielono pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód dla potrzeb komunalnych w ilości:
 $Q_{hmax} = 20$ m³/h
 $Q_{dśr} = 312$ m³/d
Dla przedmiotowego ujęcia wody nie ustanowiono stref ochronnych. Ważność pozwolenia do 6. 08. 2017 r.
Z ujęcia zaopatrywane w wodę są wsie Brzustów i Dąbrowa z gminy Inowłódz oraz Sługocice z gminy Tomaszów Mazowiecki.
- Ujęcie wody w miejscowości Konewka
Ujęcie wody składa się z jednego otworu studziennego o głębokości 31,5 m ujmującego czwartorzędowy poziom wodonośny, woda podawana jest poprzez hydroformię. Ujęcie posiada zasoby eksploatacyjne w wielkości $Q=15,0$ m³/h przy depresji $S = 2,80$ m ppt.
Decyzją Starosty Tomaszowskiego ZRO.6341.10.2014 z dnia 27. 03. 2014 r. udzielono pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód dla potrzeb komunalnych w ilości:
 $Q_{hmax} = 15$ m³/h
 $Q_{dmax} = 6\ 000$ m³/rok
 $Q_{dśr} = 84$ m³/d
Dla przedmiotowego ujęcia wody nie ustanowiono stref ochronnych. Ważność pozwolenia do 26.03.2034 r.
Z ujęcia zasilana jest wieś Konewka.
- Stacja uzdatniania wody w miejscowości Spała
Ujęcie wody składa się z jednej studni głębinowej (nr II bis) o głębokości 40,0 m ujmujących jurajski poziom wodonośny. Ujęcie posiada ustalone zasoby wód podziemnych w wysokości $Q=15,0$ m³/h przy depresji $S = 25,0$ m ppt. Decyzją Starosty Tomaszowskiego ZRO.6223-33/06 z dnia 18.10.2006 r. udzielono pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód dla potrzeb komunalnych w ilości:
 $Q_{hmax} = 10,0$ m³/h
 $Q_{dmax} = 90,0$ m³/d
 $Q_{dśr} = 80$ m³/d
Dla przedmiotowego ujęcia wody nie ustanowiono stref ochronnych. Z ujęcia zasilana jest prawobrzeżna część Spały.

Publiczne ujęcia wód wspomagane są istniejącymi indywidualnymi ujęciami wody w postaci studni głębinowych lub kopanych jako zwykłe lub szczególne korzystanie z wód. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęć wód dla celów publicznego zaopatrzenia w wodę przekraczają z nadwyżką zapotrzebowanie wody na cele socjalno-bytowe i ochrony p.poż.

III.11.2.b. Sieć wodociągowa

Sieć wodociągowa gminy jest systematycznie przebudowywana, modernizowana i rozbudowywana.

	jednostka miary	2009	2013	2014	2015	2016
długość sieci wodociągowej	km	71,4	75,2	75,2	75,2	75,2
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	3473	3535	3 867	3 856	bd
ludność korzystająca z sieci	% ludności	89,8	90,6	99,9	99,9	99,9

Ogólna długość rozdzielczej sieci wodociągowej w gminie wynosi ponad 75 km, co zaopatruje 100% budynków mieszkalnych i 99,9% ludności. Wszystkie wsie w gminie Inowłódz są podłączone do wodociągu gminnego.

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę gospodarstw domowych są wodociągi grupowe:

- Inowłódz – Teofilów - Zakościele – Spała – Liciężna – Żądłowice – Fryszlerka,
- Brzustów – Dąbrowa,
- Królewa Wola – Poświętne
- Konewka,
- Spała

III.11.3. Infrastruktura kanalizacyjna

Gmina Inowłódz posiada kanalizację sanitarną i deszczową w miejscowościach Spała oraz deszczową w Inowłodzu. Łączna długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej (kolektory sanitarne i kanały uliczne) wynosi 4,75 km a kanalizacji deszczowej 1,2 km. W 2009 r. do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 112 budynków i korzystało z niej ok 14% mieszkańców gminy.

	jednostka miary	2009	2013	2014	2015	2016
długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7
ludność korzystająca z sieci	osoba	536	557	553	551	bd
korzystający z kanalizacji	%	13,9	14,3	14,3	14,3	bd

	jednostka miary	2009	2013	2014	2015	2016
oczyszczalnie komunalne	szt	1	1	1	1	2
wielkość oczyszczalni w RLM	osoba	1183	1183	1183	1183	bd
ludność korzystająca z oczyszczalni	osoba	740	740	735	735	bd

Na terenie gminy działają obecnie 2 komunalne oczyszczalnie ścieków.

- Gminna oczyszczalnia ścieków w Spale – mechaniczno – biologiczna – odbiornik ścieków rz. Gać km 0,6 – JCW Gać 200017254729 – ilość ścieków w 2015 r. = 32589 m3/rok
- i w Zakościelu (oddana w 2015 r.) – Parametry oczyszczalni: wydajność do 6315 RLM, Q śr = 650,4 m3/d, Qh max = 908 m3/d. Parametry jakościowe oczyszczonych ścieków określa się na: BZT5 - 25 mgO2/l, ChZT - 125 mg O2/l, zawiesina ogólna - 35 mgO2/l.

Do oczyszczalni w Zakościelu ścieki są dostarczane obecnie przy użyciu wozów asenizacyjnych, nie jest do niej podłączona żadna sieć kanalizacyjna.

Dodatkowo, oprócz gminnej oczyszczalni ścieków na terenie gminy działają jeszcze:

- oczyszczalnia ścieków - Ośrodek Przygotowań Olimpijskich w Spale – mechaniczno – biologiczna – odbiornik ścieków rz. Gać km 0,984 – JCW Gać 200017254729 – ilość ścieków w 2015 r. = 61297 m3/rok
- oczyszczalnia ścieków - Kolejowe Przedsiębiorstwo Wypoczynkowe "Natura Tour" Sp. z o.o. w Gdańsku O/Warszawa – mechaniczno – biologiczna – odbiornik ścieków rz. Gać km 1,625 – JCW Gać 200017254729 – ilość ścieków w 2015 r. = 2267 m3/rok
- oczyszczalnia ścieków - Nowe Koronki Sp. z o.o. S.K.A. Konewka – mechaniczno – biologiczna – odbiornik ścieków rz. Gać km 2,9 – JCW Gać 200017254729 – ilość ścieków w 2015 r. = 4932 m3/rok
- oczyszczalnia ścieków - Fundacja PROeM Chrześcijańskie Centrum Młodzieżowe Fundacji "Słowo Życia" Zakościele – mechaniczno – biologiczna – odbiornik ścieków rz. Pilica km 112 – JCW Pilica od Wolbórki do Drzewiczki 200019254799 – ilość ścieków w 2015 r. = 3296 m3/rok

W terenach nie mających kanalizacji gminnej, ścieki odprowadzane są do urządzeń indywidualnych.

W 2015 r. było 491 zbiorników bezodpływowych i 30 oczyszczalni przydomowych.

Na podstawie Rozporządzenia nr 15/06 Wojewody Łódzkiego z dnia 12 kwietnia 2006 r. została wyznaczona aglomeracja Inowłódz, o równoważnej liczbie mieszkańców 2 333, obejmująca miejscowości: Konewka, Spała, Teofilów, Inowłódz i Zakościele z oczyszczalnią ścieków komunalnych w Zakościelu. W myśl powyższego rozporządzenia długość sieci kanalizacji sanitarnej miała wynosić 36,2 km oraz miała powstać mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 400 m3/d.

Na podstawie Uchwały nr XXIX/381/16 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 25 października 2016 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Inowłódz - została wyznaczona rozszerzona aglomeracja Inowłódz, o równoważnej liczbie mieszkańców 4236 mieszkańców obejmująca miejscowości: Inowłódz, Konewka, Królowa Wola, Spała, Teofilów, Zakościele. Ścieki komunalne z obszaru aglomeracji odprowadzane są do oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w miejscowości Zakościele.

Gmina Inowłódz posiada opracowaną w 2008 roku „Koncepcję programowo-przestrzenną odprowadzania i oczyszczania ścieków dla Gminy Inowłódz”. „Koncepcja Gospodarki Wodno-Ściekowej dla Gminy Inowłódz” zakłada iż powinny powstać cztery układy kanalizacyjne składające się z: sieci kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków i przepompowni w zlewniach:

- Inowłódz - zlewnia obejmuje następujące miejscowości Inowłódz, Gasek, Teofilów, Fryszlerka, Zakościele, Liciężna, Żądłowice. Sieć kanalizacyjna w układzie mieszanym grawitacyjno-ciśnieniowym;
- Brzustów - zlewnia obejmuje następujące miejscowości: Brzustów, Dąbrowa, Kolonia Brzustów, Kolonia Grudki;
- Spała (prawobrzeżna część Spały);
- Królowa Wola - zlewnia obejmuje następujące miejscowości: Konewka, Królowa Wola, Poświętne.

III.11.4. Ocena stanu gospodarki wodno – ściekowej

Sieć wodociągowa jest rozbudowana i zaopatruje 100% mieszkań. Sieć kanalizacji sanitarnej obsługuje 14,3% mieszkań. Poziom rozwoju infrastruktury wodociągowej i kanalizacji sanitarnej wykazuje znaczne dysproporcje. Problematyka ta nie jest jednak typowa tylko dla gminy Inowłódz. Powodem takiego stanu rzeczy jest fakt, iż rozwój sieci wodociągowej odpowiada większemu zapotrzebowaniu ludności. Inwestycje z zakresu kanalizacji i oczyszczalni ścieków są bardziej kapitałochłonne i oceniane są bardziej jako element obciążający finanse gminy, a mniej jako element podnoszący standard mieszkaniowy i zmniejszający degradację środowiska naturalnego.

Mimo znacznego rozwoju sieci zaopatrzenia w wodę nie wszystkie sieci spięte są w układy pierścieniowe gwarantujące niezawodność w dostawach wody. W części istnieją sieci rozgałęzieniowe. Obszary zasilania z poszczególnych stacji ujęć wody połączone są w jeden system zaopatrzenia. Stan techniczny jest systematycznie poprawiany.

Wodociągi azbestowo – cementowe podlegają sukcesywnej wymianie. Sieci kanalizacyjne będą rozbudowywane w ramach założeń aglomeracji.

III.11.5. Infrastruktura energetyczna

Cała gmina posiada dostęp do sieci elektrycznej krajowego systemu energetycznego.

Na terenie gminy Inowłódz nie występują źródła wytwarzania energii elektrycznej, poza jedną farmą fotowoltaiczną przy oczyszczalni ścieków w Zakościelu - moc 39,6 kWp.

Przez teren gminy nie przebiegają linie energetyczne wysokiego napięcia oraz nie planuje się ich przebiegu, jak też lokalizacji stacji elektroenergetycznych wysokiego napięcia.

Energia elektryczna dostarczana jest dla odbiorców w gminie Inowłódz magistralnymi napowietrznymi liniami 15kV wyprowadzonymi z 4 stacji 110/15 kV:

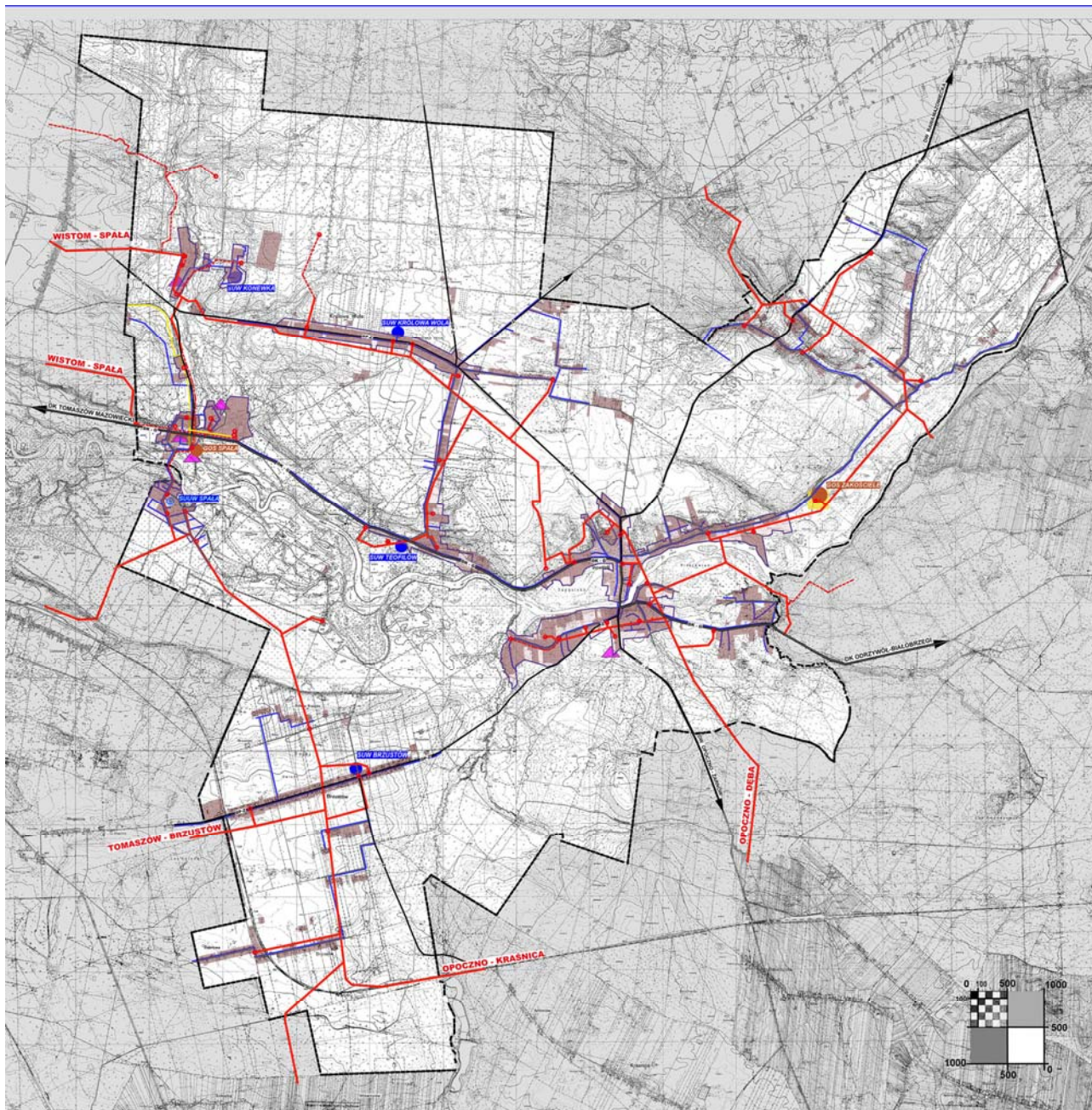
1. GPZ „Tomaszów 1” zlokalizowanej przy ul. Świętego Antoniego w Tomaszowie Mazowieckim;
2. GPZ „Tomaszów 2” zlokalizowanej przy ul. Włókienniczej w Tomaszowie Mazowieckim;
3. GPZ „Opoczno” zlokalizowanej przy ul. Inowłódzkiej w Opocznie;
4. GPZ „Roszkowa Wola” zlokalizowanej na terenie Gminy Rzeczyca.

Sieć linii średniego napięcia jest spięta, jej odcinki wyprowadzane są poza gminę i zasilają sąsiednie miejscowości.

Sieci, w przeważającej mierze napowietrzne, doprowadzają napięcie do stacji transformatorowych, w których następuje obniżenie napięcia średniego do wartości 0,4 kV (napięcie sieci konsumpcyjnej i oświetleniowej).

Stacje transformatorowe na terenie gminy w zdecydowanej większości są wolnostojące, słupowe, w wykonaniu prefabrykowanym. Łącznie na terenie gminy Inowłódz ustawiono około 60 stacji transformatorowych.

Istniejący system zasilania gminy Inowłódz liniami 15 kV zapewnia zaopatrzenie w energię elektryczną z możliwością zwiększenia zapotrzebowania.

SCHEMAT INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - UZBROJENIE TECHNICZNE + DROGI

TERENY ZABUDOWANE	STACJE BAZOWE TELEFONII KOM.	SIECI WODOCIĄGOWE	SIECI KANALIZACJI SANITARNEJ
DROGA KATEGORII KRAJOWEJ (klasa główna)	NAPIEWIETRZNE LINIE ELEKTROENERGETYCZNE 15 kV	STACJE UJĘĆ WODY	GMINNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW
DROGA KATEGORII WOJEWÓDZKIEJ (klasa główna)	KABLOWE (w ziemi) LINIE ELEKTROENERGETYCZNE 15 kV	STACJA UJĘĆ I UZDATNIANIA	AGLOMERACJA INOWŁÓDZ
DROGI KATEGORII POWIATOWEJ (klasa zbiorcza)	STACJE 15kV/0,4kV	STUDNIE GŁĘBINOWE	SIECI GAZOWE
DROGI KATEGORII GMINNEJ	FARMA FOTOWOLTAICZNA		
INNE WAŻNIEJSZE DROGI - BEZ KATEGORII PUBLICZNEJ			

III.12. Infrastruktura gazownicza

Infrastruktura gazownicza obejmuje niewielki fragment obszaru gminy. Sieć gazowa średniego ciśnienia Tomaszów Mazowiecki – Spała obejmuje centrum miejscowości i Centralny Ośrodek Sportu. Istnieje od 2011 r.

Według „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego w Inowłodzu planowana jest budowa gazociągu wysokiego ciśnienia wraz z dwiema stacjami redukcyjno - pomiarowymi I-ego stopnia.

	jednostka miary	2011	2013	2014	2015	2016
długość czynnej sieci	m	7808	8191	8553	8593	bd
czynne przyłącza do budynków	szt.	-	10	22	26	bd
odbiorcy	gosp.	1	1	26	31	bd
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	-	bd	9	13	bd
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	-	2	62	73	bd

III.13. Infrastruktura ciepłownicza

Gmina nie posiada sieci ciepłowniczej. Zabudowa mieszkaniowa oraz zakłady produkcyjne i usługowe posiadają indywidualne systemy grzewcze oparte głównie na paliwach stałych, rzadziej na gazie ziemnym lub oleju opałowym. W obiektach użyteczności publicznej istnieją lokalne kotłownie oparte na oleju opałowym lub paliwie stałym.

III.14. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami, zgodnie z przepisami o odpadach oraz o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, jest zadaniem gminy od 1 lipca 2013 r. Nowe regulacje wymagają, aby gminy zorganizowały odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy (art. 6c ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach). Obowiązek ten polega na fizycznym zorganizowaniu odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie gminy.

W ramach nowego systemu właściciele nieruchomości zamieszkałych z terenu gminy mają możliwość prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów „u źródła”, czyli w gospodarstwie domowym, bezpośrednio na nieruchomości. Odbiorem „u źródła” objęte zostały frakcje odpadów:

- odpady komunalne zmieszane (pozostałość po segregacji),
- odpady suche (papier, tworzywa sztuczne, metal),
- odpady ze szkła (opakowania szklane).

Gmina Inowłódz nie posiada własnego składowiska odpadów komunalnych. Odpady wywożone są na składowisko w gminie Lubochnia.

Na terenie gminy funkcjonowały składowiska odpadów w Inowłodzu i Brzustowie. Starosta Tomaszowski na mocy decyzji ZRO.7643-2/06 z dnia 11.05.2006 wyraził zgodę na zamknięcie składowiska odpadów położonego w Inowłodzu oraz określił techniczny sposób zamknięcia składowiska i harmonogram działań związanych z rekultywacją składowiska. Składowisko odpadów w Brzustowie zostało zamknięte na mocy decyzji Marszałka Województwa Łódzkiego RO.VI-IV-6620/54/21/2010 z dnia 08.10.2010 r. W decyzji określono techniczny sposób zamknięcia składowiska wraz z harmonogramem działań związanych z rekultywacją składowiska. Gmina Inowłódz prowadzi monitoring zamkniętych i zrehabilitowanych składowisk odpadów.

Gmina Inowłódz posiada „Program ochrony środowiska i planu gospodarki odpadami dla gminy Inowłódz na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016”.

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2012 (WPGO), przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego nr XXVI/481/12 z dnia 21 czerwca 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2012 r. poz. 2366) gmina Inowłódz należy do regionu III gospodarki odpadami na terenie województwa łódzkiego.

III.15. Stan prawny gruntów

Powierzchnia ewidencyjna gruntów gminy to 9788 ha.

W obszarze gminy przeważają grunty Skarbu Państwa, stanowiąc 52,7% ogólnej powierzchni gminy – ponad połowa.

W większości jest to własność lasów.

Własnością gminy jest 218 ha, czyli 2,2% powierzchni gminy. Z tej wielkości do potencjalnego nowego zainwestowania pozostaje 65 ha (ogólna ilość pomniejszona o drogi, lasy, wody płynące i grunty już zabudowane i zurbanizowane).

Stan własnościowy gruntów – 2017 r.

Grupa, podgrupa rejestrowa	grunty Skarbu Państwa	grunty gminnego zasobu nieruchomości	grunty osób fizycznych	grunty pozostałych własności	
Pow. ogólna (ha)	5159	218	3953	458	9788
Udział w pow. ogólnej gminy (%)	52,7	2,2	40,4	4,7	100
grunty rolne (bez rolnych zabudowanych)	64	52	2842		
+ pod wodami stojącymi (ha)	+ 4	+0	+0		
lasy (ha)	4874	32	834		
grunty zabudowane i zurbanizowane,	0	13	73		
+ rolne zabudowane (ha)	+ 4	+3	+132		
drogi	19	103	3		
+ koleje (ha)	+0	+0	+0		
grunty pod wodami płynącymi (ha)	16	1	2		

III.16. Zadania służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Dla obszaru gminy Inowłódz zaprogramowano (wg. planu zagospodarowania przestrzennego województwa) następujące zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

w sferze działań infrastrukturalnych:

- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 726 na odcinku Rawa Mazowiecka – Inowłódz - Bukowiec Opoczyński oraz Opoczno-Żarnów

w sferze działań środowiska przyrodniczego:

- modernizacja i budowa sieci kanalizacyjnej, budowa oczyszczalni ścieków w zasięgu aglomeracji Inowłódz (o wielkości ≥ 2000 RLM i $< 10\ 000$ RLM)

III.17. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

ad. Art. 10 ust. 1 pkt. 7

Potrzeby i możliwości rozwoju gminy, uwzględniające w szczególności:

a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,

– analizy społeczne

Sferę społeczną charakteryzuje stan demograficzny, jakość życia mieszkańców, wykształcenie, wiedza i kompetencje, warunki zamieszkiwania, pracy, wypoczynku.

Na tle powiatu tomaszowskiego: (przy określaniu pozycji: na 11 gmin powiatu - najmniejsza wartość = poz. 1, najwyższa wartość = poz. 11)

- pod względem ludności na 1 km² – poz. 10 – druga najbardziej liczna gmina w powiecie pod w/w względem
- pod względem salda migracji na 1000 ludności – poz. 4 – niski poziom migracji ludności

LUDNOŚĆ	jednostka miary	2009	2012	2013	2014	2015	2016
Ludność ogółem wg zameldowań na pobyt stały	os.	3868	3921	3900	3872	3861	3828

AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA	jednostka miary	2009	2013	2014	2015	2016
pracujący	os.	633	611	638	707	bd
bezrobotni	os.	295	317	214	176	181

MIESZKALNICTWO	jednostka miary	2009	2013	2014	2015	2016
budynki mieszkalne w gminie	-	1340	1384	1389	1398	1402
mieszkania	-	1535	1624	1629	1638	bd
przeciętna powierzchnia 1 mieszkania	m ²	76,8	79,1	79,2	79,6	bd
przeciętna powierzchnia na 1 osobę	m ²	30,5	32,9	33,3	33,8	bd
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	os.	2,52	2,40	2,38	2,36	bd
mieszkania oddane do użytkowania	szt	-	-	7	12	bd

JEDNOSTKA OSADNICZA ilość mieszkańców zameldowania na pobyt stały	2012 r.	2014 r.	2016 r.	2016 r. (bilansowanie GUS)
Brzustów	858	837	831	835
Dabrowa	59	60	63	67
Inowłódz	777	775	733	737
Konewka	302	284	276	280
Królowa Wola	705	697	691	697
Liciężna	217	225	233	237
Poświętne	96	100	99	103
Spała	450	432	423	430
Teofilów	74	72	71	75
Zakościele	189	190	190	194
Żądłowice	180	174	169	173
razem – dane urzędu gminy	3907	3846	3779	-
Ludność ogółem – wg GUS	3921	3872	3828	3828

Podsumowanie:

Dane statystyczne pokazują, że spada liczba ludności, która ma stałe zameldowanie w gminie.

Odmienne od danych demograficznych, każdego roku przybywa w gminie nowych budynków mieszkalnych i mieszkań. Świadczy to o kilku zjawiskach:

- Faktyczna ilość mieszkańców gminy jest większa od liczby osób zameldowanych. Składa się na to brak obowiązku meldunkowego, inne miejsce zamieszkiwania od miejsca zameldowania, zamieszkiwanie gminy przez osoby, które przebywają w gminie w sezonie turystycznym, potrzeba posiada „drugiego domu” obok mieszkania np. w mieście
- Ludność podnosi swój standard mieszkaniowy, młode pokolenia szukają swoich własnych siedlisk
- Pojawiają się mieszkania na wynajem potrzebne i turystom i osobom sezonowo zatrudnianym

– analizy ekonomiczne

Sferę ekonomiczną cechują: dostępność, baza gospodarcza, rynek pracy oraz zasobność gminy przekładające się na możliwości finansowania społeczeństwa i samorządu.

Na tle powiatu tomaszowskiego: (przy określaniu pozycji: na 11 gmin powiatu - najmniejsza wartość = poz. 1, najwyższa wartość = poz. 11)

- pod względem dochodów własnych budżetu gminy na 1 mieszkańca w 2016 r. – poz. 1 – najmniej
- pod względem wydatków z budżetu gminy na 1 mieszkańca w 2016 r. – poz. 1 – najmniej

Analiza dochodów i wydatków budżetu gminy według wybranych działów:

DOCHODY - w % ogółu dochodów	2013	2014	2105
rolnictwo i łowiectwo	1,0	1,6	25,3
transport i łączność	0,9	0,8	1
gospodarka mieszkaniowa	1,5	2,0	1,2
administracja publiczna	0,6	0,5	0,5
bezpieczeństwo publiczne i ochrona p.poż	0,0	0,2	0,0
różne rozliczenia	32,1	23,9	18,0
oświata i wychowanie	0,9	2,5	1,0
pomoc społeczna	12,0	10,4	8,8
edukacyjna opieka wychowawcza	0,2	10,4	8,4
gospodarka komunalna i ochr. środowiska	2,1	0,4	8,5
kultura	-	12,3	-
kultura fizyczna	-	-	-
dochody od osób prawnych i fizycznych	46,9	43,5	34,4
pozostałe	1,8	1,8	1,2
dochody na 1 mieszkańca			4649
dochody własne			47,9
wpływy z podatków			24,0
środki unijne – wartość umów	>15 mln zł	>21 mln zł	>21 mln zł

WYDATKI - w % ogółu wydatków	2013	2014	2105
rolnictwo i łowiectwo	0,4	0,4	0,3
transport i łączność	4,4	6,2	4,3
gospodarka mieszkaniowa	0,1	0,0	1,5
administracja publiczna	18,0	16,6	11,6
bezpieczeństwo publiczne i ochrona p.poż	1,2	2,1	0,7
różne rozliczenia	-	-	-
oświata i wychowanie	37,7	34,8	23,9
pomoc społeczna	15,7	15,1	10,8
edukacyjna opieka wychowawcza	0,2	0,2	0,1
gospodarka komunalna i ochr. środowiska	7,9	11,3	38,3
kultura	5,5	5,2	2,7
kultura fizyczna	0,9	2,6	2,1
działalność usługowa	0,4	0,5	0,3
ochrona zdrowia	0,9	0,9	0,6
pozostałe	6,7	4,1	2,8
wydatki na drogi publiczne	4,1	5,4	4,0
wydatki na 1 mieszkańca			4954
cele inwestycyjne w wydatkach majątkowych			100
cele inwestycyjne w wydatkach ogółem			37,4

Podsumowanie:

Niskie dochody gminy wynikają z faktu iż, na jej terenie nie ma dużych obiektów komercyjnych produkcji, przemysłu, usług, handlu. Gospodarka finansowa jest jednak dostosowana do możliwości i potrzeb, z użyciem środków zewnętrznych, ze środków własnych przedsiębiorstw, z udziału inwestorów zewnętrznych, z dotacji, pożyczek, kredytów, obligacji komunalnych, w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

– analizy środowiskowe

Analizy środowiskowe oceniające obecny system osadniczy, ład przestrzenny i elementy ochrony środowiska sprowadzają się do oceny ograniczania rozwoju przestrzennego gminy przez elementy środowiska naturalnego. Głównymi elementami ograniczania rozwoju przestrzennego, tworzenia siedlisk są:

- lasy i grunty zadrzewione zajmują niemalże 60% powierzchni, z czego większość objęta formami ochrony przyrody
- dolina rz. Pilicy - z obszarami zagrożonymi powodzią wyłączonymi z inwestowania zajmuje około 9%
- inne wyłączone z zainwestowania – drogi, cmentarze, obszary eksploatacji kopalin, parki, inne grunty obniżeń cieków wodnych o utrudnionym posadowieniu, tereny nieskomunikowane – zajmą około 5%

Dla prowadzenia gospodarowania rolniczego i rozwoju urbanizacji pozostaje około poniżej 30% obszaru gminy, przy czym jest to przestrzeń także rolnicza, która musi zachować grunty niezabudowane zdolne do produkcji rolniczej.

b) potrzeby rozwojowe według analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych

Z analiz ekonomicznych wynika:

- niska w skali powiatu pozycja pod względem dochodów = potencjalnie niskie możliwości gospodarowania własnymi dochodami gminy
- obecne wydatki przekraczają dochody
- spadek aktywności rolniczej, przebranżawianie się gospodarstw = konieczność zapewnienia strefom istniejącego mieszkalnictwa możliwości realizacji przeznaczenia pozwalającego na działalność gospodarczą o szerokim spektrum,
- niska aktywność gospodarcza wymaga zapewnienia strefom istniejącego mieszkalnictwa możliwości realizacji przeznaczenia pozwalającego na działalność gospodarczą o szerokim spektrum dająca też możliwości zmiany profilu działalności gospodarczej = konieczność poszukiwania nowych stref dla osiedlania się ludzi = zwiększenie popytu na usługi, zapotrzebowania na miejsca pracy = wzrost dochodów dla budżetu gminy
- niedobory miejsc pracy = konieczność wyznaczenia obszarów umożliwiających aktywizację gospodarczą przekładających się na wyznaczenie terenów dla rozwoju działalności gospodarczej ukierunkowanej na rozwój turystyki

Potrzeby ekonomiczne:

- **aktywizacja gospodarcza – nowe tereny inwestycyjne, rozwój indywidualnej działalności gospodarczej, przyciąganie inwestorów głównie z branży turystycznej – potrzebne nowe tereny usług turystyki, wysoka jakość usług turystyki, szeroki program turystyki**
- **wzrost zamożności mieszkańców – wzrost zasobów budowlanych i mieszkaniowych, poprawa jakości usług publicznych, standardów zamieszkiwania, standardów usług**

Z analiz społecznych wynika:

- wzrost liczby pracujących osób oznacza większe przechodzenie ludności z zatrudnienia sektora rolniczego do sektora poza rolniczego = zwiększone zapotrzebowanie na miejsca pracy poza rolnictwem
- zwiększają się zasoby mieszkaniowe, wielkość mieszkań = wzrost zapotrzebowania na lepsze warunki mieszkaniowe = budowa drugich domów dla młodszych pokoleń
- społeczeństwo dysponuje zasobami finansowymi dla poprawiania swoich warunków mieszkaniowych

Potrzeby społeczne:

- **podnoszenie standardów życia, pracy i wypoczynku**
- **podnoszenie tożsamości, świadomości i wartości lokalnej – zerwanie z poczuciem zaściankowości**
- **stworzenie produktów turystycznych wysokiej jakości, atrakcyjnych dla szerszego kręgu odbiorców**

Z analiz środowiskowych wynika:

- obowiązkowe utrzymanie stref rozwoju budowlanego poza obszarami wyłączonymi z zabudowy:
  - poza obszarami ochrony przyrodniczej, poza strefami zagrożenia powodziowego, z maksymalną ochroną lasów
  - przy czym w tym zakresie trzeba uznać, że miejscami można pozwolić na zmianę przeznaczenia lasów na cele nierolnicze i nieleśne

Potrzeby środowiskowe:

- **ochrona środowiska przyrodniczego jako głównego kapitału rozwojowego**

c) Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,

Gmina Inowłódz nie jest częścią miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego. Tę część analizy pomija się w opracowaniu.

LUDNOŚĆ - jednostka miary os.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ludność ogółem wg zameldowań na pobyt stały	3868	3929 skok o 61	3924 spadek o 5	3921 spadek o 3	3900 spadek o 21	3872 Spadek o 28	3861 spadek o 11	3828 spadek o 33

ZASOBY MIESZKANIOWE - jednostka miary szt	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
budynki mieszkalne w gminie	1340	1347 skok o 7	1361 skok o 14	1377 skok o 16	1384 skok o 7	1389 skok o 5	1398 skok o 9	1406 skok o 8

Pomimo iż od 2010 r. spada liczba osób zameldowanych, to wzrost ilości budynków mieszkalnych świadczy, że faktyczne tendencje demograficzne, a właściwie potrzeby dla rozwoju zabudowy dla gminy muszą być szacowane inaczej. Nie tylko poprzez wzrost liczby rdzennych mieszkańców, ale głównie poprzez oczekiwany wzrost zasobów mieszkaniowych i usługowych.

Według średniego wzrostu zasobów mieszkaniowych od 2010 r. – szacowany roczny przyrost = 10 budynków/rok Odpowiada wg. docelowego wskaźnika ilości osób / mieszkanie 2,2 = 22 osoby wzrosty ilości mieszkańców rocznie.

Optymistyczna (trudno bowiem zakładać inaczej przyjmując docelowe wyludnianie gminy) perspektywa demograficzna na 30 lat:

= 22 os/rok x 30 lat = 660 osób mieszkających (przebywających) w gminie i mających w niej zaplecze mieszkaniowe.

Uwzględnia to osoby zameldowane, zameldowane czasowo, niezameldowane, drugie domy, także domy wykorzystywane turystycznie sezonowo i kwatery na wynajem.

Wyliczony wzrost liczby mieszkańców w perspektywie do 2048 r. można zwiększyć jako niepewność procesów rozwojowych o nie więcej jak 30%, co daje w perspektywie 30 lat – do 2048 r:

wzrost o 660 osób + 30% x 660 osób = 660 + 198 = 858 osób

Dla liczby ludności daje to maksimum 3828 osób + 858 osób = 4686 osób.

a) **Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy**

FINANSOWANIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, SPOŁECZNEJ, ZADAŃ WŁASNYCH							
	2012		2014		2016		średnio
		% ogółu dochodów		% ogółu dochodów		% ogółu dochodów	% w zaokr.
Dochody budżetu gminy	13202091,74		14070118,73		17184275,28		
wydatki na wodociągi	56201,60	0,4	19500,00	0,14	0,00	0	0,07
wydatki na kanalizację	60999,99	0,5	8610,00	0,06	280307,48	1,6	1
wydatki na drogi	19188,00	0,15	519670,12	4,7	498293,63	2,9	3
wydatki na infrastrukturę społeczną	4361386,66	33	1139604,42	8	1964263,58	11,4	17

Z analizy możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy wynika

– według średniej z okresu 2012 r – 2016 r: przy poziomie szacowanego przyszłościowego dochodu średnio 20 000 000,00 zł

- wydatki na wodociągi – 0,07% dochodu przyszłościowego budżetu gminy – 14 000,00 zł
– niskie nakłady na wodociągi z uwagi na zwodociągowanie całej gminy i dobry stan sieci
- wydatki na kanalizację – 1% dochodu przyszłościowego budżetu gminy – 200 000,00 zł
na razie niewielkie nakłady, ale przy założeniu rozbudowy kanalizacji będą musiały wzrosnąć
- wydatki na drogi – 3% dochodu przyszłościowego budżetu gminy – 600 000,00 zł
- niskie nakłady powodowane niewielką długością dróg gminnych obsługujących zabudowę
– wnioski - nowe tereny zabudowy należy wyznaczać przy istniejących drogach by minimalizować nakłady na budowę nowych dróg.
- wydatki na infrastrukturę społeczną – 17 % dochodu przyszłościowego budżetu gminy – 3 400 000,00 zł
obecna infrastruktura może nie być w stanie obsłużyć przyszłościowych potrzeb rozwojowych, wskazane etapowanie inwestycji infrastrukturalnych.

b) **BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ:**

ad. Art. 10 ust. 5 pkt. 1

Formułuje się, na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, o których mowa w ust. 1 pkt 7 lit. a-c, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;

Zapotrzebowanie na nową zabudowę dla gminy Inowłódz będzie szacowane poprzez oczekiwany wzrost terenów budowlanych, głównie mieszkaniowych i usługowych.

Dla miejscowości turystycznych jest bowiem oczywiste, że muszą posiadać większe zasoby mieszkaniowe, przekraczające potrzeby rdzennych mieszkańców, aniżeli niż inne miejscowości nie przyjmujące turystów.

Zaplecze mieszkaniowe turystyczne w gminie wiejskiej, to oprócz obiektów typu hotelowego, głównie gospodarstwa agroturystyczne domy i kwatery na wynajem.

Perspektywy rozwojowe gminy nastawionej rozwojowo wyłącznie na czerpanie pożytków z ruchu turystycznego, muszą uwzględniać te wymagania, a nie kreować tereny budowlane ograniczone dla rdzennej ludności.

Z uwagi na rodzaj opracowania – powierzchnię użytkową zabudowy ocenia się jako powierzchnię możliwą do zabudowy w granicach projektowanych wydzieleni terenowych.

Jako powierzchnię użytkową zabudowy (w przeciwieństwie do pow. użytkowej budynku) należy liczyć jako możliwą do zrealizowania powierzchnię zabudowy według wskaźnika powierzchni zabudowy przyjmowanego dla danego rodzaju terenu i przewidywanego stopnia intensyfikacji zabudowy.

Powierzchnię użytkową zabudowy definiuje się jako powierzchnię terenu możliwą do lokalizowania zabudowy

- zabudowa zagrodowa = pow. terenu brutto na 1 bud. mieszkalny 2000 - 4000m²
- zabudowa jednorodzinna = pow. terenu brutto na 1 bud. mieszkalny 800-2200m²
- usługi = pow. terenu brutto 800 - 3000m²
- zabudowa rekr. indyw = pow. terenu brutto 400 -1400m²
- aktywność gosp. = pow. terenu brutto 2000 – 10000m²

ZAPOTRZEBOWANIE:

tereny z mieszkaniami na 4686 osób:

kryterium powierzchniowe - 60% udziału zabudowy zagrodowej
– 40% udziału zabudowy jednorodzinnej

kryterium osobowe – 50% mieszkańców w zabudowie zagrodowej
– 50% mieszkańców w zabudowie jednorodzinnej (w tym ruch turystyczny, mieszkania na wynajem)

1. ZABUDOWA ZAGRODOWA = 50% x 4686 = 2343 osoby
2343 os / 2,2 os/mieszkanie = 1065 mieszkań, co pozwala przyjąć
= 1065 budynków mieszkalnych = 1065 x 3500 pow. działki brutto = 3727500 m²
2. ZABUDOWA JEDNORODZINNA = 50% x 4686 = 2343 osoby
2343 os / 2,2 os/mieszkanie = 1065 mieszkań
= 1065 budynków mieszkalnych = 1065 x 2000 pow. działki brutto = 2130000 m²
3. Zapotrzebowanie na tereny usługowe
- docelowe 4686 osób x 300 m²/osobę (obecnie) = 1405800 m²,
zwiększając standard obsługi turystycznej - możliwe przyjęcie większej powierzchni w celu umożliwienia rozwoju turystycznego = 4686 osób x 350 m²/osobę = 1640100 m²
4. Zapotrzebowanie na tereny aktywności gospodarczej
- docelowe 4686 osób x 70 m²/osobę (obecnie) = 328020 m²
- zasadne przyjęcie większej powierzchni w celu umożliwienia aktywizacji gospodarczej i znacznych niedoborów miejsc pracy na poziomie 100m²/os = 4686 osób x 140 m² = 656040 m²
5. Zapotrzebowanie na tereny rekreacji indywidualnej:
– docelowe 4686 osób x 250m²/osobę (obecnie) = 1171500 m² - możliwe przyjęcie większej powierzchni w celu umożliwienia rozwoju turystycznego = 4686 osób x 260m²/osobę = 1218360 m²

ad. Art. 10 ust. 5 pkt. 2

Szacuje się chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;

z uwzględnieniem

ad. Art. 10 ust. 5 pkt. 3

Szacuje się chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione w pkt 2, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;

WYLICZENIE CHŁONNOŚCI MIESZKANIOWEJ DLA GMINY

– obejmuje obecne tereny zabudowane + rezerwy w jednostkach osadniczych (enklawy w ciągach zabudowy)
+ tereny objęte planami miejscowymi + wydane decyzje administracyjne:

pow. TERENÓW WIELOFUNKCYJNYCH ZABUDOWANYCH – 4416533,14 m²

pow. rezerw dla TERENÓW WIELOFUNKCYJNYCH – 626849,52 m²

RAZEM pow. TERENÓW WIELOFUNKCYJNYCH = 4416533,14 + 626849,52 = 5043382,66 m²

w tym: 50% pow. terenów zabudowy zagrodowej = 50% x 5043382,66 = 2521691,33 m²

30% pow. terenów zabudowy jednorodzinnej = 30% x 5043382,66 = 1513014,798 m²

10% pow. terenów usługowych = 10% x 5043382,66 = 504338,266 m²

4% pow. terenów aktywności gospodarczej = 4% x 5043382,66 = 201735,3064 m²

4% pow. terenów rekreacji indywidualnej = 4% x 5043382,66 = 201735,3064 m²

2% pow. terenów innych – parki, parkingi = 2% x 5043382,66 = 100867,6532 m²

pow. wydzielonych TERENÓW USŁUG – 762886,86 m²

pow. TERENÓW USŁUG z terenów wielofunkcyjnych - 504338,266 m²

razem jest 1267225,126 m²

pow. rezerw dla TERENÓW USŁUG – 52332,58 m²

RAZEM pow. TERENÓW USŁUG – 1319557,706 m²

pow. wydzielonych TERENÓW AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ – 297 268,06 m²

pow. TERENÓW AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ z terenów wielofunkcyjnych - 201735,3064 m²

razem jest 499003,3664 m²

pow. rezerw dla TERENÓW AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ – 11 945,03 m²

RAZEM pow. TERENÓW AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ - 510948,3964 m²

pow. wydzielonych TERENÓW REKREACJI INDYWIDUALNEJ – 785 924,76 m²

pow. rezerw dla TERENÓW REKREACJI INDYWIDUALNEJ – 195 862,22 m²

pow. TERENÓW REKREACJI INDYWIDUALNEJ z terenów wielofunkcyjnych - 201735,3064 m²

RAZEM pow. TERENÓW REKREACJI INDYWIDUALNEJ - 1183522,2864 m²

ad. Art. 10 ust. 5 pkt. 4

Porównuje się maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1, oraz sumę powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje zabudowy, o której mowa w pkt 2 i 3, a następnie, gdy maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1:

- a) **nie przekracza** sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy - **nie przewiduje się** lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3
- b) **przekracza** sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy - bilans terenów pod zabudowę **uzupełnia się** o różnicę tych wielkości wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, i przewiduje się lokalizację nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3 maksymalnie w ilości wynikającej z uzupełnionego bilansu;

PODSUMOWANIE PORÓWNIANIA CHŁONNOŚCI i ZAPOTRZEBOWANIA:

1. ZABUDOWA ZAGRODOWA brutto = 2521691,33 m²

- tereny zabudowy zagrodowej ogółem = obecne + chłonność = 2521691,33 m² <

< 3727500 m² zapotrzebowania

na 1 działkę pow. terenu brutto 3000 m² = 840 działek = 840 budynków mieszkalnych

= ilość mieszkańców przy podniesionym standardzie 2,2 os/mieszkanie = 1848 osób w zabudowie zagrodowej

2. ZABUDOWA JEDNORODZINNA brutto = 1513014,798 m²,

- tereny zabudowy jednorodzinnej ogółem = obecne + chłonność = 1513014,798 m² <

< 2130000 m² zapotrzebowania

na 1 działkę 1500 m² = 1008 działek = 1008 budynków mieszkalnych

= ilość mieszkańców przy podniesionym standardzie 2,2 os/mieszkanie = 2219 osób w zabudowie jednorodzinnej

- suma mieszkańców możliwa do wprowadzenia w obecną strukturę
= 1848 w zabudowie zagrodowej + 2219 w zabudowie jednorodzinnej = 4067 osób

Dla szacowanej liczby docelowej mieszkańców 4686 mieszkańców konieczne doprojektowanie 4686 – 4067 = 619 mieszkań = domów = działek mieszkaniowych, z tego 60% w zabudowie zagrodowej i 40% w zabudowie jednorodzinnej.

3. USŁUGI

- tereny usług ogółem = obecne + chłonność = 1319557,706 m² < 1640100 m² zapotrzebowania

4. AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA

- tereny aktywności gospodarczej ogółem = obecne + chłonność = 510948,3964 < 656040 m² zapotrzebowania

5. TERENY REKREACJI INDYWIDUALNEJ

- tereny rekreacji indywidualnej ogółem = obecne + chłonność = 1183522,2864 m² < 1218360 m² zapotrzebowania

ad. Art. 10 ust. 5 pkt. 5

Określa się:

- a) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Koszty budowy uzbrojenia technicznego:

- budowa wodociągu Ø 110 – koszt 1mb wynosi ok. 150 zł brutto + obsługa inwestycji = razem 250 zł brutto
- budowa wodociągu Ø 160- koszt 1 mb wynosi ok. 200 zł brutto + obsługa inwestycji = razem 340 zł brutto
- budowa kanalizacji sanitarnej- koszt 1 mb wynosi ok. 220 zł brutto (wraz ze studzienką) + obsługa inwestycji = razem 400 zł brutto
- budowa drogi z tłucznia (gr. ok. 15 cm) po zagęszczeniu - koszt 1m² wynosi ok. 29,30 zł brutto + obsługa inwestycji = razem 50 zł brutto
- budowa drogi w technologii powierzchniowego utrwalenia - koszt 1 m² wynosi 74,50 zł brutto + obsługa inwestycji = razem 100 zł brutto
- budowa drogi w technologii asfaltu - koszt 1 m² wynosi 116,58 zł brutto + obsługa inwestycji = razem 1500 zł brutto

Przyjmując:

- średnie roczne dochody budżetu (db) – 20000000,00 zł
- wydatki na budowę wodociągów - 0,07% db/rok = 14000 zł = 56 mb/r; 30lat x 56mb/r= 1680 mb/30lat (jeżeli nowe tereny budowlane planowane będą przy istniejących trasach wodociągowych (gmina zwodociągowana jest w 99,9%), bez potrzeby ich rozbudowy, wydatki będą kierowane na utrzymanie sieci)
- wydatki na budowę kanalizacji – 1% db/rok = 200000 zł = 500 mb/r; 30lat x 500mb/r= 15000 mb/30lat (zamiennie do sieci kanalizacyjnej mogą być stosowane indywidualne odbiorniki ścieków; gmina będzie realizować sieć kanalizacji sanitarnej sukcesywnie do możliwości finansowania; jest możliwość zwiększenia wydatków budżetowych na kanalizację także z udziałem środków zewnętrznych)
- wydatki na budowę drogi - 3% db/rok = 600000zł =12000m² = 3000 mb drogi o jezdni szer 4m naw. tłuczeń (jeżeli nowe tereny budowlane będą wyznaczane przy drogach istniejących, to wydatki mogą być kierowane na poprawę stanu dróg, poszerzenia – możliwe przesunięcia budżetowe ze zwiększeniem wydatków na drogi, także udział zewnętrznych źródeł finansowania)
- wydatki na infrastrukturę społeczną –17% db/rok = 3 400 000,00 zł/rok

Realizacja infrastruktury technicznej może być dokonywana:

- z budżetu gminy;
- ze środków własnych przedsiębiorstw działających w imieniu gminy;
- współfinansowana ze środków zewnętrznych, w tym pozyskiwanych z funduszy Unii Europejskiej;
- z udziału inwestorów zewnętrznych na podstawie zawartych porozumień;
- dotacji, pożyczek, kredytów, obligacji komunalnych;
- innych środków zewnętrznych;
- poprzez udział inwestorów prywatnych w finansowaniu zadań publicznych w ramach;
- partnerstwa publiczno-prywatnego.

Poprawa kondycji finansowej gminy, przekładająca się na większą elastyczność wydatków i większe możliwości finansowania infrastruktury technicznej może nastąpić w przypadku wprowadzanie na teren gminy inwestorów z zakresu wysoko opodatkowanych sfer działalności gospodarczej.

- b) potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy na obszarach, o których mowa w pkt 2 i 3 oraz w przypadku, o którym mowa w pkt 4 lit. a, poza tymi obszarami

Zgodnie z art. 7 ust. 1, pkt 2 i 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, zadania własne gminy obejmują sprawy budowy:

- 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej;
  - 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
  - 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
  - 3a) działalności w zakresie telekomunikacji;
  - 4) lokalnego transportu zbiorowego;
  - 5) ochrony zdrowia;
  - 6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych;
  - 6a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
  - 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego;
  - 8) edukacji publicznej;
  - 9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
  - 10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
  - 11) targowisk i hal targowych;
  - 12) zieleni gminnej i zadrzewień;
  - 13) cmentarzy gminnych;
  - 14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego;
  - 15) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
  - 16) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej;
  - 17) wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej;
  - 18) promocji gminy;
  - 19) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U z 2016 r. poz. 239);
  - 20) współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.
- Ustawy określają, które zadania własne gminy mają charakter obowiązkowy.

Do najważniejszych zadań realizowanych przez gminę, determinowanych polityką przestrzenną określaną w Studium, które Gmina winna brać pod uwagę przy zakładanym wzroście urbanizacji należą:

- drogi gminne i elementy dróg
- wodociągi
- kanalizacja
- cmentarze gminne
- zbieranie odpadów

Najważniejsza pozostaje budowa dróg jako elementu zapewniającego dostęp terenów budowlanych do dróg publicznych.

Budowa uzbrojenia technicznego może być równoważona – zgodnie z przepisami techniczno – budowlanymi - poprzez budowę indywidualnych (grupowych) ujęć wody czy odbiorników ścieków.

Ustalane w Studium tereny pod zabudowę wyznaczane są wyłącznie przy istniejących drogach. Możliwa obsługa nowych terenów także poprzez drogi wewnątrz które nie muszą być drogami ogólnodostępnymi obciążającymi budżet gminy.

WERYFIKACJA DLA PLANOWANYCH ZMIAN STUDIUM W KONTEKŚCIE WYMAGANEJ REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY:

W kierunku usług:

- zmiana 1 – zmiana MU-S na US. Istniejący Centralny Ośrodek Sportu, zagospodarowany, uzbrojony, własna oczyszczalnia ścieków - **ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY**
- zmiana 2 – zmiana E na UT – częściowo zagospodarowane turystycznie bulwary nad rzeką, możliwość pełnego uzbrojenia - **ZMIANA BĘDZIE WYMAGAĆ BUDOWY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ – WODOCIĄG, KANALIZACJA SANITARNA DŁ. 200m + 500m kanalizacji do oczyszczalni**
- zmiana 3 – zmiana MN na UT – teren istniejącego hotelu, teren uzbrojony - **ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY**
- zmiana 5 – zmiana ZL na UT – istniejący ośrodek wypoczynkowy, zmiana do granic faktycznego ośrodka, teren zabudowany i uzbrojony + powiększenie terenu z możliwością rozbudowy uzbrojenia - **ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY**

- zmiana 6 – zmiana MN i fr. PE na ZL (w tym enklawa istniejącej zabudowy mieszkaniowej M-1) – dawny ośrodek wypoczynkowy, aktualnie opuszczony, bez perspektyw rozwojowych - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY
- zmiana 7 – zmiana E na UT – adaptacja istniejącego przeznaczenia turystycznego – parking turystyczny, przystanek na szlaku kajakowym, w zasięgu aglomeracji - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY
- zmiana 8 – zmiana E na UT - istniejące Centrum Rekreacyjno-Wypoczynkowe OSiR, teren uzbrojony - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY
- zmiana 9 – zmian E na UT - istniejące Centrum Chrześcijańskie, dawny ośrodek wypoczynkowe z szeroką bazą turystyczno – kulturalną, uzbrojony, własna oczyszczalnia ścieków - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY
- zmiana 10 – zmiana M-1 na UO – teren istniejącej szkoły, uzbrojony - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY
- zmiana 11 – zmiana M-2 na UK – teren istniejącego kościoła, uzbrojony - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY

W kierunku mieszkalnictwa:

- zmiana 12 – zmiana ZL na MN(Is) – istniejąca zabudowa jednorodzinna, teren uzbrojony - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY
- zmiana 13 – zmiana R na M-2 - istniejące tereny zabudowy jednorodzinnej, teren uzbrojony - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY
- zmiana 14 – zmiana R na M-2 - istniejące tereny zabudowy jednorodzinnej, teren uzbrojony - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY
- zmiana 15 – zmiana R na M-2 - istniejące tereny zabudowy zagrodowej, teren uzbrojony - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY
- zmiana 16 – zmiana R na M-2 – projektowane tereny budowlane, w zasięgu istniejącego uzbrojenia - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY (zadanie deweloperskie)
- zmiana 17 - zmiana R na M-2 – projektowane tereny budowlane, teren uzbrojony - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY
- zmiana 18 - zmiana R na M-2 – projektowane tereny budowlane, teren w zasięgu uzbrojenia - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY
- zmiana 19 – zmiana R, ZL na MN, M-2 – projektowane tereny budowlane, teren w części uzbrojony - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY (zadanie deweloperskie)
- zmiana 20 – zmiana R na M-1 – tereny w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej w zasięgu rozbudowy uzbrojenia- **ZMIANA BĘDZIE WYMAGAĆ BUDOWY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ – WODOCIĄG 1000 m, POSZERZENIA DRÓG 400 m**
- zmiana 21– zmiana MN na M-1 – teren niezabudowywany w zasięgu rozbudowy uzbrojenia - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY
- zmiany 22, 4 – w kierunku lasów ZL i zmiana 23 w części w w kierunku rolnym R – nie wymagają infrastruktury technicznej

W kierunku zabudowy lotniskowej:

- zmiana 24 – zmiana ZL na ML oraz ML na ZL uporządkowanie przeznaczenia – sąsiednie tereny zabudowane jako lotniska - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY

W kierunku działalności gospodarczej:

- zmiana 26 – zmiana R (zrekultywowany składowisko) na AG – możliwość farmy fotowoltaicznej EF - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY
- zmiana 27 – korekta zasięgu kopalni PE - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY
- zmiany a, b, c – ujawnienie kopalni, tereny niezagospodarowane, nie wymagają uzbrojenia, planowana eksploatacja tylko dla zmiany a - ZMIANA NIE WYMAGA REALIZACJI ZADAŃ OBCIĄŻAJĄCYCH BUDŻET GMINY

Suma zobowiązań gminy dla realizacji zmian studium:

- drogi – 400 m – 1600 m² – koszt ok. 200 000,00
- wodociąg – 1700 m – koszt ok. 170 000,00
- kanalizacja sanitarna – 700 m – koszt ok. 1 400 000,00

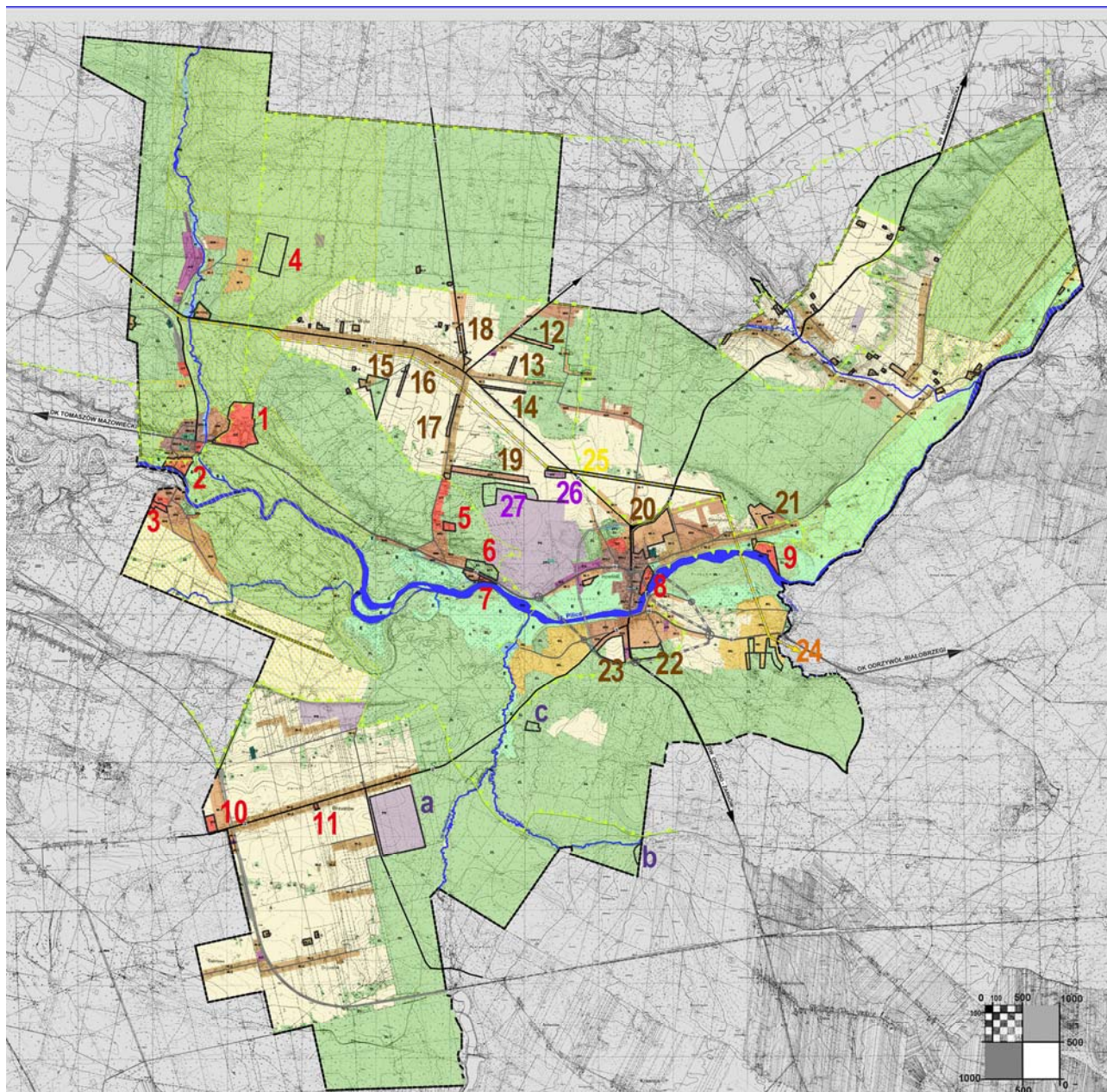
Można ocenić, że gmina jest w stanie zrealizować w perspektywie 30 lat plan budowy, rozbudowy uzbrojenia terenów gdyż łączny koszt 1 770 000,00 zł daje na 1 rok wydatki rzędu 59 000,00zł

ad. Art. 10 ust. 5 pkt. 5

W przypadku gdy potrzeby inwestycyjne, o których mowa w pkt 5 lit. b, przekraczają możliwości finansowania, o których mowa w pkt 5 lit. a, dokonuje się zmian w celu dostosowania zapotrzebowania na nową zabudowę do możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej

Z uwagi na fakt, iż ustalenia studium były na bieżąco korygowane w stosunku do możliwości finansowania – sporządzony projekt spełnia wymóg zapewnienia możliwości finansowania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej dla określonych potrzeb inwestycyjnych

PODSUMOWANIE

WYRÓŻNIENIE ZMIAN W STUDIUM

ZMIANY RYSUNKU

WAŻNIEJSZE ZMIANY - WYRÓŻNIONO NUMEREM, LITERĄ
- bez wyróżnień pozostawiono zmiany ujawniające obecne zainwestowanie

ZMIANY W KIERUNKU USŁUG

- 1 - zmiana MU-S na US
- 2 - zmiana E na UT
- 3 - zmiana MN na UT
- 5 - zmiana ZL na UT
- 7 - zmiana E na UT
- 8 - zmiana E na UT
- 9 - zmiana E na UT
- 10 - zmiana M-1 na UO
- 11 - zmiana M-2 na UK

ZMIANY W KIERUNKU MIESZKALNICTWA

- część 6 - zmiana fr PE na M-1
- 12 - zmiana ZL na M-1(Is)
- 13 - zmiana R na M-2
- 14 - zmiana R na M-2
- część 15 - zmiana R na M-2
- 16 - zmiana R na M-2
- 17 - zmiana R na M-2
- 18 - zmiana R na M-2
- 19 - zmiana R, ZL na MN, MN-2
- 20 - zmiana R na M-1, MU-I
- 21 - zmiana MN na M-1

a, b, c - UJAWNIONE ZŁOŻA KOPALIN

ZMIANY W KIERUNKU LASÓW

- 4 - zmiana UT na ZL
- część 6 - zmiana fr. PE i MN na ZL
- część 15 - zmiana R na ZL
- 22 - zmiana M-1 na ZL
- 23 - zmiana MN - na ZL i R
- część 24 - zmiana ML - na ZL

ZMIANA W KIERUNKU ZAB. LETNISKOWEJ I LASÓW

- część 24 - zmiana ZL na ML

ZMIANY W KIERUNKU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- 25 - zmiana przebiegu gazociągu
- 26 - zmiana R na PG
- 27 - zmiana PE na ZL, R na PE

WYLICZENIE - PROJEKTOWANE KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO:**pow. TERENÓW WIELOFUNKCYJNYCH ZABUDOWANYCH: MU-I, MU-S, M-1, M-1(Is), M-2, MN:**pow. TERENÓW WIELOFUNKCYJNYCH = 6089809,86 m²w tym: 50% pow. terenów zabudowy zagrodowej = 50% x 6089809,86 = 3044904,93 m²30% pow. terenów zabudowy jednorodzinnej = 30% x 6089809,86 = 1826942,958 m²10% pow. terenów usługowych = 10% x 6089809,86 = 608980,986 m²4% pow. terenów aktywności gospodarczej = 4% x 6089809,86 = 243592,3944 m²4% pow. terenów rekreacji indywidualnej = 4% x 6089809,86 = 243592,3944 m²2% pow. terenów innych – parki, parkingi = 2% x 6089809,86 = 121796,1972 m²pow. wydzielonych TERENÓW USŁUG – 604 056,45 m²pow. TERENÓW USŁUG z terenów wielofunkcyjnych - 608980,986 m²RAZEM pow. TERENÓW USŁUG – 1213037,436 m²pow. wydzielonych TERENÓW AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ – 296033,44 m²pow. TERENÓW AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ z terenów wielofunkcyjnych - 243592,3944 m²RAZEM pow. TERENÓW AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ - 539625,8344 m²pow. wydzielonych TERENÓW REKREACJI INDYWIDUALNEJ – 1 095 477,50 m²pow. TERENÓW REKREACJI INDYWIDUALNEJ z terenów wielofunkcyjnych - 243592,3944 m²RAZEM pow. TERENÓW REKREACJI INDYWIDUALNEJ - 1339069,8944 m²

RODZAJ TERENU	JEST + CHŁONNOŚĆ		ZAPOTRZEBOWANIE		OSIĄGNIĘTE KIERUNKI wg. przyjętych wskaźników
tereny zabudowy zagrodowej	2 521 691,33	<	3 727 500,00	>	3 044 904,93 brakująca substancja zagrodowa może być realizowana jako wtórna zabudowa w granicach istniejącej zabudowy
tereny zabudowy jednorodzinnej	1 513 014,798	<	2 130 000,00	>	1 826 942,958 brakująca substancja mieszkaniowa będzie uzupełniana w ramach mieszkań towarzyszących działalności gospodarczej, mieszkalnictwa wielorodzinnego, mieszkalnictwa socjalnego
tereny usług	1 213 037,436	<	1 640 100,00	>	1 304 629,066 brakująca substancja usługowa będzie realizowana jako towarzysząca mieszkalnictwu i powiększana w miarę potrzeb inwestycyjnych
tereny aktywności gospodarczej	510 948,3964	<	656 040,00	>	539 625,8344 brakująca substancja usługowa będzie realizowana jako towarzysząca mieszkalnictwu i powiększana w miarę potrzeb inwestycyjnych
tereny rekreacji indywidualnej	1 183 522,2864	<	1 218 360,00	>	1 064 583,28 obniżenie powierzchni przeznaczanej pod zabudowę lotniskową osiągnięto poprzez uporządkowanie przeznaczenia terenów;

OPIS ZMIAN STUDIUM – PODSUMOWANIE POWIERZCHNI – BILANS MIESZKANIOWY

OPIS ZMIAN	pow. m2	zdjęto z mieszkalnictwa	powiększone na rozwój mieszkalnictwa - z pominięciem zmian uwarunkowanych stanem istniejącym	zmniejszenie powierzchni lasów	powiększone obszary lasów
1 - zmiana MU-S na US	210600	210600	0	0	0
2 – zmiana E na UT	53778	0	0	0	0
3 – zmiana MN na UT	13587	0	0	0	0
4 – zmiana UT na ZL	159159	0	0	0	159159
5 - zmiana ZL na UT	18505	0	0	0	0
6 - zmiana MN i PE na ZL z enklawa istniejące M-1	65159	33794	0	0	61372
7 - zmiana E na UT	11726	0	0	0	0
8 - zmiana E na UT	33509	0	0	0	0
9 - zmiana E na UT	58971	0	0	0	0
10 - zmiana M-1 na UO	28220	28220	0	0	0
11 - zmiana M-2 na UK	4140	4140	0	0	0
12 - zmiana ZL na M-1(ls)	22680	0	0	0	0
13 - zmiana R na M-2	8152	0	0	0	0
14 - zmiana R na M-2	16671	0	0	0	0
15 - zmiana R na M-2 i ZL	12758	0	0	0	64280
16 - zmiana R na M-2	26345	0	26345	0	0
17 - zmiana R na M-2	26213	0	26213	0	0
18 – zmiana R na M-2	23783	0	23783		
19 - zmiana R, ZL na MN i M-2	78567	0	78567	25280	0
20 - zmiana R na M-1	182046	0	182046	0	0
21 – zmiana MN na M-1	51442	0	0	0	0
22 – zmiana M-1 na ZL	76862	76862	0	0	76862
23 – zmiana MN na ZL i R	104433	104433	0	0	17543
24 – zmiana ZL na ML + zmiana ML na ZL	20613 49861	0	0	20613	49861
25 – zmiana przebiegu gazociągu	0	0	0	0	0
26 - zmiana R na PG+EF	9658	0	0	0	0
27 – zmiana PE na ZL i R na PE	107650	0	0	0	57900
BILANS		458049	336954	45893	202166

Podsumowanie – wprowadzenie nowych terenów mieszkaniowych nastąpiło kosztem pomniejszenia terenów budowlanych wyznaczonych w studium bazowym osiągniętego poprzez ograniczenie szerokości pasów zabudowy, pomniejszenie terenów budowlanych odpowiednio do faktycznych granic działek, zmianę przeznaczenia odpowiednio do stanu faktycznego użytkowania.

Nowe tereny wprowadzono w granicach jednostek osadniczych, w granicach wielkości zapotrzebowania.

Poza jednostkami osadniczymi znalazły się zmiany 16 i 19 o powierzchniach mieszczących się w zapotrzebowaniu bilansowym.